YAZIN

AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Ocak '87
65
KDV Dahil
500 TL

İnsanlık onurumuz işkenceyi yenecektir

"Türkiye'de işkencenin bulunmadığını söyleyenler, artık iyice zor durumdalar. Devletin savcıları, Bakanlar, işkenceden ileri gelen ölüm olaylarını doğrulayan açıklamalar yapmak zorunda kaldılar. İşkence olayları resmi raporlarla kabul edildi. Ülkemizde işkence olayı, öylesine yoğun ve yaygın yaşanmıştır ve öylesine geniş kesimler bunun bir gerçek olduğunu kavramışlardır ki, iktidar inandırıcılığını tümüyle kaybetmemek için işkencenin olmadığı iddiasından vazgeçmek zorunda kalmıştır. Şimdi artık işkence konusundaki resmi ağız, olayların münferit olduğu, şikayetlerin üzerine gidildiği, kovuşturulduğu biçimindedir. Bu söylenenler, iktidarın işkence konusunda sığındığı son yalandır ve bu yalan her geçen gün çökmektedir."

gözaltından greve

kadir inanır "kendimizce türkülerimizi söylüyoruz"

TÜSTAV ARŞİVİ
Umur Coşkun Bağışı

ÖĞRENCİ GENÇLİK

YARIN/İşkence Yok Yalanı 3
H. HÜSEYİN IŞIK/Demokratik Kitle Örgütleri Politika İlişkileri Üzerine 4
SELİM DEMİRCİ/YÖK Mahkemeleri Korsan Koymak 7
GÖZALTINDAN GREVE
18 Aralık 1986 - Haksız Gözaltı Zincirinde Yeni bir Halka 8
22 Aralık 1986 - Dördü Öğrenci Altı Kişi Daha Gözaltında 9
23 Aralık 1986 - Haksız Gözaltına Sessiz Kalınmayacak 9
24 Aralık 1986 - İçişleri Bakanı ile Görüşme 10
25 Aralık 1986 - Basın Toplantıları 12
27 Aralık 1986 - İnsan Hakları Adına Kınama 13
28 Aralık 1986 - Açlık Grevi Başlıyor... 14
Öğrencilere Duyuru: Emniyet Teşkilatı Görevli Arıyor 16
SERDAR CAN/İcazet Edebiyatı Üzerine Yalçın Küçük'e Kısa Bir Yanıt 17

SANAT-EDEBİYAT

KADİR İNANIR "Kendimizce türkülerimizi söylüyoruz" 18
ÇETİN ÖNER "Sinema Patlamaya Hazır" 19
SEMİH ACAR/Yeni Romanın Tükenişi-1 20
Yeni Şiirleriyle: **ŞÜKRÜ ERBAŞ** 22
Yeni Yılda Yeni Yüzyıla Genç Bakışlar/Türkçesi: YARIN ÇEVİRİ KURULU 23
SUNAY AKIN/İhlamur 7
HAYDAR EROĞLU/Yeni Yılda Yeniden 21
M. MAHZUN DOĞAN/Dindi Bakışların 25
GÜLTEKİN EMRE/Kış Boğar Ankara'yı 29
HIDIR ASLAN/Bizen Sonraki Gelecekler 30

İŞÇİ-SENDİKA

SEBAHATTİN ŞEN/TÜRK-İŞ: Tek Hedef Genel Kurul mu? 24
CEMİL TURAN/Demokratik Muhalefet Zorladı 26

DIŞ POLİTİKA

TANER GÜREL/Portreler: Chun Doo Hvan 27
ZEKİ YÜCEL/Karşı Devrimcilerin Gizli Silahı: Afyon 28
Okuma Notları 30
Okurdan... 31
Haberler 32

YARIN

İşkenceye Son!...

Yeni bir yılın ilk günlerini yaşıyoruz. Nasıl yaşıyoruz? Böyle bir soru pekçoğumuzun üzerindeki yeni yıl tazeliğini bir anda siliyor olmalı. Nasıl silinesin, neden silmesin? Demokratik hakların yalnız anayasayla değil bizzat devlet görevlilerinin keyfiyetiyle sınırlandığı, ekonomisinin uluslararası çıkar çevrelerinin dümen suyunda karanlık denizlere açıldığı, issizliğin zirvesine erişilemez bir dağa dönüştüğü, işçilerinin 'başı kopardasıcalar' topluluğu sayıldığı, darağaçlarında onlarca genç yüreğin can verdiği, sorgu odalarının işkence odalarına dönüştürüldüğü, basın özgürlüğünün kulakarkı edildiği bir ülkede yeni bir yılın ilk günleri nasıl yaşanır?

Geçtiğimiz yılın son günlerinde yaşananlar yukarıda söylediklerimizi bir kez daha kanıtlar nitelikteki gelişmelerdi. Emniyet görevlileri polis yasasından aldıkları yetkileri bir kez daha en geniş bir biçimde kullanıyorlardı. Keyfi uygulamaların kapısını sonuna kadar açan bu 'yetki'ler herzamanki gibi demokrasiden yana olanlar üzerinde kullanılıyor. Öğrenci dernekleri yöneticilerine vekilsicilerine yönelik olarak ivme kazanan baskılar giderek basına, yayınevlerine, kitabevlerine yöneliyordu. Demokratik öğrenci hareketinin sesi Öğrenci Postası'nın Sorumlu Yazısleri Yönetmeni Emin Bebek'in 18 Aralık Perşembe günü gözaltına alınmasının ardından 22 Aralık Pazartesi günü dergimiz haberler sorumlusu Beyhan Sunal arkadaşımız sınav çıkışında sivil polislerce götürülüyordu. Aynı günün gece yarısında abone ve ilan bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoğlu ile teknik servis çalışanlarımızdan Suat Tekeli arkadaşlarımız Emniyet Müdürlüğü'ne götürülüyorlar, Tiyatro yazarı Yılmaz Onay da gözaltına alınıyordu.

Ve alınmaların hemen ardından vücuda soğuk su sıkılarak, dayak atılarak, küfür edilerek, elektrik verilerek yapılan "derin araştırmalar" başladı. Bir sanatçı, bir öğrenci dergisi sorumlusu ve üç gençlik dergisi çalışanı açık işkence gördü. Evet işkence.. Evet Türkiye 2000 yılına yaklaşan bir dünyada sanatçılarına, öğrencilerine, bilimadamlarına, gazetecilerine işkence yapılan ülkelerden biri. Evet Türkiye yeni bir yüzyıla giren dünyada demokrasiyi sindiremeyenlerin iktidarda olduğu ülkelerden biri. Evet yalnızca işkence raporları bile demokrasinin varlığı iddialarını kendiliğinden yalanlıyor.

Yeni bir yılın ilk günlerindeyiz, yeni bir yüzyıla, insanlığı en aydınlık yüzyılı olabilecek yeni bir yüzyıla bir adım daha yaklaşıyık. Güzel bir geleceğe beyinlerinde, yüreklerinde yaşatanlara, büyütenlere olan sonsuz inancımız ve yaşadıklarımız karşısında bizi dimdik ayakta tutuyor. İşkencenin kara lekesi anti demokrasinin sınır tanımaz keyfiyeti yerini aydınlık bir geleceğe bırakmak zorunda kalacaktır.

Dergimize yöneltilen baskılar tüm basına yöneltilmiştir, demokrasi inancına, geleceğe yöneltilmiştir. Arkadaşlarımıza yöneltilen baskıları şiddetle kınıyor, suçluların en kısa sürede cezalandırılmalarını talep ediyoruz.

Bir yeni yıl sayısının sunuşunu işkence gören gençlere, aydınlara değil onların umutlu dileklerine ayırmak isterdik. Ama tüm bu baskılar, insanlık dışı uygulamalar köreltemiyor umudu. Onlara karşı verilen onurlu mücadele sürdükçe umut da güçleniyor, bilendikçe keskinleşiyor.

Tüm okurlarımıza aydınlık güzel bir yıl diliyoruz. Umutla hep birlikte kuracağımız aydınlık geleceğe olan inancımızla, sevgiyle, dostlukla...

Sahibi: **SAMİ ALPTEKİN** • Sorumlu Yazışleri Yönetmeni: **MUSTAFA OKAN** • Genel Yayın Yönetmeni: **TANER GÜREL** • İnceleme Araştırma Sorumlusu: **YASEMİN ÇONGAR** • Haberler Sorumlusu: **BEYHAN SUNAL-MUSTAFA ÜSTÜN** • İlan-Abone Bürosu: **NESRİN HOCAOĞLU** • **Büro ve Temsilcilikler/İsveç: GÜRHAN UÇKAN** Box 38045, 10064 Stockholm • F. Almanya: **MEHMET BİLGİN** Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1 • Hollanda: **RAMAZAN EKİNCİ** Postbus 392, 6040 Aj Reormond • İsviçre: **SERDAR ATAMAN** Apollo Str. 8, 8032 Zürih • **SEVGÜL ULUDAĞ** 19 Necmi Alkıraf Sokak Lefkoşa • İzmir: **SEVİL ÇAĞIRAN** 856. Sokak Nur Han 3/502 Konak • İstanbul: **ZEKERİYA AYTEMUR** Divanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Cağaloğlu • Adana: **LEVENT AKSEL** Özel Sançak İşhanı Asmakat No: 5 Dörtyolağzı • Trabzon: **HASAN TOMBAK** Maraş Caddesi Onbaşı İşhanı • **Abone Koşulları**/Yurtiçi: Yıllık **3500** Altı Aylık **1800**, Yurtdışı: Yıllık **30** Altı Aylık **16 DM**. Yurtdışı Tek Satış: **3 DM**. • **Teknik İşler**/Dizgi: **Yeşim** • Baskı: **Daily News** • Grafik Düzenleme: **Yarın** • Yönetim Adresi: **Hanımeli Sokak 19/10 Sıhhiye-Ankara** • Yazışma Adresi: **PK 723 Kızılay-Ankara** • Posta Çeki: **164860** • Dağıtım: **Etkin** 527 60 11 • **İlan koşulları**/Kapak: Tam Sayfa **100.000**, Yarım Sayfa **60.000**, Çeyrek Sayfa **30.000 TL** • İç Sayfalar: Tam Sayfa **70.000**, Yarım Sayfa **35.000**, Çeyrek Sayfa **15.000 TL**.

İŞKENCE YOK YALANI

YARIN

Türkiye'de işkencenin bulunmadığını söyleyenler, artık iyice zor durumdalar. Devletin savcıları, Bakanlar, işkenceden ileri gelen ölüm olaylarını doğrulayan açıklamalar yapmak zorunda kaldılar. İşkence olayları resmi raporlarla kabul edildi. Ülkemizde işkence olayı, öylesine yoğun ve yaygın yaşanmıştır ve öylesine geniş kesimler bunun bir gerçek olduğunu kavramışlardır ki, iktidar inandırıcılığını tümüyle kaybetmemek için işkencenin olmadığı iddiasından vazgeçmek zorunda kalmıştır. Şimdi artık işkence konusundaki resmi ağız, olayların münferit olduğu, şikayetlerin üzerine gidildiği, kovuşturulduğu biçimindedir. Bu söylenenler, iktidarın işkence konusunda sığındığı son yalandır ve bu yalan her geçen gün çökmektedir.

İşkencenin kontrol dışı münferit olaylar düzeyinde kaldığını iddia edenler, sorunu karakol dayağı gibi göstermeye çalışmaktadırlar. Oysa herkes biliyor ki, sözü edilen uygulamalar, kaba dayağın çok ötesinde, elektrik verme, askıya alma, basınçlı soğuk su sıkma vb., insanlık dışı yöntemlerle yürütülmektedir. Resmi raporlarda sözü geçen işkencede ölüm olayları da bu tür yöntemler sonucu gerçekleşmiştir.

Bu tür işkence özel aletler ve ona göre düzenlenmiş özel bir mekan gerektirir. Böylesi bir işkence iktidarın bilgisi dışında nasıl gerçekleştirilebilir? Kimi işguzar görevliler yasalara ve iktadara rağmen, aralarında para toplayıp işkence aletleri alıp, uygun bir mekan düzenleyip herkesin bilgisi dışında bu işleri sürdürmeye mi koyulmuşlardır? Evet, ancak özel alet ve mekanla yürütülebilecek bir işkence uygulaması nasıl münferit olabilir? Böyle bir işkencenin bilgi dışı yürütüldüğüne kim inanır?

Bir iktidar düşününüz ki, devlette görev alacak amirinden, müstahdemine kadar yüzbinlerce kişiyi güvenlik soruşturmasından geçiriyor ve bu soruşturmada insanların senelerce önce katıldığı sıradan bir eylemi ortaya çıkartabiliyor, fakat elinin altındaki kuruluşların arka odalarındaki manyetolardan, filistin askılarından habersiz. Yine bir görevliler gurubu düşününüz ki, iktidara ve muhalefete rağmen, kısacası herkese rağmen, en olmayacak yerlerde illegal işkence yürütecek kadar gözükara.

Bugün Türkiye'de, gözü bağlı olarak sorguya çekilmelerine karşın işkence mekanlarını eliyle koymuş gibi ortaya çıkartabilecek işkence mağdurları vardır. Bu dönemin Ziverbey köşkleri meçhul değildir, gözler önündedir. Yediden yetmişe herkesin dilinde dolaşan bir DAL sözü var. Nitekim SHP yöneticilerinden Fikri Sağlar geçtiğimiz günlerde haber vermeksizin Ankara emniyetine gitmiş, yetkililerle işkence şikayetlerini tartışmış ve DAL bölümünü görmek istemiştir. Ancak kendisine kapılar kapanılmıştır. İşkence yapılmadığını, DAL'daki sorgulamaların yasal sınırlar içinde yürütüldüğünü topluma kanıtlamak için, yetkililer bundan daha iyi bir fırsat yakalayabilirler miydi? Gününe kadar herşeyin, aylarca önceden belirlendiği tefrişlerin inandırıcı hiç bir yanı yoktur. Oysa sayın Sağlar emniyete habersiz ve ani gitmiştir. İşkence iddialarını yalanlamak fırsatı adeta emniyetin ayağına gelmiştir. Neden kapılar açılmadı? Neden ana muhalefet partisinin yöneticisine gezip görmek istediği yerler gösterilmedi? Evet nedir Emniyetin kendisini aklama fırsatını bu kadar ucuz harcamasının sebebi? Gerekçe bölüm yetkilisinin bulunmadığıdır. Bu gerekçeye herkes güler.

İçişleri Bakanı soruyor: "işkence gördüğünü söyleyenlerin vücudunda iz var mı?". Biz de soruyoruz: İçişleri Bakanı, basınçlı soğuk suyun, vücuda verilen elektriğin, hatta cinsel organların sıkılmasının tecrübeli işkencecilerin attığı kaba dayağın iz bırakmayacağını; iz olsa bile bunların, gözaltında tutma süresi olan 15 gün içinde açıkça teşhis edilemeyecek kadar iyileştirilebileceğini bilmiyormu, düşünemiyor mu? Kaldı ki, Bakan kendisiyle tartışan öğrencilere bu soruyu yönelttiği günlerde Emniyette sorgusu yapılmakta olan, Tiyatro yazarı, yönetmen Yılmaz Onay'ın, bırakıldıktan hemen sonra aldığı doktor raporu ortadadır. Evet konu açıktır ve işkencenin sistematik olmadığı, himaye görmediği demagojisi toplumun gözünde yıkılıp gitmektedir.

Bizler bu ülkenin gençleriyiz. Bu ülkenin üniversitelerinde okuyoruz, bu ülkenin havasını soluyoruz, bu ülkenin sorunlarını sırtımızda taşıyoruz. Elbette sorunların çözümüne ilişkin görüşlerimiz olacaktır. Elbette haklarımızı savunmamn meşru yollarına başvuracağız. Anayasalarda yer alan örgütlenme ve düşünceyi açıklama haklarımızı kullanacağız.

İşte bu en doğal haklarınıza iktidarın tahammülü yoktur. Çünkü iktidar, emperyalizmin dümen suyundaki politikalarıyla, tekelci sermayenin uğursuz çıkarlarının temsilcisi olma niteliğiyle, toplumun ezici çoğunluğunu ve gençliği daha baştan karşısına almıştır. O, toplumun geniş kesimlerinin taleplerini, gençliğin arayışlarını karşılama şansına sahip değildir. Evet, iktidarın elinde kitleleri yanıltmak, kendi durumlarını alternatifsiz göstererek verilenle yetinmeye razı edebilmek için kullandığı dev propaganda olanakları vardır. Ama bunlara ne kadar güvenilebilir? Böylesine acımasızca insan emeğinin tekeller yararına talan edilmesine insanlar ne ölçüde razı edilebilir, bu nasıl gözlerden gizlenebilir? Ulusal bağımsızlığın açıkça ayaklar altına alınarak emperyalizme tam boy entegrasyon politikalarının yararına ve zorunluluğuna bu toplum ne zamana kadar inandırılabilinir? O halde demogoji yetmez. Kitleleri politikanın dışına atmak gerekir. Onları susturmak sindirmek gerekir. Bunun için yasaklarla dolu Anayasa yapmalı, yasakları yasalaştırmalı. Yetmiyor mu? O halde yasakları aşmalı, keyfi baskılar yapmalı. O da mı yetmiyor? İşkenceciyi yardıma çağırmalı. İşte yaşadıklarımızın özeti budur.

Hiç bir sorununu çözemediği gençliğe sahte gülücükler, şevkat dolu nutuklar atan iktidar, gerçek yüzünü her gün biraz daha gösteriyor. İktidarın, gençliği baş belası olarak gördüğünü kitleler her geçen gün daha iyi anlıyor. Gençlik iktidarın gözünde susturulması, korkutulması gereken potansiyel asiler topluluğudur. Neden üniversitelere YÖK düzeni getirildi? Akıl almaz yasaklar ve cezalarla dolu disiplin yönetmeliklerinin amacı nedir? Öğrenci yurtlarının durumu nasıl açıklanabilir? İki yıldır oluşturulmaya çalışılan öğrenci derneklerini kimler engelliyor? Okulundasinema bileti satan öğrenciye bir ay okuldan uzaklaştırma cezası verecek kadar gözünü kararan fakülte yönetimleri hangi mantıkla davranıyor?

İşte bir yandan bu uygulamalar gündeme getirilirken, diğer yandan da baskıyı toplumun gözünde haklı göstermeye yönelik demogoji de ihmal edilmiyor. Öğrenci hareketiyle toplumun bağları koparılmaya karşı karşıya getirilmeye çalışılıyor. Bunun için gençliğin en basit girişimlerini dahi gayri meşru ilan etmeye yönelik bayatlamış senaryolardan medet umuluyor. İşte işkence odaları bütünüyle bu uğursuz politikaların vazgeçilemeyen unsurunu oluşturuyor.

Öğrencilerin her türlü engele karşın derneklerine sahip çıkmalarının ve 44. maddenin değiştirilmesi istemiyle yürüttükleri haklı girişimlerin hemen ardından aynı senaryo gündeme sokulmak istenmiştir. Ankara'daki derneklerin yöneticileri ve altı yıldır herkesin gözün önünde yayın yapan dergimizin çalışanları ard arda göz altına alınmaya başlanmıştır. Ve bu gençlere işkence yapılmıştır. İşkenceye tiyatro adamı Yılmaz Onay tanıktır. Bunu basına açıklamıştır. İşkence denilen aşağılık uygulamayı bütün insanlık onurumuzla lanetliyoruz.

Bilinmelidir ki, işkence, onu kim himaye ederse etsin, ne denli yıkılmaz sanılan güçlerin desteğiyle yapılırsa yapılsın önüne geçilmez bir bela değildir. İşkence önlenebilir. İşkenceyi önlemenin yolu, ona karşı, kararlı, cesur, meşru bir mücadeleyi yükseltmekten geçiyor. Siyasi görüşü ne olursa olsun, işkenceye içtenlikle karşı olan bütün güçler, işkenceyi, onu himaye edenleri kitlelerin önünde açıkça teşhir etmelidirler. Demokratik kuruluşlar ve namuslu basın kendilerini küçümsememeli, çok haklı olunan bu konuda kitlelerin duyarlılığına güvenmeli ve her işkence olayının üzerine dayanışma içinde yürümelidir. Bu başarılırsa sonuç alınacağı kesindir.

Nitekim bir süre önce itirafçı polis Sedat Caner'in işkence konusunda yaptığı açıklamalardan sonra, kamuoyunda oluşan tepki sonucu, bir dönem işkence yapılamadığı biliniyor. Ne kadar çarpıcı olursa olsun, bir tek itirafçının açıklamaları tek başına böyle bir sonuç yaratabiliyorsa, demokratik kuruluşlar dayanışma içinde işkencenin üstüne yürüdüklerinde her halde daha kalıcı ve gerçek sonuçlar alabileceklerdir.

İşkenceye kadar etkili mücadelenin vazgeçilmez bir unsuru da, hesap sormayı ilke edinmektir. Bugünün kuşağının, biraz da, 12 Mart'ın hemen ardından geçmişe sünger çekilmesinin, işkence olaylarının cezalandırılmamasının günahını çektiğini düşünmek çok yanlış olmasa gerektir. Eğer ülkemizde demokratik güçler, işkencenin gelenek haline gelmesini istemiyorlarsa, kendileri hesap sormayı gelenek haline getirmeli, insanlık suçlarında hiç bir siyasi hesapla uzlaşmamayı ilke edinmelidirler. Hesap soracaklarını her fırsatta açıkça ilan etmeli bunu toplumun vazgeçemeyeceği bir talep haline getirmelidirler. İşte böyle bir mücadele, hakkını vere vere yürütülmedikçe, gençlerimiz, hak aradığı için işkenceye uğrayan insanlarımız, demokratik güçlerin yasal haklarının kullanınız çağrısına kulak veren bu yürekli insanlarımız yalnız bırakılmış olurlar. Unutmayalım ki, işkencenin olduğu bir ülkede herkese yönelik bir tehdit vardır.

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ-İLİŞKİLERİ

İçinde bulunduğumuz günlerde, demokrasi savaşımının giderek gelişip güçlenmesiyde birlikte, bunun biçim ve yöntemleri konusunda da farklı değerlendirmeler ortaya çıkıyor, tartışmalar çeşitleniyor. Bu, kuşkusuz doğal ve olumlu bir gelişme. Varolan süreç elbette bir netleşme yaratacak, demokrasi savaşımında ortak noktaların yakalanmasını sağlayacaktır. Başka türlü olması da beklenemez zaten. Tartışma ve değerlendirmeler ancak somut gerçeğe hizmet ettikleri ölçüde, somut gerçeğe uygulanabilecek sonuçlar çıkartabildikleri ölçüde önem ve güncellik kazanırlar. Yoksa, yalnızca fikir jimnastiği yaptıran, ya da bir sonuca varıldığı için değil, yalnızca yorulduğumuz için sonlanan, yaşamdan kopuk entellektüel düşünce alışverişine dönerler. Gelişen tartışmaları da bu gerçekleri asla unutmadan değerlendirmeliyiz.

Görünen o ki, Demokratik Kitle Örgütlenmeleri de bu tartışmalardan şöyle ya da böyle nasiplerini alıyorlar. O halde yapılması gereken, bu yapıları doğru olarak değerlendirmek, toplumsal ilişkiler içinde yerli yerine oturtmak ve doğru amaçlar ışığında en verimli şekilde çalışmalarını sağlamaktır.

Kısa bir tanımlama

Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ni, ortak çıkar ve hedeflere sahip olan, hak arama temelinde biraraya gelen, bu temelde geniş kitleleri kucaklayan örgütlenmeler olarak tanımlayabiliriz. Toplumsal savaşımı üç sacayağı üzerine oturtur ve bunları 1) İdeolojik, 2) Politik, 3) Ekonomik-sendikal savaşım olarak sınıflarsak, Demokratik Kitle Örgütlenmeleri bu sınıflamanın üçüncü bölümüne karşılık gelecekir. Kadın örgütleri, gençlik örgütleri, meslek örgütleri, işçi memur sendikaları, köylü birlikleri ve şu anda sayamadığımız bir çok örgütlenme bu isim altında değerlendirilir. Kuşkusuz bu türden yapıların çok değişik amaçlara yönelik biçimlerini, toplumsal koşullara uygun olarak geçici yahut kalıcı sayısız çeşitlenmelerini oluşturmak mümkündür.

Bu örgütlenmelerin kazanması gereken temel özellik "KİTLESELLİK" niteliğidir. Bu kitlesellik hedeflenen toplumsal kesimin en geniş çoğunluğunu kapsamak zorundadır. Örneğin işçi sendikaları temelinde savunulan görüş "Tek ülkede tek konfederasyon" ilkesi doğrultusunda tüm işçileri tek bir sendikal yapıda toplamaya yöneliktir. Bu birlik her zaman sağlanamayabilir. Ancak bunun türlü nesnel ve öznel nedenleri vardır. Ayrıca egemen güçlerin birliği bozma çabalarını da küçümsememek gerekir. Fakat doğru olan varolanın kabullenilmesi değil, birliğin gerçekleşmesi için çalışmaktır.

Üyelikte temel kıstas siyasi görüş değil, o toplumsal kategoriden olunup olunmadığıdır. Bu da o örgütlenmenin kitleselliğinin temel güvencesidir. Demokratik Kitle Örgütlenmelerinde çok farklı politik görüşlerdeki kişiler ya da gruplar birarada bulunurlar. (Sosyalist, liberal, dindar vb.). Ancak hepsinin ortak paydası, ortak sendikal çıkarları için çalışıp çalışmadıklarıdır. Gene işçi sendikalarından örnek verirsek, sınıf sendikacılığını temel almış bir sendika içinde çok değişik görüşlere sahip olan işçiler bulunacaktır. Doğru olan da budur. Yalnızca tek bir politik yelpazeyi içine alan sendikal yapı, tüm sınıfı içine alma niteliğini daha baştan yitirecektir.

Peki, bu kitleselliği barındırması gereken Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'nin çalışma nitelikleri hangi boyutta olmalıdır? Bu örgütlenmenin çalışma ilkeleri barındırdığı hangi boyutta olmalıdır? Bu örgütlenmenin çalışma ilkeleri barındırdığı kitlenin ortak, somut ve güncel hedeflerine hizmet etmesinde belirlenir. Örneğin öğrencilerin çok yaşamsal bir sorunu olan "atılmalar" hiçbir dünya görüşü ayırd etmeden tüm öğrencileri tehdit etmektedir. Yahut iş güvenliğinin sağlanması tüm işçiler için çözülmesi gereken bir sorundur. Bu örnekler çoğaltılabilir.

Bataklıklara Dikkat!

Bu noktada düşülmemesi gereken bir bataklığa dikkat çekmek gerekiyor. Bu da Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'nin yalnız ve yalnız ele alınan toplumsal kategorinin yerel güncel sorunlarıyla ilgilenen, toplumsal yaşamdan kopuk örgütlenmeler olarak ele alan anlayıştır.

Bilmeliyiz ki, toplumun hiçbir kesiminin sorunları toplumun bütünsel sorunlarından farklı değildir. İşçiler için yoğun sömürünün kaynakları nasıl tek tek işyerlerinde aramak son derece yanlışsa, ne sağlık sorunlarının çözümü yalnızca hastane ve doktorlarda, ne öğretmenlerin sorunlarının çözümü yalnızca eğitim müdürlerinde, ne de birazdan bahsedeceğimiz gibi öğrencilerin sorunlarının çözümü yalnızca okullardadır. Tüm bu sorunların belirleyici ve bütünleştirici özelliği toplumsal ekonomik ilişkiler tarafından belirlenmesidir. İşçi sınıfına yönelik yoğun sömürüyü de, ayrıcalıklı ve pahalı sağlık politikasını da, gerici eğitim sistemini de belirleyen bu yapıdır. Bunun altında toplumun bütün kesimlerindeki hiçbir sorunun politikadan soyutlanamayacağı gerçeği yatar. İşte **Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ni yalnızca** kendisiyle ilgili sorunlarla uğraşan **baskı grupları olarak görme yanlışı** da, böylece ana halkayı görememenin tıkanıklığı içinde çırpınır durur.

O halde sorunun özü nerede? Gerçek şu ki esas anlamda Demokratik Kitle Örgütlenmeleri kendilerine özgü sorunlara yönelik olarak örgütlenirler ve bu boyuttaki güncel ve genel sorunları çözmek için çalışırlar. Bu boyutuyla bir anlamda baskı grubu olma işlevini de içlerinde barındırırlar. Ancak bu çalışmalar içinde bir an olsun toplumsal yapı gözardı edilmemeli, aksine varolan sorunun ana kaynağı yakalanmalı, çalışmanın hattı bu bütünsellikle paralel kılınmalı, üstüste çakıştırılmalıdır. Aslında günümüzde büyük önem verilen depolitizasyon politikasının amacı da bu bütünlüğün koparılmasıdır. Dernek, sendika ve kooperatiflerin siyasi partilerle bağ kurmasını yasaklamak, bu kuruluşların politikayla ilgilenmesini yasaklamak. Tüm bunlar yukarda belirttiğimiz amaca hizmet etmiyor mu? Belli ki Demokratik Kitle Örgütlenmelerin toplumun bütünsel yapısından koparmak, bu amacın değirmenine su taşımaktan başka bir işe yaramayacaktır. Ancak böylece toplumun en geniş kesimlerinin örgütlendiği, ya da örgütlenmesi gerektiği Demokratik Kitle Örgütlenmeleri kısırlaşacak, güncel sorunlarının içinde boğulacak, ve doğal olarak bunları dahi çözemeyecek, sınırlı kazanımları içinde hapsolmuş evcil kitlelerin temsilcisi haline gelecektir. Doğru çalışma hattını bulamamış örgütlenmelerin de kitleselleşmesini beklemek de fazla bir iyimserlik olacaktır zaten.

Bu türden yanlışlıkların kökenini incelediğimizde ise küçük burjuva ideolojisinin çıkmazını ve umutsuzluğunu görürüz. Toplumsal savaşımın bazı dönemlerinde gerçekleşebilecek yenilgiler, sağlam bir dünya görüşü ve derin bir perspektiften yoksun küçük burjuvazi için hüsran anlamına gelir. Hele toplumun motor güçlerinin yönlendiriciliği hareketi olmadığı ise hiç önemli değildir.

Bu anlayışın temelinde de aynı güvensizlik yatar Politik savaşıma, kitle hareketine, toplumsal kurtuluşa duyulan güvensizlik, bu güvensizliğin yarattığı panik, telaş ve "Ben yaptım, oldu" mantığının sığ iradeciliği.

Aslında bu batağın yarattığı sonuçlar yukarıda anlattıklarımızdan çok daha boyutludur. Bu anlayış zaman zaman sonuçsuz keskin çıkışların, zaman zaman koyu bir pasifizmin, hatta kimi zaman da sahte sol sloganları kullanan faşizmin kitle kaynağını oluşturabilir. Toplumun dinamik motor güçlerine güvenlerini kaybetmiş ve küçük burjuva ideolojisinin içine

POLİTİKA ÜZERİNE

H. Hüseyin Işık

henüz tam anlamıyla kavrayıp götürememişse bu hüsran küçümsenmeyecek bir yaygınlık kazanır. Sonuçlar ise derin bir umutsuzluk ve harekete duyulan güvensizlikte kendini gösterir. Koyu bir pasifizm ve politik savaşıma duyulan anlamsız bir tiksinme duygusu. Bu, hakim güçler için zaten aranıp da bulunamayan ortamdır. Zaten verimli bir hale gelen toprak üzerine, türlü türlü ideolojilerin depolitizasyoncular tarafından döllenmiş tohumları, silahların gölgesinde ekilir.

İlginçtir ki, bu yolun bir ucu da başka bir batağa saplanır. Bu anlayış da Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ne politik misyonlar yükleme telaşı içindedir. Yukarıda sözü edilen anlayışın tam tersi gibi görünen bu mantık, aslında aynı darkafalılıktan kaynaklanır.

Baskı ve saldırganlığın arttığı günlerde, politik savaşımın güçlü bir seçenek olarak ortaya çıkma şansının kitlelerin gözünde ekonomik-demokratik savaşımla, politik savaşım arasındaki sınır iyice silinmiş gibi görünebilir. Demokratik Kitle Örgütlenmeleri politik bir misyon kazanmış gibi görünebilir. Özellikle acilen bir "Mesih" bekleyen küçük burjuvazi için geçerlidir bu. Apayrı bir amaçla örgütlenmiş olan, örgütlenme biçiminden, üye bileşenine kadar Demokratik Kitle Örgütlenmeleri olan yapılara telaş içinde, aklında şöyle böyle kalmış misyonları yükleyiverir. Yapının hedeflere uygun olup hapsolmuş böylesi kesimlerin bir uçurumdan diğer bir uçuruma savrulmaları doğaldır, ama hoşgörülebilir değildir.

Yani, kısacası, görüyoruz ki, bu iki sapmanın kaynağı aymdır ve Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ndeki yansıması sendikalizm olarak adlandırılabilir.

Şimdi;

Bilinmelidir ki, hiç bir Demokratik Kitle Örgütlenmesi, hiç bir sendikal yapı politik bir misyon yüklenemez. Bu tür örgütlenmelerin hiç biri politik bir anlayışın çekirdeği yada programatik birliği olamaz. Ancak sosyal ekonomik koşulların ortaya çıkardığı toplumsal sınıfların politik örgütlenmeleri politik hattı çizebilir. Bunların ileriden yana yahut gerici olmalarını belirleyen temel kıstas hangi toplumsal sınıfı temsil ettikleridir. Demokratik Kitle Örgütlenmelerinin politik savaşımla bağı ise temsil ettikleri kitlenin çıkarlarını hangi politikanın ışığında savunduklarını, çalışma hedeflerini hangi politikanın ışığında belirledikleridir. İleriden yana politikanın ışığında mı geliştirdikleri, gerici politikaların karanlığında mı tıkadıklarıdır.

İŞTE, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLENMELERİNİN POLİTİK SAVAŞIMDAN SOYUTLANAMAYACAĞI GERÇEĞİYLE, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLENMELERİNDEN POLİTİK ÖRGÜTLENMELER DOĞABİLECEĞİ SAFSATASI ARASINDAKİ İNCE GİBİ GÖRÜNEN, FAKAT ÇOK KALIN OLAN AYRILIK DA BURADADIR.

Bu farkı anlamayacak denli görme bozukluğu içinde olanlar, ikisini de aynı yemekmişcesine önümüze sunmaya çalışırlar. Rastgele başarılı olurlarsa da yanlış yerlerde yaratılan yanlış politikalarla gemileri tekrar tekrar karaya oturturlar.

Öğrenci Dernekleri'ne gelince

Öğrenci Dernekleri akademik-demokratik sendikal oluşumlardır. Yani Demokratik Kitle Örgütlenmeleridir. Temel çalışma hatları da öğrenci gençliğin gönüllü birlikteliği temelinde öğrenci olmanın ve genç olmanın yarattığı boyutlu sorunları çözmek yolunda savaşım vermektir. Bu savaşım en basit güncel sorunlardan başlar, atılmalara, paralı eğitime uzanır, YÖK'ü kapsar ve elbette demokrasi savaşımından koparılamaz.

Demokratik Öğrenci Hareketi, öğrenci gençliğin ve yüksek öğrenimi oluşturan tüm unsurlarının sorunlarının gerçek çözüm yeri olan Özerk Demokratik Üniversiteyi hiçbir zaman gözardı edemez. Ve bilir ki, özerk Demokratik Üniversite ancak toplumun en geniş kesimlerinin anti-demokrasiye karşı kesin bir zaferi olacak olan gelişkin bir demokraside sağlanabilir. Bu bilinçle Demokratik Öğrenci Hareketi varolan savaşımını gelişkin bir demokrasi hedefinden bir an olsun uzaklaştırmamalı, bir yandan çalışmalarının içeriğini bu hedefle doldurmalı, diğer yandan da demokrasi için savaşım veren tüm güçlerle dayanışmasını en üst düzeye yükseltmelidir. Depolitizasyon politikasına büyük bir uyanıklıkla karşı durmalı, etkisizleştirmesini bilmelidir.

Tüm bunlar çok geniş boyutlarda işlendi, konuşuldu. Ancak bilinmesi gereken bir nokta daha var. Küçük burjuva ideolojisi tüm dünyada her zaman için en büyük umudunu öğrenci gençliğe dayamıştır. Bir yanda öğrenci gençliğin küçümsenemez dinamizmi, öte yanda heterojen sınıfsal yapısı, aynı zamanda da küçük burjuvazinin toplumun en dinamik güçlerine, işçi sınıfı ve emekçi kitlelere karşı duyduğu güvensizlik bu umudun başlıca maddi temellerini yaratmıştır. Ve özellikle diğer toplumsal kesimlerde taşa çarpmış olan tezlerini gençliğe uygulamaya kalkar. Bu olguyu anlamak için ortalıkta bol keseden dolaşan, gençliği, teknokratları ve/veya lümpen proletaryayı işçi sınıfının yerine soyunduran tezleri hatırlamak yetecektir. Ayrıca gençlik örgütlenmelerinden "Devrimci" örgütlenmeler yaratma çalışmaları da henüz hatırlardadır. Tüm bunlar geçmişte kalmış gibi gözükebilir. Ancak düşünceleri yaratan nesnel koşullar ortadan kalkmadıkça o düşünceler de varlıklarını sürdürürler. Gençlik için de bu böyledir. Çözüm ise politikadan kaçmak değildir. Toplumun her kesiminde olması gerektiği gibi, öğrenci gençlik içinde de bilimsel dünya görüşü yaygınlık ve belirleyicilik kazanmadıkça bu türden anlayışların kendilerine meydan bulması hiç de uzak bir olasılık değildir. Hatta söylemek gerekirse bu türden değerlendirmeler boy vermeye başlamış görünüyor. Demokratik Kitle Örgütlenmelerindeki işleyiş ve hedeflerin niteliğini bir türlü anlayamayan bu çevrelerde Öğrenci Derneklerine yönelik olarak bu kavrayışsızlığın sonuçları görülüyor. Demokratik Öğrenci Hareketini politik bir programda birleşen bir cephe örgütlenmesine dönüştürmenin hayalleri kurulmaya başlandı bile. Politik bir programda birleştirilmesini gerektiren öneriler ileri sürülüyor, bunların temel alınması istenmiyor. Siz ise ısrarla Demokratik Öğrenci Hareketinin gerçek işlevini anlattığınızda, kolaylıkla anti-emperyalist olmamakla, anti-faşist olmamakla suçlanıveriyorsunuz.

Örnekler ise çok dikkat çekici. 1960'ların Türkiye'si bir örnek, bugünün Şili'si bir başka örnek olarak verilliyor. El Salvador ve Nikaragua'da önemli örnekler olarak sıralanıyor.

Bu örnekleri verenlere sormak gerekiyor: 1960'lar Türkiye'sinin politik güçler dengesi hakkında bir fikirleri var mı? Şili'deki anti-faşist cephenin yaygın ve kitlesel örgütlenme düzeyini incelemişler mi? El Salvador'daki savaşımın sıcaklığını hissedebiliyorlar mı? Hele Nikaragua bugünlere nasıl gelmiş anlayabiliyorlar mı? El cevap: Bu ülkelerin hiçbirinde gençlik, hele hele öğrenci gençlik, daha genel anlamıyla Demokratik Kitle Örgütlenmeleri kendi başlarına politik misyon yüklenmemiş, hatır belli bir savaşımın parçası olmuşlardır. Ayrıca gençliğin savaşım düzeyini de belirleyen, o ülkenin toplumsal koşullarının düzeyidir. Bu ülkeler değerlendirilirken kim o ülkelerdeki savaşımın düzeyiyle, gençlik hareketlenmesi arasındaki paralelliği gözardı ederse bağışlanmaz bir hata yapmış olur. Eğer Şili Öğrenciler Birliği Anti-Faşist savaşımın içindeyse, eğer El Salvador öğrenci gençliği Anti-Emperyalist bir savaşım veriyorsa bu içerik uzun erimli bir çaba sayesinde, toplumsal koşulların ve güçler dengesinin ışığında kazanılmıştır. Bu kendi başına da olmamıştır. Bu noktada en önemli rol gene ve gene toplumun en dinamik unsurlarına ve bunların politikalarına dayanmıştır. Yoksa hiç kimse kalkıp daha ne olduğu konusunda bile görüş birliğine varılamamış ilkeleri hayretler uyandırıcı bir saflık ve iradecilikle tepeden yamamaya kalkmamıştır.

Böylesine ilkelerin kabulü halinde Öğrenci Derneklerine katılacak her öğrenciy "Anti-Faşist ve Anti-Emperyalist misin? Bu hedefler doğrultusunda çalışacak mısın?" niteliğinde bir sorunun sorulup sorulmayacağı konusunda bile şaşkınlığa düşen, açıklayıcı bir yanıt getiremeyen böylesi anlayışların içine düştükleri durum, en hafifinden zavallılıktır.

Bilmeliyiz ki bu saflık yurdumuzda da ilk kez ortaya çıkmıyor. Bu tür anlayışlar geçmişte de ortaya çıkmış, Demokratik Kitle Örgütlenmeleri adına politik örgütlenmeler yaratılmış, alt kaval üstü şişhane tanımlamasına uygun bir şekilde uyumsuz örgütlenmelere uyumsuz misyonlar yüklenmiş, ne bu örgütler kitleselleşebilmiş, gerçek amaçlarına ulaşabilmiş, ne de politik hedefler yerli yerine oturabilmiştir. Geçmişte Öğrenci Derneği adı verilen kuruluşlar tek tek politik eğilimlerin egemenlik alanlarına dönmüş, sonuçları ise açık bir tecrit, öğrenci kitlesinden kopma, politik alanda ise ciddiyetten uzaklaşma olmuştur. (Bu anlayışta olanlara belirtmek gerekir, politika ciddi bir iştir ve ciddi örgütlenmeler gerektirir, bunca önemli hedefleri bu kadar kolay harcamaya da kimselerin hakkı yoktur.)

İçinden geçtiğimiz ve geçmekte olduğumuz karanlık günler düşünülürse içinde bulunduğumuz dönemde aynı anlayışların yinelenmesi korkarız ki, aynı nitelikte fakat çok daha ağır sonuçlara yol açacaktır. Gençliğin ise bu deneyleri bir kez daha yaşamaya sabrı yoktur.

Kıssadan Hisse

Başarı ya da hüsran. Ne olursa olsun deneyimler önemlidir. Yapmamız gereken, geçmişimizden olsun, dünyadan olsun, doğru dersler çıkarmak, olumluları alıp, yanlışlardan arınıp ileriye doğru yürümektir. Bizim düşüncemiz odur ki, henüz doğru ilkeler temelinde biraraya gelmenin ortamı ortadan kalkmamıştır. Ve bu zemini ortadan kaldırmamak için biz, elimizden geleni yapacağız. Ancak hiç kimse de bizden Demokratik Öğrenci Hareketi'nin gemisinin bir kez daha kayalara bindirilmesine izin vermemizi beklemesin. Demokratik Öğrenci Hareketi, Demokratik Kitle Örgütlenmesi...in tarihin süzgecinden gelen doğru ilkeleri ışığında gelişmesini sürdürecektir. Biz de bu gelişmeyi daha da güçlendirecek tüm demokrasi güçleriyle elele vermeye hazırız. ●

YÖK MAH KEMELERİ

Selim Demirci

İstanbul'da Ortaoyuncuların oyunlarının bir parçası olarak sergiledikleri, basında da genişçe yer verilen yurttaşlara kimlik sorma eylemi, sergiledikleri oyunu ilginç kılmaktan öte bir anlam taşıyor. 12 Eylül'le birlikte toplumumuzun içine sokulduğu psikolojik ortam çok etkileyici biçimde ortaya konuyor. Kimlikleri sorulan insanlar, hiç itiraz etmeden, hiç bir soru sormadan kimliklerini gösteriyor, kendilerine verilen "çök", "otur" gibi buyrukları hiç duraksamadan yerine getiriyorlar. Kendilerine neden kimlik sorulduğunu, soranların kim olduğunu sormak akıllarına bile gelmiyor, belki de cesaret edemiyorlar. Olayın en çarpıcı yanı ise buyruklarını hiç duraksamadan yerine getirdikleri kişilerin nazi üniformalı olmaları. Herkesin nazi üniformasını tanımayacağını düşünsek bile yabancı bir üniforma olduğunu herkesin bilebileceğini kabul etmek gerek. İstanbul'un ortasında yabancı üniformalı askerler yol kesiyor, kimlik soruyor, buyruk veriyor ve insanlarımız karşı koymak bir yana soru bile sormuyor. Emperyalizm, toplumumuzu bu hale getirenleri ne kadar kutlasa ve kutsasa yeridir.

Haksızlık yapmamak için hemen belirtmek gerekir ki, ne denli geniş ve etkili olursa olsun, yaratılan bu korku ve yılgı ortamından etkilenmeyen toplumumuzun diri unsurları her zaman oldu. Nitekim yukarıdaki örnekde de bir öğrenci diğerlerinden farklı tepki göstererek nazi üniformalı kişilere karşı koydu. Yine sevinerek söyleyebiliriz ki toplumun bu diri kesimlerinin verdikleri mücadele sonucu, korku ve yılgı havasının etkili olamadığı alanlar giderek genişlemektedir, genişleme eğilimi göstermektedir. Bugün için yeteri genişlikte olmasa bile, bu eğilim demokrasi güçleri için oldukça sevindiricidir.

Öğrenci gençlik, korku ve yılgı havasının kırılması gelişiminin toplumun diğer kesimlerine göre daha hızlı ve yaygın yaşandığı kesimlerden birisidir. Öğrenciler sendikal örgütlenmelerini kurmuşlardır, öğrenciler sendikal örgütlenmelerinin ortak sesi olan bir yaygın organı çıkarmışlardır. Dahası öğrenciler haksız uyglamalara itirazsız razı olmak yerine bu uygulamaları toplu olarak protesto etmeye başlamışlardır. Örgütlenmelerinin önüne çıkarılan engellemeler üzerine bu haklarından vazgeçme yolunu değil, bu engelleri aşma için çaba gösterme yolunu seçmişlerdir.

Tüm bu gelişmelerin toplumu buyruklarla yönetmeye, yasal olsun olmasın tüm buyruklarının yerine getirilmesine alışmış kesimleri kaygılandırmaması, telaşlandırmaması olanaksızdı. Haklarını savunma, karşı koyma örgütlenme havasının toplumun tümünü kapsaması, demokratik kurallara göre ülkeyi yönetmeye alışık olmayanların ülkeyi yönetememesi demekti. O halde haklarını savunanların, hukuk dışı ya da akıl dışı uygulamalara karşı koruyanların önünü kesmek gerekiyordu. Onun için bu kesimler üzerinde son zamanlarda yoğun bir baskı uygulanmaya başladı. İşte öğrenci gençlik üzerinde dernekleşme sırasında başlayan ve son yürüyüşü ve açlık grevi eylemlerinden sonra yoğunlaşarak doruğa ulaşan baskıları bu bağlamda değerlendimek gerekir. Uygulanan baskıların ikili işlevi vardır. Birincisi yaratılmış korku havasının dışında kalmayı ya da dışına çıkmayı başarmış kesimleri bu havaya sokmak; ikincisi de, korku havasından henüz kurtulamamış kesimleri iyice bu havaya hapsetmek. Bu nedenle öğrenci gençliğe karşı çok yönlü ve hukuk dışı sindirme harekatı başlatılmış bulunuyor. Son zamanlarda yaşanan kimi olaylar tartışıldığında bunların altında hukuksal yada meşru nedenlerin değil, yalnızca öğrenci hareketini sindirme kararlılığının yattığı açıkça görülecektir.

Demokratik çıkışların ezilmesi girişimlerinde en sık kullanılan yöntem, öğrenci hareketinin bastırılması amacıyla da gündeme getirilmiş, kurulmaya başlamasından bu yana öğrenci derneklerinin arkasında gizli örgütler olduğu imajı yaratılmaya çalışılmıştır. Başlangıçta derneklerin üye kazanmasını engellemek amacını güden bu yöntem etkili olamamıştır. O zaman ortada hiçbir somut kanıt olmadan TRT'de derneklerin arkasında yasadışı örgütlerin olduğu iddia edilmiştir. Bunun için hiçbir somut kanıt aramayan yetkililerin, işkence konusunda somut kanıt aramaları ilginçtir ve ibret vericidir. Bugünse gizli örgüt teranesi öğrenci önderlerini gözaltına alıp, dayak ve elektrikle yıldırmaya sözümona meşruluk kazandırma amacına dayanmaktadır. Son yürüyüş ve açlık grevi sonrasında öğrencilerin gözaltına alınması ve günlerce emniyette tutulması hem bu öğrencileri hem de derneklerin çevresindeki öğrencileri yıldırma amacını taşımaktadır. Nitekim gözaltına alınan öğrencilere gizli örgütlerle ilişkileri oldukları yolunda emniyette ifadeler imzalatılmış olduğu halde soruşturmalar takipsizlikle sonuçlandırılmıştır. Amaç üzüm yemek değil, öğrenci önderi dövmektir.

Öğrenciler üzerinde baskı kurmanın bir başka yolu da disiplin soruşturmaları açılması yöntemidir. Son zamanlarda üniversitelerimizde bir disiplin soruşturması furyası başlatılmıştır. Disiplin soruşturmalarının tüm üniversitelerde aynı anda başlatılması yalnızca rastlantı olmasa gerektir. Yine açılan disiplin soruşturmalarının hemen tamamının dernek yöneticilerine ya da dernek çevresindeki öğrencilere yönelmiş olması da rastlantıya benzememektedir. Üstelik başlatılan disilin soruşturmalarının çoğu hiçbir tutarlı nedene dayanmamaktadır. Örneğin ODTÜ öğrencisi Özgür Kavak bulundurduğu yasak olmayan iki kitap nedeniyle gözaltına alınmış, DGM'ye çıkartıldıktan sonra takipsizlik kararı verilmiştir. Olayın normal olarak burda kapanması gerekirken yurttan atıldığı gibi, Mimarlık Fakültesi Dekanlığınca hakkında disiplin soruşturması açılmıştır. Yine Öğrenci Postası eski sahibi Ali Aykut Kingir'in de gizli örgütlerle ilişkisi olduğu yolundaki soruşturma takipsizlikle sonuçlandığı halde, hakkında disiplin soruşturması açılmıştır. Buradailginç olan nokta ise DGM Savcılığınca takipsizlik kararı verilmiş olmasına karşın, emniyetin fakülteye yazı göndermesi üzerine fakülte yetkililerinin bu yazıyı buyruk kabul edip sorusturma açmasıdır. İnsanın öğretim kurumları yetkililerinin emniyetin buyruğu altında çalıştığına inanası geliyor. Buna ilişkin başka veriler de yok değil aslında, örneklerine biraz sonra yeniden değineceğiz.

Yukarıda açılan disiplin soruşturmalarının çoğunun tutarlı nedenlerinin olmadığını söylemiştik. Ancak bu konuda bazan o kadar ileri gidiliyor ki, soruşturma konusu yapılan nedenleri ileri sürerek soruşturma başlatanların ruh sağlığından endişe duymamak elden gelmiyor. Örneğin SBF ve Veterinerlik Fakültelerinde aynı anda öğrencilerin toplu bilet satma eylemi nedeniyle soruşturma açılabiliyor. Neyseki bu eylemin sorumluluğunu üstlenen bir örgüt çıkmadığı için olsa gerek, öğrenciler hakkında adli soruşturma başlatılmıyor. Ancak burada

açılan soruşturmaların, bu soruşturmayı açanların ruh sağlığından kaynaklanmadığını onlara haksızlık yapmış olmamak için belirtmeliyiz. Öğrenim kurumları yetkilileri de bu ülkenin insanları oldukları ve yukarıda anlatmaya çalıştığımız toplumsal ortamdan etkilendikleri için buyruklara karşı koyamıyorlar. Soruşturma aç deniliyor, başka neden bulunamadığı için onlar da böyle nedenlerle soruşturma açıyorlar. Emir demiri kesiyor ve yine örneğin Gazi Üniversitesi Öğrenci Derneği Başkanı Hasan Eser hakkında sınavda boş kağıt verdiği için disiplin soruşturması açılıyor, açlık grevine katılan Turizm Ticaret Yüksekokulu öğrencisi Hacı Yıldız'ın parasını verdiği yemeğin eksik veriliş nedenini sorması disiplin cezası verilmesine neden olabiliyor.

Öğrenci hareketini yola getirme yöntemleri yalnızca bunlarla sınırlı değil, daha beterleri de var. Bunlar öğrenci hareketinin emniyetçe kontrol altına alınması amacına yönelik yöntemler. Bu yöntemlerin başında da öğrencilerin arasına ajan sokma yöntemi geliyor. Bu güne kadar gözaltına alınan öğrencileri'n hemen tamamına polislik teklif ediliyor. Arkadaşlarını satmaları karşılığında okullarını süresi içinde bitirebilecekleri, master yapabilecekleri, kendisine maddi olanaklar sağlanabileceği belirtiliyor. Bunları nasıl ve hangi yetkilerle , hangi hukuksal dayanaklarla yapabilecekleri belirtilmiyor. Yukarıda aklımıza geldiğini belirttiğimiz sorular yine karşımıza çıkıyor. Emniyet yetkililerince istendiğinde demekki başarılı olsun olmasın öğrenciler okulunu bitirebiliyor, master yapabiliyor. Bir başka boyut da DGM'lerle ilgili. Yapılan vaatlerle polislik yapmayı kabul etmeyen öğrencilere "DGM'de adamımız var seni uzun süre içerde tutabiliriz" deniyor. Yani DGM kararlarında etkili olabildiklerini söylüyorlar. Polislik önerisini zor karşısında kabul edenlere ise casusluk belgesi imzalatılıyor. Tüm bunlar hangi yasal temellere dayandırılıyor bilinmiyor. Tüm bu faaliyetler İçişleri yetkililerinin bilgisi dahilinde mi yürüyor, yoksa emniyet içine yuvalanmış gizli bir örgütün işi midir merak ediliyor. Yalnızca öğrenci hareketi içerisinde bilgi alma amacı taşıyor gibi görülen ajan sokmanın daha sonra öğrenci hareketini saptırarak ezme amacıyla kullanıldığı daha önceki deneylerden biliniyor, bu da konuyu daha önemli kılıyor.

Ülkemizde oluşturulan korku ve yılgı havasının kırılması demokratikleşme yolunda olumlu bir gelişmedir. Bu sürecin daha ileri götürülmesi ise demokrasi güçlerinin korku ve yılgının egemen kılınması için uygulanan baskılar karşısında dayanışması ve birlikte karşı koymasıyla olanaklıdır. Bilinmelidir ki demokrasi güçlerinin bir bölümüne yöneltilen saldırı, aslında tüm demokrasi güçlerini ve demokrasiyi hedef almaktadır. Bu bilincin yaygınlaştırılması halinde gelinen noktanın geriye döndürülmesi olanaklı olmayacaktır. ●

Korsan Koymak

"...Her platform bir tercihi belirler. Zorunlu olarak bir bölüm araçları dışarda bırakır. Eğer yanlış zorlamalara gidilirse gericiliğin eylemin bütününe saldırması için kapı açılmış olur."

1980 öncesinde yaygın olarak kullanılan bir eylem biçimi vardı.

'Korsan koymak' denilen bu eylem biçiminde az sayıda bir grup insan aniden bir meydanda, caddede, sokakta ortaya çıkıyorlar, eğilimleri ile birlikte eylem amaçlarını da içeren bir pankart açıyorlar, kısa sürede bir bildiri okuyorlar, yine aynı süratle kayboluyorlardı. Veya kaybolmaya çalışıyorlardı.

Hele 12 Eylül'e yaklaştıkça neredeyse hakim bir biçim olarak eylemlerde hegomonyasını kurdu.

'Korsan koymanın' bu denli yaygın bir eylem biçimi olarak kullanılmasının üç temel nedeni sayılabilir.

Birincisi olaylar çok kısa bir zaman dilimi içindeolağanüstübir hızla gelişmekteydi. Ölümler ve yaralanmalarla sonuçlanan saldırılar, iktidarın gerici uygulamaları, terörün her biçimi, ulusal ve uluslararası siyasal olaylar hepsi bir arada izlenmesi bile olanaksız bir hızla gelişiyordu. Kullanılması bu hıza uygun düşecek bir eylem biçimi kendini dayatıyordu.

İkincisi, baskılar ve yasaklar yasal hakların kullanılmasını güçleştiriyordu. Ölenlerin arkadaşlarının katılacağı cenaze törenlerine bile izin verilmiyordu. Ölüler polis nezaretinde, çoğu zaman gizli bir biçimde gömülüyordu. İnsanlar miting alanlarına zorbalıklara maruz kaldıkları çemberlerden geçerek giriyorlardı. Kitle gösterilerine izin verilmiyor, erteleniyor veya tecrit edilmiş, halktan uzak ıssız bölgelerde yapılmaya zorlanıyordu. Bu uygulamalar gerçekte yasal gösterileri daha ürkütücü ve riskli kılıyordu.

Üçüncüsü, belkide en önemlisi kaybedilen kitlesellik perspektifi bu eylem biçimini etkin kıldı. Bir noktadan sonra eylemin kitleselliği veya etkinliği gözetilir olmaktan çıktı. Artık önemli olan gelişmeler karşısında duyarsız kalınmadığını kanıtlamak, tepki göstermiş olmak için tepki göstermekti.

Siyasal eğilimler önce kendilerini dışlarındaki kitlelerden soyutladılar. Ancak darlaşına bununla da kalmadı. Giderek eylemlerine kendi tabanlarında küçük bir bölümünü katar duruma geldiler.

Bu nedenlerle 'korsan koymanın' 1980 öncesinde siyasal eylemdeki yeri acizliğin, marjinalliğin benimsenmesi ve yozlaşmadır.

Gericilik beton kalıbı gibi toplumun üzerine çökup bütün gün ışığını kesip, hava akımını durdurunca bir çatlak, bir delik bile anlam kazanır. Çünkü gericiliğin karanlığında açılacak küçücük bir delik 'gericiliğin herşeye hakim olduğu' yolundaki büyüyü bozar. Gericiliğin yenilgiye uğratılabilir olduğunu gösterir. İnsanlara savaşma gücü ve morali verir.

İşte böylesi koşullarda özgün çıkışların anlamı vardır. Ancak bu durumda dahi bu tür çıkışlarla gericiliğin yenileceği hayaline kapılmamak gerekir. Her koşulda amaç kitlelere ulaşmak ve onların eylemini geliştirmektir. Çünkü biliyoruz ki toplumsal sorunların kördüğümünü ancak kitle eylemleri keser. Başka yolu yoktur.

1980 öncesindeki sözü edilen eylemlerin böylesi bir niteliği olmamıştır. O eylemler kitlelerden kopukluğun, hedefsizliğin örnekleridir.

Ne yazık ki bu eylem çizgisi şu veya bu düzeyde herkesimi sürükledi. Ciddi biçimde eleştirilmedi.

Bu nedenle gözümüzü 1980 öncesine çevirdiğimizde eleştireceğimiz tutumlar ile sürdürücüsü olacağımız tutumların bir değerlendirmesini yapmak zorundayız. Bu, en değerli hazinemiz olan deneylerimizden yararlanmak, olumsuz deneylerimizi bile kazanca çevirebilmek için gereklidir. Böylesi bir çözümleme yapmadan 'korsan' vb. gibi eylem anlayışlarını yeniden piyasaya sürmeye çalışmak doğru bir tutum değildir.

Görülüyorki eylem nedir, hangi eylem ne zaman doğru ne zaman yanlıştır sorununu yaygın olarak tartışmak gerekiyor. Ancak bu tartışmayı sorumlu ve serinkanlı bir biçimde sürdürmek gerekiyor. Bir başka deyişle bazı eylemleri koşullardan soyutlayarak önermek hiçkimseye peşin peşin devrimci bir pozisyon kazandırmaz. Hiç kimse devrimciliğini kanıtlamak için keskinlikten medet ummamalıdır.

Silahlı ayaklanma, grev, genel grev, direniş, parlementer mücadele, seçimler, barışçıgösteri biçimlerinden hiçbiri kendi başına devrimci veya reformist değildir. Bir eylem biçiminin devrimci veya reformist karekter kazanması, doğru veya yanlış olması somut durumda kazandığı içerikle belirlenir. Bu nedenle bütün mücadele yöntemlerinibenimsiyor olmak ilkesel bir sorundur.

Eğer belirli eylem biçimleri kendi başına devrimci bir nitelik gösterseydi o zaman çok kolay olurdu. Sürekli olarak bu biçimler kullanılır, hiç de başarısızlığa uğranılmazdı.

Ancak siyasi mücadelenin yükselme ve alçalma noktalarının olduğunu ve deneysiz genç bile artık öğrendi. Eylem biçimlerinin de bu yükselme ve alçalma durumlarını gözetmesi yerine standart eylem anlayışlarını savunmak bilimsel bir tutum değildir.

Yine her eylemin dayanacağı platform net olarak belirlenmelidir. Bir platform tanımlandıktan sonra bu platform üzerinde uygun olmayan, birbiri ile çelişen eylem biçimlerini birleştirmeye kalkmamak gerekir.

Bir başka deyişle her platform bir tercihi belirler. Zorunlu olarak bir bölüm araçları dışarda bırakır. Eğer yanlış zorlamalara gidilirse gericiliğin eylemin bütününe saldırması için kapı açılmış olur.

Yinelersek eylemler amaç değil, belirli hedeflere ulaşabilmek için araçtır. Hedeflerimize en uygun araçları seçmek ve kullanmak demokratik öğrenci hareketi için yaşamsal önemde bir sorundur. ●

Ihlamur

Düştürdü zeytin dalını
beyaz güvercin
ansızın bastırınca yağmur
umudu kesmişti ki askerler
çıkageldi çamur içinde
gagasında ıhlamur

Sunay Akın

gözaltından greve

Öğrenci derneklerine yönelik olarak kuruluşlarından bu yana aralıksız sürdürülen ve genellikle keyfi uygulamalarda somutlanan baskı ve engellemeler, son bir-iki aydır yeni bir boyut kazandı. Artık dernek üyesi olmak sorunlarına sahip çıkmak ve bu sorunların çözümü için yasal etkinlik göstermek gözaltına alınmak için yeterli neden oluşturuyordu. Polis baskını, "haksız gözaltı"ları aşıp tutuklamalar da vardı. 44. madde kampanyası etkinlikleri sırasında öğrenci grupları üstüne videolarıyla, el kol hareketleriyle giden görevliler, bu kez sorgu odalarında coplar, manyetolar, hortumlar, askılar ve daha nice aletleriyle boy göstermeye başladılar. Örneğin dernekleri yasadışı gibi göstermek, artık kamuoyuna mal olmuş ve geniş bir çevrenin desteğini kazanmış bu derneklerde çalışanları korkutmak, yıldırmak amaçlı operasyonlar yapıldı. Bu operasyonlar, dernekleri aşıp Öğrenci Postası dergisine, Yarın dergisine kadar geldi. Aralık ayının ikinci yarısında yaşananlar, hem bu operasyonların amaç ve yöntemlerini, hem de öğrenci hareketinin böylesi operasyonlarla sinip susmaya hiç de niyetli olmadığını gösterdi. Demokratik öğrenci hareketi toplumsal mücadeledeki yerini her geçen gün daha somut biçimde ve en doğru kapsamda alıyor. Onu bu kapsamın dışına taşırmak isteyen güçlerin tutumu ise ancak "tarihsel hata" ya da "siz birlik istiyorsunuz ama birlik mirlik kalmayacak" şeklindeki sözlerle bir arkadaşımızı sorgulayan görevlinin de katıldığı "kurnaz bir oyun" olarak nitelendirilebilir. Öğrenci dernekleri, bu hataya düşmeyecek, bu oyuna gelmeyeceklerdir. Sindirme operasyonlarının haksız gözaltıların işkencenin güçlü ve kitlesel bir tepkiyle karşılaştığı günler yaşıyoruz artık. Tüm bu düşüncelerle, son günlerin öyküsünü anlatıyoruz sayfalarımızda. Hem olayları içinde bulunarak yaşamayan okurlarımızı aydınlatmak, hem de Türkiye öğrenci hareketine bir belge bırakmak amacıyla hazırlandı bu bölüm: GÖZALTINDAN GREVE.

18 ARALIK 1986-HAKSIZ GÖZALTI ZİNCİRİNDE YENİ BİR HALKA

Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü Emin Bebek gözaltına alınıyor... Yeni bir sindirme operasyonunun ilk adımı bu. Üç öğrenci gene fakültelerinden sınav çıkışı götürülüyor... İki öğrenci bir mezun ve bir veli evlerinden alınıyor. Veli, aynı zamanda, tiyatro yazarı, yönetmen Yılmaz Onay... Gözaltına alınan oğlu ise şeker hastası...

18 Aralık Perşembe, Ankara'daki birçok fakültede ikinci arasınavlarının yapıldığı bir gündü. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde de sınavlar vardı ve tabi sınav heyecanı. Ancak bu heyecan, yerini kaygı, öfke ve korkuya bırakacaktı.

Saat 13.30'da yapılan Siyasi Tarih sınavına girenlerden biri de Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü ve SBF-ÖD kurucusu Emin Bebek'ti. Bebek, sınav çıkışında sınıf kapısında kendisini bekleyen polislerce götürüldü. 44. madde kampanyası sonrasında yoğunlaşan gözaltına alınmalar zincirine bir yeni halka eklendi böylece. Ama bu kez izlenenyöntem ilginçti. Sivil polisler, "her nasılsa (!) Emin Bebek'in hangi dersin sınavına, hangi sınıfta, saat kaçta gireceğini belirlemiş ve o sınıfın kapısında kendisini beklemişlerdi. Olayı gören öğrenciler anlatıyordu: "Kollarına girip, götürdüler. Kapıdaki sivil arabaya bindirdiler..."

Olayın duyulması, SBF öğrencileri arasında büyük tepki yarattı. Emin Bebek, dernek kurucusu olması, özellikle de Öğrenci Postası gibi bir sendikal dergideki sorumluluğu nedeniyle demokratik öğrenci hareketinin öne çıkmış, etkin kişilerindendi. SBF öğrencileri, avukatlara, basına, Emin'in yakınlarına haber verme uğraşına düştüler. SBF-ÖD Geçici Yönetim Kurulu'da sayfalarımızda yeralan açıklamayı yaptı.

Aynı günün akşamı, A.Ü. Fakültesi kurucusu Serap Şen ile ablası Sabriye Şen, evlerine gelen polislerce alınıp götürüldü. Yöntem gene ilginç, gene yasadışıydı. Polisler, ev boşken anahtarı komşudan alarak eve girmiş, çay demlemiş, ortalığı karıştırmış, önce eve gelen Sabriye Şen'i, daha sonra da Serap Şen'i ayrı ayrı evde karşılayarak gözaltına almışlardı. ●

18.12.1986 SBF-ÖD'ün BASIN AÇIKLAMASI

Öğrenci Postası Dergisi Yazışleri Müdürü veSiyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği kurucu üyesi Emin bebek, 18.12.1986 tarihinde Fakültesinde girdiği bir sınavdan sonra hiçbir gerekçe olmaksızın gözaltına alınmıştır.

Olayı, yasalar çerçevesinde haklarını savunan öğrenci derneklerine karşı girişilen baskıların ve dernekleri yasadışı gösterme çabalarının uzantısı olarak kabul ediyoruz.

Öğrenci Postası, öğrenci derneklerinin sesi, öğrencilerin kendi çıkardıkları, sayfalarında kendi sorunlarınıarttıkları bir dergidir.Bu anlamda, Öğrenci Postası tüm öğrenciler için diğer basın organlarından çok *farklı* bir yere ve öneme sahiptir. Tümüyle yasal bir yayın olan dergimizde yeralan hiçbir yazı hakkında şimdiye dek soruşturma açılmış değildir. Bu nedenle, dergimizin Yazıişleri müdürü'nün gözaltına alınmasını hiçbir gerekçeye sığdıramıyoruz.

Bizler yasal haklarımızı sonuna dek *kullanmaya kararlıyız.* Sesimizi her tür *engellemeye*, baskıya karşı yeni kampanyalarla, etkinliklerle, yazılarla ve tartışmalarla daha da yükselteceğiz. Bizi yasal olmayan yollara sürüklemeyi hiç kimse başaramayacaktır.

Arkadaşlarımızı birer birer gözaltına alıp bırakan yetkililere sesleniyoruz: Hedefimiz, yönetimi karşımıza almak değil, yasalardan doğan haklarımızı yaşama *geçirmektir.* Gözaltına almaların amacının bizlerin ve derneklerde kenetlenmiş binlerce öğrencinin yıldırılması olduğuna inanmıyoruz. Öğrencileri tekrar yalnızlaştırıp, bölerek haklarını savunmaz duruma düşürmek istenmektedir.

Son iki aydır arkadaşlarımızın birer birer içeri alınması ve bir hafta-on güne varan süreler sonunda hiçbir suç unsuru belirlenmeden bırakılması görüşlerimizi kanıtlamaktadır. Yineliyoruz, gözaltına almala*gerekçesizdir.* Öğrenciler YÖK'ün çağdışı eğitim sistemine karşı sessiz kalmayacaklarını kanıtladıkları gibi, *polisin* keyfi uygulamalarına da onuna kadar hep birlikte karşı çıkacaklardır.

Baskıları kınıyoruz. Baskılara karşı daha önce fakültemizden 181 öğrencinin imzasıyla Ankara Valisi'ne verdiğimiz *mektup* öğrenci kitlesinin bu konudaki duyarlılığının ve haklarını savunma kararlılığının göstergesidir.

Arkadaşımız Emin Bebek'in durumundan endişe duyuyoruz. SBF-ÖD Üyeleri, yetkililerin konuyla ilgili açıklama yapmasını ve arkadaşımızın derhal serbest bırakılmasını istemektedir.

S.B.F.
Öğrenci Derneği Geçici Yönetim Kurulu

22 Aralık 1986 DÖRDÜ ÖĞRENCİ ALTI KİŞİ DAHA GÖZALTINDA

Bugün A.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde hemen her öğrencinin sınavı vardı, kantinde, koridorlarda, kahvelerde ders çalışılıyordu. Kamu Yönetimi III. sınıf öğrencisi Beyhan Sunal'da geldi, notlarına şöyle bir gözattıktan sonra sınavın yapılacağı sınıfa gitti. Bu sınavı iyi geçmeliydi.

Beyhan'ın sınavının iyi geçip geçmediğini şu satırları yazdığımız anda henüz bilmiyoruz. Çünkü aynı zamanda dergimizin haber sorumlusu da olan arkadaşımız 22 Aralık Pazartesi günü sınav çıkışında, iki sivil polis tarafından götürüldü ve 30 Aralık sabahı halen içerideydi. Beyhan'ın polislerce götürüldüğünü öğrene arkadaşları birkaç gün önce Emin için yaptıklarını yaptılar, gerekli yerlere haber vermeye başladılar. Haber verme çabası içinde olanlardan biri de SBF-ÖD'nin en etkin üyelerinden, Kamu Yönetimi Bölüm temsilcisi Vahit Kaniğ idi. Vahit, Beyhan'ın götürülüş biçimini anlatıp eleştirirken, kuşkusuz bir saat kadar sonraki sınavından çıkışta kendisine de aynı şeyin yapılacağını pek düşünmüyordu. Öyle oldu. Beyhan Sunal'dan sonra Vahit Kaniğ de gözaltına alındı. SBF'de panik başlamıştı. Öyle ki, 22 Aralık'ta sınavı olan kimi öğrenciler sınavlarına girmekten çekindiler, ilan edilenden farklı sınıflarda sınava girmeyi düşündüler.. Eğer etkin bir dernek üyesiyseniz, hele bir de öğrenci sorunlarını yansıtan yazılarınız varsa, her an gözaltına alınabilirdiniz.

SBF'deki panik akşam evlere, kahvelere, yurtlara taşındı. Bu arada, Yarın Dergi'si bürosunda da iki öğrencinin alınmış olması haberi büyük tepki yarattı. Bu tepkiyi paylaşan arkadaşlarımız SBF'den yeni mezun, Abone-İlan Bürosu sorumlumuz Nesrin Hocaoğlu ile SBF Kamu Yönetimi IV. sınıf öğrencisi ve teknik büro çalışanlarından Suat Tekeli'nin de aynı günün gecesi evlerinden alınıp götürüldüğünü haber aldığımızda, YARIN çalışanları olarak baskının, sindirme-yıldırma amaçlı bir operasyona dönüştüğünü anlamış ve bunun öğrenci derneklerinde etkin olmaktan, gençlik dergilerinde etkin olmaya uzanan bir çizgide geliştiğini kavramıştık. Birileri, genç insanların düşünmesini, konuşmasını, örgütlenmesini, sorunlarına duyarlılıkla ve bilinçle sahip çıkmasını istemiyordu.

Operasyon bitmedi. 22 Aralık gecesi, DTCF birinci sınıf öğrencisi ve dernek üyesi Gökhan Gerçek evinden alınıp götürülürken, babası tiyatro yazarı Yılmaz Onay da bir başka evde bulundu ve gözaltına alındı. Gökhan Gerçek'in şeker hastası olduğunu ve günde iki kez insülin alması gerektiğini bilenler, başta annesi Yurdanur Onay durumdan büyük kaygı duydular ve hemen gerekli girişimlere başladılar.

23 Aralık 1986 HAKSIZ GÖZALTINA SESSİZ KALINMAYACAK

SBF öğrencileri kalabalık bir grup halinde dekan yardımcısı Güney Devrez ile görüştüler... Ankara öğrenci derneklerinden kırk-elli kişi SHP ve DYP Genel Merkezleri ile Cumhuriyet gazetesini ziyaret ettiler.... Tüm görüşmelerin konusu: Haksız gözaltı, amacı: Bu haksızlığa sessiz kalınmaması...

Dördü öğrenci altı kişinin birbirine bağlantılı şekilde gözaltına alındığı pazartesi gününden sonra, özellikle SBF'de kendini hissettiren bir tepki gelişip olgunlaşmaktaydı. SBF-ÖD üyelerinin hiçbiri haksız gözaltına alınmalara sessiz kalınmasına razı değillerdi. Daha önceki baskıları ve gözaltına alınmaları, Ankara Valiliği'ne gönderdikleri 181 imzalı mektupla protesto eden öğrenciler bu kez üç arkadaşlarının hem de herkesi tedirgin eder biçimde sınıf kapısından götürülmeleri'ne karşı çıkıyorlardı. Sınava girmek, kantinde yüksek sesle konuşmak, okula sık girip çıkmak hep çekinilmesi gereken şeylerdi. Öyle ya, okul kapısında, sınıfların çevresinde, kantinde fakülteyle ilgisi olmayan görevliler bulunabilirdi.

İşte böyle bir ortamda, otuz-kırk kişilik bir öğrenci grubu biraraya gelerek, SBF dekanı Necdet Serin'le görüşmeye gittiler. Ancak nasıl olmuşsa olmuş, görüşmeden on dakika kadar önce Dekan okuldan ayrılıvermişti. Bunun üzerine kalabalık öğrenci grubu, Dekan yardımcısı Güney Devrez'e görüşmek istedi. Dekanlığın kapısında kimlik kontrolü yapan Devrez öğrencilerin ısrarı üzerine konuşmayı kabul etti. Ancak görüşmeyi izlemeye gelen gazetecileri uygun bir dille uzaklaştırdıktan sonra...

Öğrenciler Güney Devrez'e "arkadaşlarımız nasıl oluyor da sınıf kapıları önünde bekleyen sivil görevlilerce alınıyor, nasıl oluyor da sivil polis arabaları okulun önünde bekliyor?" diye sorunca, Devrez, "bunlar bizim bilgimiz, müdahalemiz dışında. Bize geliyorlar. Bir öğrenciyi alacaklarını söylüyorlar. Biz de karışamıyoruz," yanıtını verdi. Öğrenci derneği ile olumlu ilişkiler geliştirmek konusunda dekanlığın iyiniyetli bir çaba içinde olduğunu da öne süren Devrez, "bilet sattıkları için 1 ay okuldan uzaklaştırılan SBF-ÖD yöneticilerini, bülten çıkarma girişimi nedeniyle tehdit edilen SBF-ÖD kurucusunu, bültene verdikleri yazıları geri almak zorunda bırakılan öğretim üyelerini" de bu iyiniyetli çabaya dahil eder bir mantıkta açıklamalarda bulundu. Dekanlığın suç duyurusu üzerine, 1 ay okuldan uzaklaştırıldıkları yetmezmiş gibi Emniyet'e de gitmek durumunda bırakılan dernek yöneticilerinin orada, fakültenin duvarlarına asılı SBF dekanının imzasını taşıyan duyuruların birer örneğini gördüklerini duyunca şöyle dedi Devrez: "eh, biz duvarlara astırıyoruz, tabi hepsini denetleyemiyoruz, bir emniyet görevlisi söküp götürmüş olabilir...". Ancak bunu duyan öğrenciler, bizzat Dekanlığa verdikleri dilekçelerin Emniyet'e nasıl ulaştığı sorusunun yanıtını alamışlardı. Gözaltına almalar konusunda yoğunlaşan görüşme sırasında, bir öğrenim özgürlüğüne aykırı" şeklindeki sözlerine "tedirgin olmayın, biz sizin babanız, ağabeyiniz sayılırız, bize güvenin" yanıtını veren Güney Devrez'e birinci sınıftan bir öğrencinin getirdiği öneri ise ilginçti: "Evet, siz bizim babamızsınız. Size güvenmemiz gerekir. Bugün anneler babalar, pekçok öğrenci içerideki arkadaşlarımızın durumundan endişe duyuyor. Onlara sahip çıkmaya, nerede, nasıl olduklarını öğrenmeye çalışıyor. Siz de onların babası olduğunuza göre, arayın Emniyet'i, durumları nasılmış bir sorun. Gidin, onları ziyaret edin. Serbest bırakılmalarını isteyin. Analar babalar, ağabeyler bunu yapıyor."

23 Aralık akşamı, SBF, ODTÜ, Hacettepe Üniversitesi, Hacettepe Tıp Fakültesi, Hukuk Fakültesi, BYYO, Ziraat Fakültesi öğrencilerinden oluşan kırk-elli kişilik bir grup, haksız gözaltına karşı kamuoyu oluşturmak ve çeşitli çevrelerin konuya ilgisini çekmek amaçlı ziyaretlerine başladılar. Önce SHP Genel Merkezi'ne gidildi. Orada SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar'la görüşen öğrenciler, gelişmeleri aktardılar ve derneklerine yönelen baskıyı eleştirdiler. Sağlar, SHP olarak konuyla ilgileneceklerini söyledi. Ertesi gün , Emniyet Müdürlüğü'ne giderek bizzat ilgililerle konuyu görüşeceğini ve içerdekilere "kötü muamele yapılmasını önlemeye çalışacağını" aktardı.

Daha sonra, aynı grup Cumhuriyet Gazetesi'ni ziyaret ettiler basının öğrenci dernekleri konusunda daha duyarlı bir yayın politikası izlemesi gerektiği şeklinde eleştirilerde bulundu. Öğrenciler, haksız gözaltı'nın tüm demokratik kuruluşlar gibi, "demokrat basın" tarafından da kınatmasını istiyorlardı. Üstelik bu haksızlığın kurbanları arasında, bir öğrenci dergisi yazışleri müdürü ile bir gençlik dergisinin üç çalışanı da vardı.

Günün son ziyareti DYP'ye yapıldı. Öğrencilerle görüşen DYP Genel Sekreteri Gökberk Ergenekon özetle şunları söyledi: "Bir ülkede siyasi örgütlenmeye belirli baskılar getiriliyorsa, bu öğrenci derneklerine de doğal olarak yansıyacaktır. Siz sakın kendinizi bu baskı psikolojisine kaptırmayın. Anarşinin, terörün başlatıcısı gibi gösterilmek isteniyorsunuz. Bu damgayı kendinize yakıştırmayın. Başınıza gelmedik iş kalmamış. Evlere gelinmiş, sınavlardan alınmışsınız. Halbu ki suç işlememişsiniz, kanuna karşı gelmemişsiniz. İşte bu durum, Türkiye'nin bugün devlet düzeninden ne denli uzak olduğunun göstergesidir."

Aynı gün, öğrenci dernekleri temsilcilerinin çabasına katılan bir başka kişi daha vardı. İçeri alınan DTCF öğrencisi Gökhan Gerçek'in annesi ve Yılmaz Onay'ın eşi Yurdanur Onay. Yurdanur Onay, oğlunun şeker hastası olduğunu Başbakan'a gönderdiği bir telgrafla bildirmiş ve "eğer oğlumun başına bir şey gelirse, sorumlusu siz olacaksınız" demişti. Bu telgrafın daetkisiyleGökhan Gerçek, alınmasının üzerinden 24 saat geçmeden serbest bırakıldı, ancak içerdi yaşadıklarını, gördüklerini ve duyduklarını aktardı ki, bunlar tek bir sözcükle özetleniyordu:İŞKENCE. Bu da haksız gözaltına, öğrenci derneklerine yöneltilen baskıya yeni bir boyutun eklenmesi demekti.

24 Aralık -İÇİŞLERİ BAKANI İLE GÖRÜŞME

24 Aralık Çarşamba sabahı, Ankara'daki üniversitelerin kantinlerinde en çok konuşulan "haksız gözaltı"ydı. Üç arkadaşları, gözlerinin önünde sınıf kapılarından alınarak götürülen Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri, fakülte bahçesinin önünde bir sivil polis arabası, kapıda da sivil görevlilerolduğu halde, kantinlerinde oturmuş iki arkadaşlarının daha bir gece önce evlerinden alındığını konuşuyorlardı? Gazeteler, beş SBF öğrencisinin yanısıra Eğitim Fakültesi'nden ve DTCF'den birer kişinin ve tiyatro yazarı Yılmaz Onay'ın gözaltında olduğunu haber veriyordu. Artık gözaltı haberleri ve korkusu SBF'nin dışına da taşmış, Ankara'daki hemen tüm fakültelerde yaşanır, paylaşılır olmuştu. Öğrenci dernekleri bir gün önce yaptıkları girişimleri sürdürecekler, bu duruma sessiz kalmayacaklardı.

SBF-ÖD başta olmak üzere, ODTÜ, Hacettepe, Hacettepe Tıp, Veterinerlik, BYYO, DTCF ve Gazi Üniversitesi öğrenci derneklerinden 50-60 kişi öğlen saat 13.00 sıralarında SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde buluştular. Hemen tüm siyasi partilerin milletvekillerinin, bütçe görüşmeleri için TBMM'de olması nedeniyle de, kısa bir süre sonra topluca meclisin önüne gittiler. Kalabalık öğrenci grubunu ilkin SHP Grup Başkan Vekili Cahit Tutum kabul etti ve bir süre görüştü. Tutum, Emniyet'i aramak, içerideki öğrencilerin durumlarından haberdar olabilmek anlamında yardımcı olacağını söyledi ve öğrencilerin isteği üzerine İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'tan görüşme talebinde bulundu.

Öğrenci dernekleri temsilcileri ile bir veli saat 16.10'da Bakan Akbulut ile ANAP'ın TBMM Grup toplantı salonunda görüştüler. Gazetecilerin de izlediği ve iki saatten uzun süren görüşmeye, gözaltında bulunan SBF öğrencisi ve dergimiz Heber Sorumlusu Beyhan Sunal'ın annesi Suzan Sunal'ın yanısıra kardeşi SBF-ÖD üyesi Berrin Sunal. HÜTFÖDER GYK Başkanı Aşkut Kingir, SBF-ÖD GYK Başkanı Remzi Öner Özkan, gözaltında bulunan dergimiz İlan-Abone Bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoğlu'nun kardeşi HFÖD üyesi Hatice Hocaoğlu, SBF-ÖD üyesi Sertuğ Çiçek, SBF-ÖD üyesi ve dergimiz İnceleme-Araştırma sorumlusu Yasemin Çongar, ODTÜ-ÖD üyesi ve dergimiz haber sorumlusu Mustafa Üstün, ile BYYO-ÖD kurucusu Fatma Yüksel katıldılar. Aşağıda gerek öğrenci derneklerinin kuruluşundan bu yana ilk kez İçişleri Bakanı ile doğrudan yaptıkları bir konuşma olması nedeniyle, meşruiyet açısından büyük önem taşıyan, gerekse hükümetin öğrenci derneklerine, gözaltı ve işkence olaylarına bakışını yansıtması açısından ilginç olan bu görüşmenin çok kısa bir özetini sunuyoruz.

Öğrenci Derneği temsilcisi: Sayın Bakan, size ilettiğimiz listelerden de göreceğiniz gibi, son bir ay içinde otuzdan fazla öğrenciderneğikurucusu, yöneticisi ve üyesi gözaltına alındı. Halen altı arkadaşımız içeridedir. Şeker hastası olması nedeniyle serbest bırakılan bir öğrencinin anlattıklarına göre, içerdeki arkadaşlarımıza işkence yapılmaktadır. Ben de üç hafta önce gözaltına alındım ve bir hafta süreyle tutuldum. Daha sonra DGM Savcısı'na çıkarıldım ve hakkımda takipsizlik kararı verildi. Ancak içerde bulunduğumsüre içinde işkenceye maruz kaldım.

Bakan: İz var mı, iz, sen onu söyle! Öyle her önüne gelenin, "işkenceye maruz kaldım" demesiyle olmaz. İz bıraktı mı, doktor raporu aldın mı? Delil olmadıkça, işkence iddiaları da inandırıcı olmaz. Biz de böyle iddialara itibar etmeyiz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Efendim, işkence ustalıkla yapılıyor. Pek iz bırakmıyor. Sonra bizi bir yere götürüp, sağlam raporu veriyorlar. Basınçlı soğuk su sıkılıyor, göğüs kemiği çevresine yumruk atılıyor, tekme atılıyor, cinsel organlar sıkılıyor, elektrik veriliyor. Bunlar iz bırakmıyor.

Bakan: Olur mu? Yumruktan yumruğa fark var tabi, ben öyle bir yumruk atarım ki mutlaka izi kalır. Cinsel organlar sıkılsa, elektrik verilse onun da izi kalır.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Efendim, basınçlı soğuk suyun, elektriğin izi nasıl kalır. Bunları bizzat yaşayan arkadaşlarını sözleri neden yeterli kanıt sayılmıyor?

BakanBunlar inandırıcı değil. Ben neden inanayım? Sen, "arkadaşıma yapıldı" diyorsun, ondan duymuşsun. "Bana yapıldı." diyorsun. Doğru mu, ne bileyim. Hem bunlar, konumuz değil. Burada neyi görüşmek için toplandık. Bana bir operasyona ilişkin görüşeceğiniz söylendi. İşkence iddiaları hep yapılıyor. Ame sistematik işkence yoktur. İşkence iddialarını yurtdışındaki sol örgütler üretip, pompalıyor. Burada biz esas konumuzu belirtelim. Yoksa ben, belirli bir konu olmasa sizinle görüşmezdim.

Öğrenci Derneği temsilcisi: Sayın Bakan, 13 kişinin işkenceden öldüğünü söyleyen sizdiniz. 200 kişinin işkence suçlusu olarak mahkum olduğunu da. Nasıl işkence yok diyebilirsiniz?

Bakan: Bunlar münferit olaylardır. Elli milyonda onüç kişi. Sonra bak, mahkum olmuş. Demek ki cezasını çekiyor. Biz konumuza donelim.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Efendim, kurulduklarından bu yana öğrenci derneklerine yönelik baskılar hiç bitmiyor. Tümüyle yasal bir çerçeve içinde çalışıyoruz, ama genel bir engellemeyle karşı karşıyayız. Sıkıyönetim kalktı, ama hâla okulun içinde jandarmalar kol geziyor. Dernek üyesi arkadaşlarımız gözaltına alınıyor, onlara polislik teklif ediliyor. 44. maddenin değiştirilmesine yönelik kampanyadan sonra bu baskıların pekçok örneğini yaşadık. Gözaltı, işkence, polislik teklifi... Kamuoyunun gözünde dernekleri'n yasadışı kuruluşlar gibi gösterilmesi çabası var. Aksi bizim somut etkinliklerimizle kanıt-

lanmasına rağmen, bu yolda açıklamalar yapıldı sizin tarafınızdan, yapılıyor. Oysa bizim amacımız sorunlarımızın çözülmesini sağlamak. Bunun için de yasal bir çalışma yapmak.

Bakan: Yasadışıolmadığıtakdirde herşeyi yapabilirsiniz. Yasadışı değilse her etkinliğinize izin veriyoruz

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Sayın Bakan, genel kurul yapma hakkımız var. Ama keyfi biçimde engelleniyor. Bir çay düzenleyelim diyoruz, başvuruyoruz. İzin verilmiyor.

Bakan: Yasadışına çıkmadıkça çay da, balo da düzenleyebilirsiniz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Çay düzenlemenin neresi yasadışı olabir? Genel kurul yapmak yasal bir derneğin en doğal hakkı değil midir?

Bakan: Bunlar münferit konular... Hem bu konularda hazırlıklıdeğilim, birşey söyleyemem. Ben dertlerinizi dinlemeye geldim. Konumuzun çerçevesini çizelim.

Öğrenci derneği temsilcisi: Efendim, biz de dertlerimizi aktarıyoruz. Son günlerde haksız yere içeri alınan arkadaşlarımızın durumu, bize yönelik baskıların bir uç örneği sadece. dertlerimiz bir bütün. Birbirinden bağımsız değil.

Bakan: Önce şikayetlerinizi sıralayın. Onun dışındaki konularda hazırlıklı olduğumuzda konuşmalıyız. Ben şunu söylüyorum. Kanunların vermiş olduğu hakkı kullanırsınız. Biz neyse kanun, onu tatbik ederiz. Bu çerçevede, biz de size yardım ederiz. Kanuna uygunsuz iş yaparsanız, biz engelleriz. Artık bu memlekette "ben istediğimi yaparım" şeklindeki düşüncelere yer yoktur.

Öğrenci derneği temsilcisi: Efendim, yardımcı olabilmek için öncelikle bize güvenin.

Bakan: Güveniriz. Bu memleket sizin. Memleketin menfaatini bizden iyi düşünecek pozisyonda olmalısınız. İktidarı size karşı gibi görmekten vazgeçin. Türkiye'nin bir geçmişi var. Suçlu gençlerdir demiyorum. En fazla gençler zarar gördü. Bakın yine geçmişin uzantıları var. "Alındık, işkence gördük" gibi şikayetler... Kanunlar kusursuz tatbik edilseydi, o günlere gelinmezdi.Bunları sizi, dernek yöneticilerini suçlamak için söylemiyorum.

Öğrenci velisi: Biz buraya sorunlarımızı size aktarmak için geldik. İçeri alınan çocuklar işkence yapıldığını soylüyorlar. Siz yok diyorsunuz. Ben olduğuna inanıyorum. Araştırılmasını istiyorum. Çocuklarımız okula gidip gelmeye korkuyorlar. Bu bir sindirme operasyonu mu? Elektrik, dayak... Bunlar kötü şeyler. Açıklamanızı istiyorum.

Bakan: Ben bakın, ne guzel dinliyorum sorunlarınızı. Siz diyorsunuz ki, sistematik işkence vardır. Biz yoktur diyoruz. Kendini bilmeyen binlerce memurumuz var. Siz yurtdışındaki sol örgütlerin iddialarına bilmeden katılıyorsunuz. Iz varsa, araşırınız. Ama iz yok diyorsunuz. Türkiye'deki bütun hapishanelerin işkencehane, sorgu odalarının işkence odası olduğunu söylüyorsunuz.

Öğrenci Derneği Temsilcileri: "Bizi yasa dışı yollara itemeyecekler, ama biz sizin de aynı şekilde, yasalara uygun davranmanızı istiyoruz..."

Öğrenci Velisi: "Siz işkence yok diyorsunuz. Ben olduğuna inanmıyorum. Araştırılmasını istiyorum. Bu bir sindirme operasyonu mu? Çocuklarımız okula gidip gelmeye korkuyorlar. Açıklamanızı istiyorum..."

Bakan Akbulut: "Sistematik işkence yoktur. Ama kendini bilmeyen binlerce memurumuz var. İşkence iddialarını yurtdışındaki sol örgütler kollanıyor. Hem niye tüm öğrenciler derneğe üye olmuyor?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Sorgu odalarında, cezaevlerinde işkence aletlerinin, elektrik vermek için manyetoların, su sıkma için hortumların, askıların olmadığını söyliyebilir misiniz?

Öğrenci Velisi: Buyrun birlikte gidelim. İşkence odalarınıbirlikte görelim. Çocuklarımız DAL diye bir yerde. DAL'ı gezelim. Siz yok diyorsunuz. Yaşayanlar var diyor. Biz kime inanalım.

Bakan: Ben onları hep gezerim. Biz burava ne için geldik. bakın gene neler konuşuyoruz. Gündemimiz bu değil.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Biz derneklerimizi yargı kararıyla kurduk. Ama bir sürü keyfi engellemelerle karşılaştık. Şimdi bunları bir yana bırakıyorum... Son bir hafta içinde, arkadaşlarımız sınav çıkışında sınıf kapılarından alınıp götürüldüler. Şahitleri vardır. Bir arkadaşımız Sayın Nermin Abadan Unat'ın dersinden çıkışta götürülüyor. Nermin Hoca, "ne yazık ki gözlerimin önünde oldu. Ben böyle üniversitede hocalık yapmak istemiyorum" dedi. Ne savcılığın emri var deniliyor, ne dekanın suç duyurusu. Polis yasasına göre, bu ikisinden biri olmadıkça kimse üniversitesinden apar topar sivil görevlilerce götürülemez. Evde almalar sırasında da yasadışı davranıldı. Savcılık belgesi yoktu, arama izni yoktu. Ev sakinleri yokken, anahtarı komşudan alan sivil polisler evde oturup çay demlemişler. Herşeyi karıştırmışlardı. Bu, haneye tecavuzdür. Biz bunları kanıtlayabiliriz. Yasadışı davrananlar , yasayı koruması gereken polisler olmuştur. Bunun böyle olmadığını kanıtlamak da, işkence yapılmadığını kanıtlamakda sizin göreviniz. Bizi yasa dışı yollara itemeyecekler, ama sizin de aynı şekilde, yasal dav ranmanızı istiyoruz.

Bakan: Evet, ben şikayetlerinizi dinleyip not alıyorum. Başka kim, ne söylemek istiyor?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: SHP milletvekili Cahit Tutum'a bir operasyon yürütüğünüzü, öğrencilerin bu operasyonla ilgili alındıklarını söylemişsiniz. Arkadaşlarımızın ne zaman serbestbırakılacağını niçin alındıklarını açıklayabilir misiniz?

Bakan: Açıklama yapmam. Size yapılan işin kanunsuz olduğunu iddia cdiyorsanız, bu devletin mahkemeleri vardır. Eğer biz operasyon yapıp suçlu arıyorsak ne açıklayabilirim? Şu anda, aşağıda bütçe oylaması var. Allahtan bizim sayımız yüksek de. sizinle halâ konuşabiliyorum. Sizin derneğinizin kaç üyesi var.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: ODTÜ'de 1000, SBF'de 250. Ama dernek üyesi olmak cesaret işine dönüştürülmek isteniyor.

Bakan: Engeller olmasa kaç üyeniz olur yani?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Herkes üye olur, tüm öğrenciler üye olur. Niye olmasınlar ki? Dernek yararlı işler yapmak için kuruldu.

Bakan: Tüm öğrenciler niye derneğe üye olmuyor? Bence olmalı. 1000 kişi 18 bin kişinin temsilcisi olabilir mi?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Öyle bir korku ortamı yaratılıyor ki, üye sayısı kolay kolay artmıyor.

Bakan: Tabi, kimseyi üyeliğe zorlayamazsın. Herkes gönüllü üye olmalı

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Siz, "herkes öğrenci derneğine üye olabilir, hiçbir engel yoktur" diye açıklama yaptığınızda üye sayısı en az iki katına çıkacaktır. Ama engel olduğunuzda nasıl çıksın? Herşeyi kanunsuz gibi göstermek istiyorsunuz. Bir de fiili engellemeler var. Dekanlık "üye olmayın, dernek kanunsuzdur" diye öğrencilere mektup bile gönderebiliyor. Ama tüm bu engellemelere rağmen, üye sayımız gene de artıyor, artacak.

Bakan: Evet, sıra kimde. Kim ne söylemek istiyor?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: İçerdeki arkadaşlarımız konusunda ne zaman bilgi alabileceğiz? Ne zamatı fakültelerimizde bize yaşatmak istenen korku ortamından kurtulabileceğiz?

Bakan: Korkmayın, korkmayın. Arkadaşlarınız konusunda tahkikat yapacağım. Neymiş ne değilmiş, öğreniriz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Tahkikatınızın sonuçlarını öğrenebilecek miyiz? Ne zaman yeniden görüşebiliriz?

Bakan: Benim zamanım yok. Yılbaşından önce olmaz. Cahit Tutum'dan öğrenirsiniz tahkikatın sonucunu.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Sizinle öğrenci dernekleri temsilcileri olarak düzenli görüşmeler yapmak isteriz.

Bakan: Olur görüşürüz. Ocak ayından sonra. Ama böyle ani değil, randevulu görüşürüz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Peki, Ocak ayı içinde en yakın bir tarihe randevu alacağız.

Öğrenci dernekleri yöneticileri üyeleri ve bir velinin İçişleri Bakanı ile yaptıkları konuşmanın özetle yeralmayan ilginç bölümleri de vardı. Örneğin Bakan bir öğrencinin adını almak isteyince, diğerlerinin tepkisi üzerine vazgeçti, "neyse adına gerek yok" dedi. İşin daha da ilginç yönü, öğrencilerin Bakan'la fotoğraflarını çeken bir gazetecinin, ertesi gün, "Bakan'la görüşenlerden gözaltına alınan var mı?" diye dergimiz çalışanlarından bir arkadaşa soru yöneltmesiydi. Görüşme sonrasında, Bayan Sunal ile sekiz öğrenci, kendilerini SHP grup salonunda bekleyen diğer öğrencilere bilgi verdiler. Sonra da hep birlikte içerdeki arkadaşlarımızın durumunu araştırmaya yönelik çabaları ertesi gün sürdürmek üzere meclisten ayrıldılar.

TBMM'nin Dikmen kapısı çıkışında kimliklerini alan öğrencilere, Meclis'te görevli bir polis memuru, yetkililerle görüşüp görüşmediklerini sordu ve "aman çocuklar," dedi, "toplu çıkmayın kapıdan, dışarda polis vardır. Hepinizi alıp götürebilirler..." ●

25 Aralık 1986 BASIN TOPLANTILARI

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar TBMM'de, Ankara, İstanbul ve İzmir Öğrenci Dernekleri temsilcileri ise SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde birer basın toplantısı düzenlediler. İkinci toplantıya Suzan Sunal ve Gökhan Gerçek'in yanısıra, sorumlu yazışleri yönetmenimiz Mustafa Okan da katıldı...

Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü Emin Bebek'in gözaltına alınmasının üzerinden bir hafta geçmiş olmasına karşın, durumuna ilişkin bir bilgi alınamamıştı. 22 Aralık günü gerçekleşen gözaltına almaların yankısı ise sürüyordu. Bu ortamda, 25 Aralık günü, biri TBMM'de, ikincisi SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde olmak üzere iki basın toplantısı düzenlendi. TBMM'deki basın toplantısında konuşan SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar şunları söyledi:

Son zamanlarda özellikle yüksek öğretim gençliği üzerine yoğun baskı yapılmaktadır. bir dönemin işçilerle birlikte suçlusu olarak kabul edilen gençlik cezalandırılıyor. Öğrenci gençlik çarpık YÖK yasasının altında ezilmektedir. Disiplinli, düşünmeyen, araştırmayan bir yüksek öğrenim gençliği yaratmaya yönelik strateji sadece bir neslin geleceğini değil ülkenin de geleceğini yönlendirme amacı taşımaktadır. Bugün Türk halkının her kesiminde olduğu gibi, konuşma hakkı yüksek öğrenim gençliğininde elinden polisiye tedbirlerle alınıyor.

Düşünen, yaratan bir beyin gücü olmak isteyen, bu doğrultuda hak arayan gençlik hakkında soruşturmalar açılmaktadır. Bu sorgulama ve gözaltılar sırasında işkence gördüğünü iddia eden gençler vardır. Toplumun her kesiminden bu iddialar gelmektedir. İnsan haklarına saygılı olan bir ülkede bunların olmaması gerekir.

Açıkça İşişleri ve Adalet Bakanlarına çağrıda bulunuyorum: Karakolları, sorgu odalarını, tutukevlerini milletvekillerine açınız. Saklınız ve iddia ettiğiniz gibi hiçbirşey yoksa,millette temsilcileri aracılığıyla bu yokları bilsin.

İçişleri bakanı 78 kişinin Adalet Bakanı 13 kişinin işkenceden öldüğünü söylüyor. Bu bir çarpıklığı, bir bulanıklığı, çelişkiyi ortaya koymaktadır. Cumhuriyet hükümetinin bakanları işkenceden ölen insanların olduğunu açıklıyorsa, bu bizim için insan haklarına saygılı bir Türkiye için yüz kızartıcıdır.

YÖK'ün amaçlı çalışması-hükümet işbirliği öncelikle dernek kurma hakkına, sonra derneklerde faaliyet gösterme hakkına baskı getirmiştir. Bu baskıya son verilmelidir. Tedirgin edilengençliğin hakları geri verilmelidir. Aksi taktirde bozulacak toplum barışının tek suçlusu YÖK ve hükümet olacaktır."

SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde düzenlenen ikinci basın toplantısına katılan Ankara, İstanbul ve İzmir öğrenci dernekleri temsilcileri, -sırasıyla altı, yirmi ve onüç olmak üzere Türkiye genelinde toplam 39 Öğrenci Derneği'nin imzasını taşıyan yazılı açıklamalarını okudular. Bu açıklamalardan alıntılar sayfalarımızda yeralıyor. Basın toplantısında konuşan DTCF öğrencisi Gökhan Gerçek *"Bizi derin araştırmalar merkezi, kısaca DAL denilen yere götürdüler. Niçin işkence olmadığını söylüyorlar, yakınlarımıza neden nerede tutulduğumuzu açıklamıyorlar?"* şeklinde bir soru yöneltirken, Suzan Sunal da şunları söyledi:

"Birinci Şube Müdürü Hasan Eryılmaz kızımın Yarın dergisi Haber sorumlusu olduğu için alındığını söyledi. Ben de, dedim ki, onların her yazısını okuyorum, yasadışı şeyler yazmıyorlar. Ayrıca Emniyet'teki görevlilere öğrencilerin kendilerine işkence yapıldığını anlattıklarını, eğer kızıma işkence yapılmışsa, tüm ailemin tutuklanacağını bile bilsem, bu işin peşini bırakmayacağımı anlattım. Gözaltıları yıldırma operasyonu, bileme operasyonu olarak niteliyorum. Öğrencileribambaşkayönlere itelemek istiyorlar. Tekrar aynı olayları yaşamak istemiyoruz. Ne öğrenciler istiyor, ne biz veliler. Öğrencilerin tahsili var, yasal iş yapmayacak kadar deli değiller. Ama halk susturuldu. Burası kimin ülkesi. Çocuklarımıza kim sahip çıkacak? Öyle bir ülke ki, demokrasi var, hak yok."

ANKARA ÖĞRENCİ DERNEKLERİNİN AÇIKLAMASINDAN:

" (...), İçerdeki arkadaşlarımızın yoğunlukla SBFÖD üyesi olmaları, bi-rinin Öğrenci Postası gibi öğrenci der-neklerinin kendi sorunlarını sayfalarında tartıştıkları bir derginin yazışleri müdürü, üçünün öğrenci gençlik sorunlarına geniş yer veren Yarın gençlik dergisi çalışanı olması da dikkat çekicidir. Haklarında yasal işlem gerektirecek hiç bir eylemde bulunmamış bu arkadaşlarımıza yalnızca öğrenci derneklerinde sorunlarına sahip çıkan etkin insanlar oldukları için baskı yapıldığı düşüncesindeyiz. Bizleri sindirme, yıldırma amaçlı bu haksız gözaltına derhal son verilmesini istiyoruz.

İçimizde çıkışta götürülme kaygısıyla sınavlarına girmeyenler oldu. İçlerindeki akradaşlarımız ara sınıvlarının büyük bölümünü kaçırdılar. Halen üç arkadaşımızı SBF'den götüren polis arabası fakültenin önünde beklemektedir.

Bizler fakülte kapısına, anfilere, kantinlere dek sokulan bu baskı ve te-

Yazışleri Yönetmenimiz Mustafa Okan'ın Basına Yaptığı Açıklama:

İşkenceye Son...

Geçtiğimiz günler emniyet görevlilerinin polis yasasından aldıkları "yetki"leri en geniş biçimde kullandıkları günlerdi. Keyfi uygulamaların kapısını sonuna kadar açan bu yetkiler nedense hep demokrasiden yana olanlar üzerinde kullanıldı. Demokratik kitle örgütlerinden siyasi parti yöneticilerin, dernek başkanları ve üyelerinden gazetecilere kadar herkes nasibini aldı bu keyfiyetten ve almaya devam ediyor. Son bir hafta içinde öğrenci dernekleri üyelerine yönelik olarak ivme kazanan yasadışı baskılar basına da yöneldi. 22 Aralık Pazartesi günü dergimiz haberler sorumlusu Beyhan Sunal'ın polis tarafından alınmasıyla başlayan gelişmeler, aynı gün gece yarısı abone ve ilan bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoğlu ve teknik servis çalışanlarımızdan Suat Tekeli'nin de hiçbir gerekçe gösterilmeden alınmasıyla sürdü.

Yine aynı günlerde polis tarafından gözaltına alınan ve rahatsızlığı nedeniyle serbest bırakılan DTCF öğrencisi Gökhan Gerçek ve henüz dün (26.12.1986) üç günlük bir gözaltından sonra serbest bırakılan sanatçı Yılmaz Onay'ın da tanık olduğu dahası yaşadıkları gibi gözaltına alınanlara işkence yapılmıştır. Hiçbir haklı gerekçe taşımadan gözaltına alınan, işkence yapılan ve yakınlarıyla şu ana dek görüştürülmeyen arkadaşlarımızın sağlığından büyük endişe duyuyoruz. Tüm olanlar basına yönelik baskı ve yıldırma politikasının bir parçasıdır. Söz konusu baskılar demokrasinin varlığı iddialarını kendiliğinden yalanlamaktadır.

Baskıları şiddetle kınıyor, arkadaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını istiyoruz.

rör havasına son diyoruz. Emniyet görevlilerini yasaları korumak olan görevlerini yerine getirmeye, tüm demokrasi güçlerini ve basını da öğrencilere yöneltilen baskıya karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz. Hiçbir baskı, hiçbir engelleme öğrenci derneklerinin birliğini bozmaya, ortak çabasını geriletmeye yetmeyecektir. Bizi yasadışı gibi göstermek isteyen, yasal zeminin dışına çekmek isteyenler bunu başaramayacaklar. Keyfi engellemelere, sindirme operasyonlarına son! Polis baskısına son! HAKSIZ GÖZALTINA SON!"

İSTANBUL ÖĞRENCİ DERNEKLERİ'NİN BASIN AÇIKLAMASINDAN:

"Demokratik kitle örgütlerine, demokrat aydınlara ve demokrat basına yönelik saldırılar son günlerde giderek artmaktadır. Tüm bu baskılar bir yandan ülkede var olduğu söylenen "demokrasi"nin niteliğini sergilerken, öte yandan demokrasi güçlerine karşı yaratılan terör havasını da gözler önüne sergilemektedir.

demokrat aydınlar yasal platformda görüş ve düşüncelerini açıkladıkları için gözaltına alınıyorlar. Okul idareleri ile polis işbirliği net bir biçimde ortaya çıkıyor. Demokratik kitle örgütü yöneticileri ve üyelerinin öğrenim özgürlüğü engelleniyor, gerekçe gösterilmeden gözaltına alınabiliyorlar. Ülkede var olan bu tür baskılara karşı onurlu bir biçimde demokrasi savaşımı veren demokrat basın organlarının büroları sözde basın özgürlüğüne rağmen polislerce baskına uğruyor, muhabirleri ve yazarları sorgusuz sualsiz gözaltına alınıyorlar, demokrat basın hakkında toplatma kararları alınıyor. (...)

Okul idaresi-polis işbirliğiyle öğrenim özgürlüğüne, demokratik kitle örgütlerine, örgüt yöneticilerine, demokrat basına ve demokrat aydınlara yapılan hukuk dışı baskıları ve hala gözaltında olan insanlardan yoğun işkence söylentilerine rağmen hiçbir haber alınamamasını endişe verici buluyoruz."

İZMİR ÖĞRENCİ DERNEKLERİNİN BASIN AÇIKLAMASINDAN:

" (...) Açıktır ki, hiçbir gerekçe göstermeden gerçekleştirilen bu gözaltına almalar, öğrenci derneklerine yönelik bir saldırıdır. Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü Emin Bebek arkadaşımızın alınması bu kanımızı kuvvetle doğrulamaktadır.

(...) Son aylarda en doğal ve en yasal hakkımız olan dernekleşme hareketimize ve Öğrenci Postası'na karşı bir suçlama, suçlamadan da öte açık, yasadışı saldırı kampanyasının geliştiğini görüyoruz. Bu kampanya ve en son gelişmeler, en yasal haklarını kullanan birçok dernek üyesi arkadaşımızı tedirgin bekleyişlere sürüklemektedir.

Demokratik haklarımıza yönelik bu engellemeleri kınıyor, (...) olayı şiddetle protesto ediyoruz." ●

27 Aralık 1986 İNSAN HAKLARI ADINA KINAMA

Tiyatro yazarı Yılmaz Onay: "İşi sanat olan bir insanın, böylesi insanlık dışı uygulamalara maruz kalması çok kötü. İnsan aşağılandığını hissediyor..." İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı: "İşkencenin amacı yılgınlığı yaygınlaştırmaktır...."

26 Aralık günü de "boş" geçmedi (!). Ankara'nın Kızılay semtinde yılbaşı kartı satan kimi gençlerle birlikte, Çark Kitabevi sahibi Haluk Erdost ile Gün kitabevi sahibi Cumhur Özdemir gözaltına alındılar. Ayrıca kimi kitabevlerinden Sol yayınlarına ait kitaplar toplatıldı. Öte yanda, Öğrenciler içerideki arkadaşlarının durumuna ilişkin bilgi edinmek için çaba gösteriyorlar ve olayı protesto etmenin uygun yöntemlerini araştırıp tartışıyorlardı. Arkadaşımız Beyhan Sunal'ın annesi Suzan Sunal, Nesrin Hocaoğlu'nun kardeşi Hatice Hocaoğlu ve Emin Bebek'in kardeşi Ali Osman Bebek, Emniyet Müdürlüğü'ne gidip görüşme talebinde bulunmuşlardı. Ancak Fikri Sağlar'ın 24.12.1986günü Emniyet'eyaptığı ziyaret sırasında, Birinci Şube Müdürü Hasan Eryılmaz'dan içerideki öğrencilerin birinci derece yakınlarıyla görüştürülmeleri konusunda söz almış olması, Emniyet yetkilileri üzerinde herhangi bir bağlayıcılık taşımamış olmalı ki, bu görüşme bir türlü gerçekleşemedi. Hasan Eryılmaz nedense hiç yerinde durmamaya başlamıştı! "Akşam gelin mutlaka görüşeceğiz" "8'e kadar beklerim, gelin görüşün" gibi sözler ediliyor, ama beklenen saatler geldiğinde bunların hep "oyalamaca" olduğu anlaşılıyordu.

27 Aralık Cumartesi sabahı Çağdaş Gazeteciler Derneği'nde düzenlenen basın toplantısına İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı ile Yılmaz Onay katıldılar. "İşkencenin amacı yılgınlığı yaygınlaştırmaktır" diyen Helvacı, *"Yılmaz Onay gibi tanınmış, saygınlığı toplumca benimsenmiş bir kişiye böylesi işkenceler yapılabiliyorsa, içerideki gençlere, adı sanı bilinmeyen insanlara neler yapıldığını düşünmek bile ürkütücü"* şeklinde konuştu. Gazetecilerin içeride yaşadıklarına ilişkin sorularını yanıtlayan Yılmaz Onay ise, *"İşkenceden ayrıntılı sözetmek istemiyorum. Bunları anımsamak bile istemiyor insan. İşi sanat olan bir insanın, böylesi insanlık dışı uygulamalara maruz kalması çok kötü. İnsan aşağılandığını hissediyor."* dedi. Onay, *"elektrik, dayak, askı, basınçlı soğuk su... Bunlar yapıldı. Diğer çocuklara ne yapıldı bilmiyorum, görmedim. Ama sesler duydum"* şeklinde konuştu.

Nevzat Helvacı'nın basın toplantısında yaptığı yazılı açıklamanın tam metni şöyle.

"İşkence olayları sürüyor. Yetkililerin olayı yadsıma çabaları, işkence görenlerin canlı tanıklıkları ve tabbî bulgularla yalanlanmıştır. Bunun son somut örneği, tiyatro yönetmeni, yazar Yılmaz Onay'dır. Yılmaz Onay işkencenin izlerini halen üzerinde taşımaktadır. ve bulgular yapılan muayene ile saptanmıştır. Kamuoyunca tanınan bir insana bunlar yapılabildiğine göre, bundan yoksun insanlara daha da ağır uygulamalar yapılmakta olduğu kuşkudan uzaktır.

Son birkaç gün içinde bazı üniversite öğrencilerinin gözetim altına alındığı, "operasyon'un genişletilerek sürdürüldüğü kamuoyuna yansımıştır. Bu öğrencilerin, öğrenci dernekleri yöneticileri ve gençlik dergileri sorumluları oldukları bilinmektedir. Bu uygulamalarla, demokratik hak ve özgürlükleri kullanmanın yolları tıkanmakta ve baskı altına alınmak istenmektedir. Hele işkenceyi bir sorgulama yöntemi olarak kullanmak, onaylanabilir bir tutum değildir. Hukuk dışı uygulamalara artık bir son verilmelidir.

Derneğimiz, Yılmaz Onay göz altına alındıktan sonra, ailesinin başvurusu üzerine durumu izlemiştir. İşte şimdi kendisi, taşıdığı işkence izleri ve belgesi ile huzurunuzdadır.

İnsan Hakları Derneği olarak, baştan beri olduğu gibi, işkenceyi bir kez de Yılmaz Onay'a yapılanlar vesilesiyle kınadığımızı kamuoyuna duyuruyoruz. ●

işkencenin kanıtı

DURUM BİLDİRİR RAPOR

Özel Tıp Merkezine başvuran Mustafa Kurt Onay'ın 26.12.1986 günü saat 17.40 da yapılan muayenesinde:

Sol göz üst kapakta, burun kökünden başlayarak sola doğru uzanan 2×15×2 cm lik bir alanı kaplayan ekimoz,

Alt dudakta sol 1/3 bölümde: mukozada 1.5×1×0.5 cm lik deride 1×0.5 cm lik alanı kaplayan ekimoz,

Penis derisinde dorsal yüzde: 1×0.5 cm, 2×0.5 cm ve 2×0.5 cm lik alanları kaplayan üç ayrı yerde ekimozlar, Glans penisde; birisi dorsal yüzde ve 1×1.5×1 cm, diğeri sol yanda ve 1.5 0.5 cm boyutlarında bir alanı kaplayan iki adet ekimoz saptandı.

Fizik muayene sonucunu bildiren bu rapor hastanın isteği üzerine düzenlenerek verildi.

Doç. Dr. Ragıp ÇAM

28 Aralık 1986 AÇLIK GREVİ BAŞLIYOR...

Haksız gözaltını ve işkenceyi protesto etmek amacıyla Ankara Öğrenci Dernekleri'nin öncülüğünde bir açlık grevi yapılmasına karar verilmişti. Grev, çeşitli fakültelerden 24 öğrenci ve iki velinin katılımıyla başladı, ikinci gününde katılımcı sayısı 47'ye ulaştı. Ankara'daki okullardan gruplar halinde ziyarete gelen onlarca öğrencinin yanı sıra yurtiçi ve yurtdışındaki demokratik kitle örgütleri, sanatçılar, aydınlar greve büyük destek verdiler.

"İşkence, öğrenci derneklerine yöneltilen baskıların boyutlarını göstermektedir. Bu politika artık öğrenci derneklerine de uygulanmaktadır.

Baskılara tepkisiz kalmak demokrasi karşıtı güçlerin uygulamalarına ses çıkarmayıp dernekleşen öğrencilerin aynı kararlılığı sürdürecekleri'nden tüm demokrasi karşıtı güçler emin olmalıdır.

İşte biz, en son halkası geçtiğimiz hafta içerisinde atılan haksız gözaltılar zincirini ve içerideki 6 arkadaşımıza yapılan insanlık dışı uygulam aları ve işkenceyi protesto etmek üzere açlık grevine gidiyoruz. 1987 yılına açlık grevi ile gireceğiz.

Açlık grevini Ankara'daki bütün öğrencilerden aldığımız destek katılım ile başlatıyoruz. Grevimiz, öğrenci dernekleri başta olmak üzere soruna duyarlı yaklaşan, baskılara karşı çıkan her aydın ve demokrat insanın katılımına açıktır.

HAKLARINDA YASAL İŞLEM GEREKTİRECEK HİÇBİR EYLEMDE BULUNMAYAN ÖĞRENCİLERİ GÖZALTINA ALAN VE ONLARA İŞKENCE YAPAN GÜÇLERE KARŞI AÇLIK GREVİ YAPIYORUZ! İŞKENCEYE DERHAL SON VERİLMELİ, ARKADAŞLARIMIZ ZAMAN GEÇİRİLMEKSİZİN SERBEST BIRAKILMALIDIR. HAKSIZ GÖZALTI BİTMELİDİR.

SINIF KAPILARINDAN ARKADAŞLARIMIZI GÖTÜREN, FAKÜLTELERİN ÖNÜNDE POLİS ARABALARI BEKLETEN VE BU YOLLA HEPİMİZİ SÜREKLİ BASKI VE KORKU İÇİNDE YAŞATMAK İSTEYENLERE KARŞI AÇLIK GREVİ YAPIYORUZ. SİNDİRME, YILDIRMA AMAÇLI BU OPERASYONLARA SON VERİLMELİDİR.

DERNEKLERİMİZİ YASADIŞI GİBİ GÖSTERMEK İSTEYEN, EN HAKLI İSTEMLERİMİZİN ARDINDA YASADIŞI ÖRGÜTLER ARAYAN VE BİZLERİ YASAL ZEMİNDEN AYIRMAYI, BİRLİĞİMİZİ, HAKLILIĞIMIZI BOZMAYI AMAÇLAYAN PROPAGANDAYA KARŞI AÇLIK GREVİ YAPIYORUZ."

28 Aralık 1986 günü, yukarıda son bölümünü alıntıladığımız basın açıklamasıyla başlayan açlık grevine, Beyhan Sunal'ın anne ve babası ile SBF-ÖD, ODTÜ-ÖD ve HFÖD üyelerinden oluşan 26 kişilik bir grup katıldı. Basın açıklamasında özetlenen hedef ve amaçlar dışında, grevin yapılmasına temel oluşturan mantık, Türkiye insanının altı yıldır yaşadığı işkence olayı ve bunun öğrenci dernekleri üyelerini de kapsamı içine almasını, farklı görüş ve grupların katılımı, desteği ve ilkeli birliğiyle gerçekleştirilecek bir eylemle protesto etmekti. Basının, demokratik kitle örgütlerinin, SHP'nin, aydınların ve

Sekiz gün gözaltında kaldıktan sonra serbeat bırakılan arkadaşlarımızdan ikisi, kısaca nasıl alındıklarını, nasıl sorgulandıklarını anlattılar. BİR DAHA YAŞANMASIN...

SUAT TEKELİ

Gece 11:30 sularında Nesrin'le birlikte evden alındık. Götürülme gerekçemizin ise, "hakkımızda yapılacak bir tahkikat" olduğu söylenmişti. Tahkikatın konusunun ise bazı şeyleri bize zorlayarak aynıtılarını açıklamamız olduğunu öğrendik, daha sonra. Gözlerimiz bağlı olarak yürütülen tahkikatın sonucunda 'içeri'den yasadışı bir örgüt militanı olarak çıktık.

Ben, yaşadığımız olayları, bugüne dek yasal oluşumların -hele sol bir dünya görüşü taşırsa bu olgu daha belirgindir- arkasında, yasadışı örgütler çıkartarak, bu oluşumların kamuoyu ve yasalar nezdindeki meşruiyetlerini yok etme girişimlerinin bir parçası olarak değerlendiriyorum. En temel insan hakları arasında yeralan demekleşme özgürlüğünün, çeşitli baskılarla ortadan kaldırılmaya çalışılması bir yana, bu hakkı kullanmaya "kalkışan" kişilerin içeriye alındıklarında suçsuzluğunu kanıtlamak zorunda olması da ayrı bir konu. Bize öğretilen hukuk ise, gözaltına alınan kişinin suçu kanıtlanıncaya kadar suçsuz kabul edilmesi gerektiğini ve kişinin, suçsuzluğunu kanıtlaması değil, soruşturmayı yürüten makamların suçu kanıtlaması gerektiğini söylerdi. Biz, bırakın mahkemeyi, savcı önüne bile çıkartılmadan önce Emniyet Müdürlüğü'ne götürülerek parmak izi, numara ve cepheden -profilden- fotoğraf verdik. Dosyamıza da "... üyesi" yazıldı.

Olanların, ülkemiz koşullarında olması gerekenler olduğunu düşünüyorum.

BEYHAN SUNAL

22 Aralık Pazartesi günü, sınavdan çıktığımda kimliğim soruldu ve yanıma gelen kişiler kendileriyle gitmemi istediler. Nereye gittiğimizi söylemediler ve aileme haber vermeme de izin verilmedi. Resmi plakalı olmayan bir arabaya bindirildim. Bir süre sonra gözlerimi örtmem istendiği için nereye götürüldüğümü göremedim.

İçerde de gözlerimiz bağlı olarak sorgulandık. Bize "ifademize başvurulacağı" söylenmişti. Ancak soru sormaktan çok, görevlisi olduğumuz Yarın Dergisi'nin yasadışı bir örgütün yayın organı olduğunu ve bizim de örgütün militanı olarak orada faaliyet gösterdiğimizi kabul etmemizi istiyorlardı. Sorular daha çok "örgütteki kariyerin ne?" ya da "örgütün diğer militanları kimler?" türündeydi. Öğrenci derneği üyesi olduğum için aynı zamanda dernek kurucularının, üyelerinin ve dergide görevli diğer arkadaşlarının da "örgüt militanı" olduğunu iddia ediyorlardı. Biz sürekli yasadışı hiç bir şey yapmadığımızı yinelediysek de "siz buraya niye geldiğinizi bilirsiniz, bu size ders olur, bir daha böyle işlerle uğraşmazsınız." diyorlardı. Emniyet kayıtlarına "örgüt militanı" olarak geçtik. Hakim tarafından serbest bırakılmış olmamıza karşın, bu nitelemenin yurttaşlık haklarımızı kullanmamıza sık sık engel oluşturacağını tahmin edebiliyoruz.

Öğrenci arkadaşlarımızın "öğrenci derneklerine yapılan baskıları ve bunun en uç örneği olarak öğrencilere yapılan işkenceyi protesto etmek için" yaptıkları açlık grevinin etkilerini orada somut biçimde gözleyebildik. Yazılı ifademiz ve parmak izimiz alındıktan sonra bize açlık grevinin başladığını söylediler. Bir tedirginlik seziliyordu. Gelişen tedirginlik, ki bu tedirginliğin yalnızca aşağılarda yaşanmadığını, işkenceye olanak tanıyan tüm mekanizmalarda aynı tedirginliğin yaşandığını, oluşan kamuoyunun bundan sonraki çabalarıyla işkenceye son verilmesinde önemli bir adım oluşturacağını sanıyorum.

GREVCİ ÖĞRENCİLERDEN 1987'YE SELAM

Üniversite öğrencileri 1987'ye yepyeni kazanımlarla, anti-demokratizme karşı onurlu bir mücadele deneyimiyle, kendi öz örgütleri öğrenci dernekleriyle giriyor.

Çağını yaşamanın bilincini taşıyan öğrenci gençlik, söz hakkını adım adım koparıyor.

Bilimsel düşünceden, bilimsel eğitimden yoksun yasadışı YÖK yönetimine karşı öğrenci gençlik, kitleselleşen dayanışmalarla sesini yükseltiyor. Öğrenci gençlik, elde ettiği mevzileri hiçbir şekilde vermeyeceğini kanıtlıyor, yeni adımlara yönelİyor.

1987'ye, geleceğe selam olsun!

özellikle de çok geniş bir öğrenci kitlesinin verdiği destek, bu mantığın olumlandığının ve greve katılan öğrencilerin de yoğun çabasıyla yaşama geçirildiğinin en somut göstergesiydi.

1986'nın son günlerinde açlık grevi: Büyük destek, büyük katılım

Grevden Notlar:

...Açlık grevinin başlatıldığı haberi 29 Aralık tarihi gazetelerde yeralınca, katılım çağrısı da karşılığını bulmuş, ODTÜ, SBF, Hukuk Fakültesi'nin yanı sıra Eğitim Fakültesi, Ziraat Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrenci derneklerinden yeni katılımlarla grevci sayısı 47'ye yükselmişti. Ayrıca, ses sanatçısı Ahmet Kaya ve eşi de grevi desteklediklerini açıklamış, Kaya üç gün süreyle greve katılacağını duyurmuştu.

...Grevin sürdüğü eve, öğrenci grupları, basın mensupları akın ettiler, pekçok demokrat kişi ve çeşitli kitle örgütlerinin temsilcileri ziyarette bulundular, desteklerini belirttiler. Yurtdışından gelen dayanışma mesajları da eylemin sesini ne ölçüde duyurduğunu gösterdi. Federal Almanya, İngiltere, Fransa, Hollanda, İsveç ve Avustralya'dan telefonla ulaşan mesajlar dışında, SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Adana Milletvekili Cüneyt Canver, İnsan Hakları Derneği Ahmet Abakay, Ozan Hasan Hüseyin'in eşi Azime Korkmazgil, Bilim ve Sanat Dergisi Genel Yayın Yöneticisi Varlık Özmenek, Bilim ve Sanat dergisi sahibi İlhan Alkan, Gün Dergisi Ankara Temsilcisi Cemil Turan, Yılmaz Onay'ın eşi Yurdanur Onay, TÜMDER eski genel başkanı Erhan Tezgör, Avukat Veli Devecioğlu, Yazar Yalçın Küçük ziyaret defterine yazdıkları mesajlarla desteklerini duyurdular. Ayrıca grev, Avrupa radyolarından haber olarak verildi.

30 Aralık sabahı, açlık grevine YARIN'ın sorumlu yazışleri yönetmeni Mustafa Okan da katıldı. Okan, greve katılırken ilettiği mesajda, "İnsanlığa, temel hak ve özgürlüklere, demokrasiye tümden karşı olan bu uygulamayı ve öğrenci derneklerinde görevli tüm genç arkadaşlarla birlikte, dergimiz çalışanlarından üç kişinin haksız yere gözaltına alınmasını protesto etmek amacıyla, Ankara Öğrenci Dernekleri'nin öncülüğünde başlatılan açlık grevine katılıyorum. Öğrenci derneklerini, Öğrenci Postası, Yarın gibi dergileri , tüm organlarıyla demokrat basını, demokratik kitle örgütlerini karşısına alan bir iktidarın ömrünün sınırlı olacağına inanıyorum. Bu sınırı en kesin biçimde belirleyebilecek olanlar ise Türkiye'deki demokrasi güçleri, onların dayanışması ve birliğidir." görüşlerine yer verdi.

... Aynı gün, İzmir ve Bursa'da da açlık grevleri başlatıldı. İzmir öğrenci derneklerinden 34, Bursa'dan 19 kişinin sürdürdüğü grev daha sonra 24 saatlik destek amacıyla katılanlarla birlikte İzmir'de 78 kişilik bir katılıma ulaşacaktı. Bir gün sonra, İstanbul'lu öğrenci dernekleri desteklerini yeni bir açlık greviyle duyurdular. Kuledibi'nde bir evde yapılan greve 8 öğrenci katıldı.

... Grevin üçüncü gününde, 47 öğrenci Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e yazdıkları mektupta, "Sizin de bir süre önce yapmış olduğunuz bir konuşmanızda belirttiğiniz gereksinimden yola çıkarak, biz şimdiye dek, öğretim üyeleriyle, dekanlarımızla, milletvekilleriyle, en son olarakda İçişleri Bakanı ile görüşüp sorunlarımızı aktardık. Ancak derneklerimiz üzerindeki baskıların sürdüğünü üzülerek gözlemliyoruz. Yeni yıla girerken, sizden isteğimiz, öğrenci derneklerinde görevli kişilerin, gençlik dergileri çalışanlarının gözaltına alınması ve işkence görmeleri başta olmak üzere sorunlarımızla ilgilenmeniz ve bu sorunları ele almak üzere öğrenci derneği temsilcileriyle görüşmeyi kabul etmenizdir," diyorlardı.

... Grev süresince, öğrencilerin sağlık kontrolünü Ankara Tabib Odası Genel Sekreteri Dr. Ata Soyer yaptı. Soyer'in istek ve uyarıları doğrultusunda, tansiyon ve kalp atışlarında düzensizlik olan öğrenciler grevi bırakmak zorunda kaldılar. Grev, katılan öğrencilerin kararlaştırdıkları gibi kamuoyunda istenilen etkiyi yaratması halinde 1 Ocak 1986 tarihinde bitirilecekti. Öyle de oldu ve 22 grevci öğrenci, 1987 yılına açlık grevinde girdikten 10 saat kadar sonra, 1 Ocak sabahı yapılıkları basın açıklamasıyla grevi bitirdiler. Amaçlarına ulaşmış, arkadaşlarının gözaltına alınıp işkence görmesi olayını tepkisiz bırakmamışlardı. Üstelik bu tepki kamuovuna mal olmuş, en önemlisi gözaltındaki arkadaşlar üzerinde de olumlu bir etki yapmış, onlara destek olmuştu.

...Gerçekten de, gözaltındaki bir arkadaşımıza 29 Aralık tarihli gazetelerin gösterilip "ulan, sizinkiler grev yapıyormuş" denilmesinden sonra, gerek Savcılığa gönderilme işleminin hızlandırılması, gerekse önceki günlere kıyasla çok daha iyi davranılması açlık grevinin somut bir kazanımıydı. ●

30 Aralık-Gözaltındaki altı kişiden biri tutuklandı, beşi serbest bırakıldı...

29 Aralık'ta Savcılığa çıkarılan altı genç arkadaşımızdan beşi 30 Aralık günü serbest bırakıldılar. Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü Emin Bebek ile Eğitim Fakültesi dernek kurucusu Serap Şen 12 gün, dergimiz çalışanlarından Beyhan Sunal, Nesrin Hocaoğlu ve Suat Tekeli 8 gün "haksız gözaltı"dan sonra serbest bırakılırken, 22 Aralık'ta gözaltına alınan SBF-ÖD Kamu Yönetimi Bölüm temsilcisi Vahit Kaniğ tutuklandı.

Serbest bırakılanların açlık grevinin sürdüğü eve gelerek, yakınları ve arkadaşlarıyla kucaklaşmaları unutulması güç olacak anlardandı. Ancak içeride yaşanılanların genç beyin, yürek ve bedenlerde bıraktığı izler, İçişleri Bakanı'nın "istediği somutlukta olmasa da (!), mutlaka kamuoyu gündemine getirilecek, tartışılacak, konuşulacaktı. Bu izlerin kalıcı olmaması ve artık böylesi izler bırakacak yöntemlerin uygulamadan tümüyle kalkması için mücadele etmek gerekti. İşte 1986'dan 1987'ye akan günlerde, Türkiye insanının yaşamının bir boyutunu oluşturmaya devam eden işkenceye karşı, öğrenci dernekleri özelinde ama büyük bir kamuoyunun da desteğiyle yapılan açlık grevi böylesi genel bir mücadele içinde yerini bulmuştu. Öğrenci derneklerine, sorunlarına dernekleri, dergileri aracılığıyla en yasal yollardan sahip çıkan öğrencilere yönelik baskılara sessiz kalınmayacağı gösterilmişti tüm kamuoyun a.

Yeni yıla Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde giren, arkadaşımız Vahit Kaniğ hakkında, dergimiz baskıya girerken henüz dava açılmamıştı. Biz, öğrenci derneklerini yasadışı gibi gösterme çabalarının bir parçası olarak gördüğümüz bu uygulamaları bir kez daha protesto ediyor, 1986'da baskıların hedef olmayı sürdüren öğrenci derneklerine ve derneklerde görevli gençlere SBF İktisat Bölümü Başkanı Prof. Uğur Korum'un bir ders sırasında dediği gibi, "mutlu, başarılı ve tutuklamasız" bir yıl diliyoruz. ●

Sevgili Genç Arkadaşlarıma,

(...)12 Eylül rejiminin toplumumuzun başına bela ettiği YÖK uygulamalarına karşı, çağdaş ve halkımızın ve yurdumuzun gereklerine uygun bir üniversite adına girişliğiniz eyleminizi Ataol Behramoğlu ve öteki tüm arkadaşlarımla beraber candan destekliyorum.

Bizi pek güzel hedeflere götüreceğine içtenlikle inandığım yeni yılınızı da kutluyor, gözlerinizden öpüyorum.

Prof. Server Tanilli
(mesaj Strasbourg'dan / 31.12.86'da telefonla iletilmiştir)

Ülkemizin yarınları, aydınlıkları genç arkadaşlar,

Demokratik haklar, insancıl güzellikler yolundaki çabalarınız er geç ışıltılara, kalıcı kazanımlara dönüşecektir. Bugün için anti-demokratizmin karanlıkları ülkemizin yarınları olmayacaktır. Aydınlık güzel yarınlarda sizlerin emekleri, düşünleri ve elbette çilelen unutulmayacaktır.

Bu duyguları sizlerle paylaşarak, çabalarınızda başarılar diliyorum, inançla sizleri selamlıyor, kutluyor, sevgilerimi sunuyorum.

Varlık Özmenek
(28.12.86)

İnsan Hakları Derneği olarak, üniversiteli genç arkadaşlarımızın demokratik-akademik haklarına yönelik isteklerinin baskı altına alınmak istenmesi onların yarının aydınlık Türkiye istemini engelleyemeyeceğine inanıyoruz. Bu güç, onların bilincinde ve yüreklerinde vardır. Başarı dileklerimle.

Akın Birdal
(29.12.86)

Yarının bağımsız Türkiye'sini yaratacak gençler,

Demokrasinin kurulması, tüm kurum ve kuruluları ile var olması doğrultusunda çaba veren SHP, bir dönemin hak etmedikleri, gerçek olmayan suçlan ile yargılanan ve suçluları ilan edilen gençlerine, işçilerine, emekçi halkına olan sorumluluğu ile bir kez daha insan hak ve özgürlüklerinin mutlaka var olacağını, bu doğrultuda yılmadan çaba vereceğini açıklar.

Gençliğe olan güvenimiz, toplumun dinamizmi, bağımsız, demokrat Türkiye'yi yaratmada bize SHP'ye güç katacaktır. Sosyal demokratların en güçlü örgütü SHP, gençliğe ve gençlik sorunlarına sahip çıkıyor, özerk, baskısız, bağımsız bir üniversite istiyor.

"İşkence bir insanlık suçudur. Zaman aşımına uğramaz..!" başarılar, sevgiler.

Fikri Sağlar
(29.12.86)

Genç arkadaşlarım,

Arkadaşlarınızın başına gelenler, en küçük özgürlükten alıkoyma bile olsa, onaylanacak şey değil. Üzgünüm. Yasal yollar, her zaman için, izleyeceğimiz yollardır. Dilerim, sağlığınızı tehlikeye atmadan, en kısa zamanda, asıl sorumlu kişiler ve makamlar, sorununuzu çözümler, yardımcı olurlar.

Sağduyuya güveniyorum. Eski bir öğretmen olarak gözlerinizden öperim.

Azim Korkmazgil
(28.12.8)

Gençleri, Türkiye'nin geleceğini "suçlu" gören anlayışa başlattığımız, sürdürdüğümüz protesto eylemi demokratik gençlik hareketi tarihinde onurlu yerini alacaktır. Selam Türkiye'nin ve dünyanın aydınlık geleceğine. Selam demokratik gençlik hareketine!

Ahmet Abakay
(28.12.86)

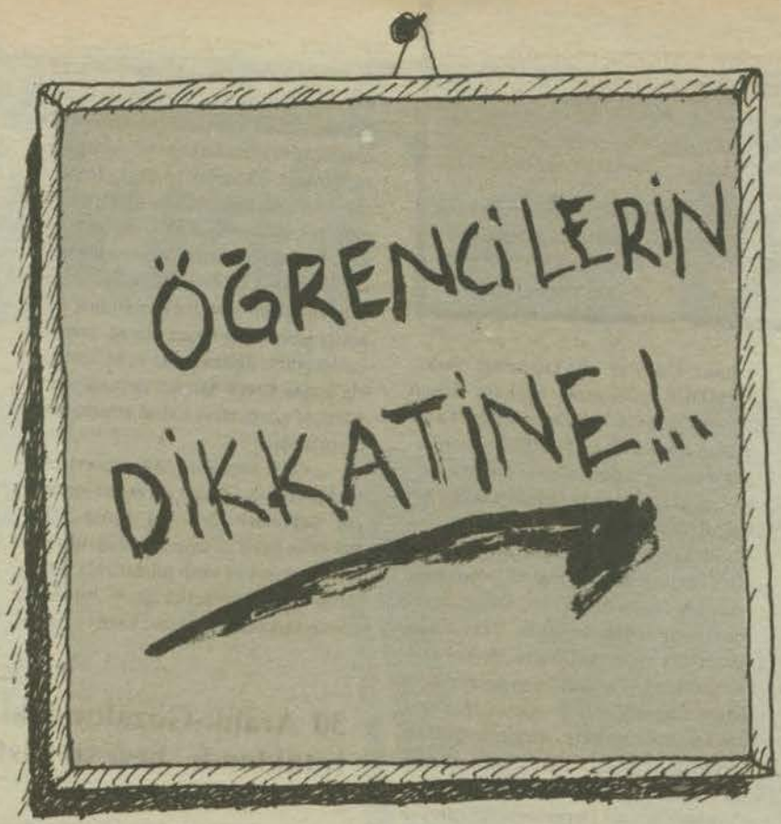

EMNİYET TEŞKİLATI GÖREVLİ ARIYOR

Her kuruluş dönem dönem işleri'ni yürütmek için elemana gereksinim duyar. Gazete, radyo, televizyon aracılığı ile aradığı nitelikli elemanları kamuoyuna duyurur. İstenen niteliklere haiz elemanlar arasından yaptığı sınavla işe uygun olanını seçer ve görevlendirir. Emniyet Teşkilatımız da, Öğrenci Derneklerinin kurulmasından sonra nitelikli eleman açığı baş göstermiş, bu açığı gidermenin en doğal yolu olarak da gözaltına alınan öğrenciler seçilmiş. Bu konuda gözaltına alınan birçok öğrenci dergimize başvurarak yaşadıklarını aktardılar. Polisin kendilerine birlikte çalışmayı teklif ettiği öğrencilerden biri olan Hüseyin Bayer'in yaşadıklarını aktarıyoruz:

"13 Kasım tarihinde ODTÜ Kafeteryası civarında arkadaşlarımızla konuşuyorduk. İçerde Kafeterya'da bir bankoya Cumhuriyet gazetesini bırakmıştık. Kafeterya'da ise gerekli güvenlik önlemleri alınmıştı. ODTÜ Jandarma Karakolu'na ait askerler devriye geziyorlardı. Tam bu sırada karakol komutanı Mustafa başçavuş ile gözgöze geldik. Zaten ODTÜ önünde yürüyüşçü arkadaşlarımızı karşılamaya gittiğimizde de kendisiyle tanışıklığımız vardı. Neye uğradığımı anlayamadan iki jandarma koluma girmişti bile. Yaka paça jandarma karakoluna ait bir jibe bindirildim ve karakola götürüldüm. Suçlamaları insanları boykota teşvik ve eğitim (?) özgürlüğünü engelleme idi.

Karakola getirildim ve üstümdeki her şeye el konuldu. Bu arada kimlik cüzdanımın içinde bir kız arkadaşımın fotoğrafı vardı. Bu resim üstüne ilginç ve ilginç olduğu kadar iğrenç bir soruyla karşılaştım:

-Bu kız da mı komünist? Bu kızla yattın mı?

Yapılan zabıttan sonra Emniyet Odasına kilitlendim. Aradan bir kaç saat geçmişti ki tekrar toplantı odasına götürüldüm. Odada iki sivil ve Jandarma Karakol komutanı Mustafa başçavuş vardı. Başlangıçta oldukça nazik karşılandım. **"Bak aslanım"** dediler. **"Bizi size kötü lanse ediyorlar. Biz gerçek yurtseverleriz. Ermeni, Ermeni davasına sahip çıkıyor, biz niye Türk davasına sahip çıkmıyoruz?"** Ve arkasından ilave ettiler: **"Niçin yemek boykotuna katıldın?"**

Boykot etmediğimi ama yemekte yemediğimi belirttim ve yemek yememeyi yasak altına alan bir maddenin de olmadığını, YÖK'e karşı olduğumu, 44. maddenin öğrenci yararına değiştirilmesi gerektiğini, harçların eğitimde fırsat eşitliği getirdiğini ve YÖK'le birlikte üniversitelerde verimin düştüğünü savundum.

Bunun üzerine Mustafa Başçavuş: **"Biz zengin bir ülke değiliz. Harçlar zorunlu olarak ödeniyor. Benim oğlum da İstanbul'da öğrenci. Aynı şartlarda benim de oğlum İstanbul'da okuyor. Ama çözüm bu değil, gelin derdinizi anlatın ilgilenelim."** dedi.

Bunun üzerine polislerden biri, **"Bizimle çalışırsan sana maddi olanak sağlarız, okulu normal süresinde bitirirsin, master olanağı da tanırız"** dedi. Kendisine yanıt vermedim, susmayı yeğledim. İfademi aldılar. Bölüğe gönderdiler. Geç oldu savıyla tekrar karakola getirildim. Karakolda yine iki ayrı polis beni bekliyordu. Polislerden biri "pis komünistler" diye bağırdı. **"Rahat size batıyor. 12 Eylül öncesini özlediniz. Şunu kafanıza koyun, bu ülkede biz oldukça hiçbir bok yiyemezsiniz..."**

Yanıt vermedim. Birkaç dakika sonra yine konuşmaya başladı. "Bizimle çalışacaksın. Başka çaren yok. Benden kurtulamazsın. Kafanı koparırım. Yurttan atılırsın, bursun kesilir, okuldan atılırsın. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde tanıdığımız var, seni uzun süre içerde tutabiliriz. Eğer kabul edersen Nihat Oğuz -ODTÜ Yurtlar Kurumu Başkanı- bizim tanıdığımız, yurtta herhangi bir sorunun olmaz. Yemeklerin bedava olur. Sana para veririz. İstersen master olanağı da sağlarız."

"Kabul edemem" dedim. "Çünkü okumak istiyorum", Bunun üzerine arka arkaya yüzümde tokatlar patlamaya başladı. Yüzüm yanıyordu, "Peki" dedim, "kabul ediyorum."

"Peki öyleyse" dedi polis, **"Bundan sonra yurtlarda neler olup bittiğini, derneklerde ne gibi kararlar alındığını bize bildireceksin..."**

Daha sonra, üstünde **"Casusluk belgesi"** yazılı bir matbu kağıt imzalatıldı. Kağıtta, **"Her türlü komünist, faşist, dinci grup, kişi ve olaylarla, çalışmalarla ilgili kendilerine bilgi vereceğime, biç açık vermeyeceğime ve bu olaydan kimseye söz etmeyeceğime, namusum ve şerefim üzerine yemin ederim"** gibi ibareler vardı.

Arkasından bir telefon numarası verdi —23 51 80/252- ve kendisini Behçet Kaymaz olara tanıttı. Bu telefon numarasından kim çıkarsa çıksın, çekinmeden bilgi verebileceğini, eğer bir yanlışlık yaparsam kafamın koparılacağını söyledi. DGM'den çıktıktan sonra kendilerini aramam istendi. DGM'ye çıktım, savcı ifademi aldıktan sonra görevsizlik kararı verdi ve şu tümceyi kullandı: **"Bundan sonra izleneceksin ve adın bültenlere geçecek."**

DGM'de serbest bırakıldıktan sonra hemen yurda döndüm. Yurtta eşyalarımın toplanmış olduğunu gördüm. Yurtlar Müdürlüğüne gittiğimde, Müdire hanım kaydımın rektörlük emriyle silindiğini bildirdi. Yazılı bir gerekçe istememe rağmen, hiçbir yazılı belge veremeyeceğini söyledi. Yani 14 Kasım'da yurtla ilişkim kesildi. Aradan 10 gün geçtikten sonra ayın 25'inde, salı günü Çizim dersindeyken, bölüm sekreterliğine çağrıldım. Yine aynı iki polis vardı. "Günlerdir seni arıyoruz, niçin telefon etmedin? Yurt işin tamam, İlan panosundaki "Jandarma karakoluna gelin" duyurusunu okumadın mı? Ayrıca bugün saat 16.00'da Bulvar Palas'ta seni bekliyouz, orada konuşuruz" dediler.

O gün saat 16.00'da bana verilen telefonu arayıp, kendileriyle herhangi bir ilişkimin olmadığını ve çalışmayacağımı bildirdim. Yine aynı gün, burs aldığımı Hisar Lions Kulübünden, Kulübe verdiğim bir arkadaşımın telefon numarasını arayıp, **"Arkadaşın Behçet aradı"** diye not bırakmışlar. Yine aynı gün akşam kendilerini arayıp, kendileriyle ilişkimin olmadığını vurguladım.

Verdikleri yanıt, **"Yarın, yani 26 Kasım Çarşamba günü sabahı A-1 ODTÜ kapısı önünde seni bekleyeceğiz. Okula gitmeyeceksin. Bazı şeyler var ki telefonda konuşulmaz. Gelmezsen başına çok kötü şeyler gelebilir."** "Sabah laboratuvar dersimin olduğunu" söyledim. **"Öyleyse öğlen saat 12.00'de gel"** dediler. O gün dersten çıkar çıkmaz Dernek Avukatına danışıp ANKA Ajansına gittim ve olayı anlattım. Olay, çok kısa olarak 28 Kasım Cuma günü Milliyet gazetesinde yer aldı. Aynı gün önceden bana verilmiş olan telefonu arayarak, konuşmayı banda kaydettim. Şu anda konuşma metni Nokta Dergisindedir.

- Behçet beyle görüşmek istiyorum.

- Behçet bey yok, kimsiniz?..

- Ben Hüseyin Bayer. Behçet bey oradan herhangi biriyle görüşebileceğimi söylemişti.

- Evet, buyur ne görüşeceksin?

- Kendilerine şunu iletin. Benim sizinle herhangi bir ilişkim yok. Beni rahatsız etmeyin.

- Yok ya... Gazeteye sen mi verdin olayı?

- Evet, ben verdim.

- Hangi muhabire verdin?

- Tanımıyorum.

- İyi bok yemişsin. Niye randevu yerlerine gelmiyorsun?

- Niye geleyim? Gelip efendi efendi gözaltına mı alınayım?

- Yok oğlum, nereden çıkardın, gelecektin, bir çay içecektin. Sonra da efendi efendi okuluna gidecektin...

- A-1 Kapısında mı?

- Neyse Behçet bey seni sonra arar...

Kendilerine, kendileriyle çalışmayacağımı belirtiğim günün ertesinde 26 Kasım'da yurttan atılmam için karar veriliyor. Oysa yurtla ilişkim 14 Kasım'da kesiliyor. ●

İCAZET EDEBİYATI ÜZERİNE YALÇIN KÜÇÜK'E KISA BİR YANIT

Serdar Can

İcazet edebiyatı Türkiye solunda yeni değil. Yasal mücadeleyi küçümseyenler, kafalarını kuma gömenler, devrimciliklerini kanıtlamak için keskinlikten medet umanlar, tüm olumsuz koşullara karşın kitlelere ulaşabilmek için yasal olanakları bıçak sırtında kullananları, meşru mücadelenin mevzilerini terk etmeyenleri, icazetçilikle, rejimle uzlaşmakla suçlamaktan vazgeçemiyorlar.

Bugün eğer devrimci güçlerin olanca baskıyı göğüsleyerek sahip çıkıp seslerini duyurmaya çalıştıkları yasal haklar varsa böylelikle meydan tek başına gerici güçlere bırakılmıyorsa bunun rejim yanlısı güçlerin bir lütfu olmadığını anlayamıyorlar, anlamamayı devrimcilik zannediyorlar. Kaldı ki, bu gün sahip çıkılmaya çalışan bu haklar, yalnızca tarihsel birikimin, dünya demokratik güçlerinin yüzyıllık mirasının sonuçları olmakla kalmıyor. Ayrıca şu yaşadığımız günlerde her saat, her dakika kırıntı halindeki bu hakların da gaspına yönelik saldırılarla göğüs göğüse mücadele ediliyor. Yasal öğrenci derneklerini kurmak için mücadele edenler işkence görüyor, 6 senedir yayın yapan dergimizin çalışanları işkence görüyor. Bütün bunlar olurken, yasallığı, icazetçilik sözüyle karalayarak "devrimciliklerine" prim toplamaya çalışanlar eksik olmuyor. Hem de bu yasal bir derginin sayfalarında yapılıyor. Hem de bu, "sol uçta oynayanları" çok iyi bilen Yalçın Küçük'ün ağzından yaptırılıyor.

Yalçın Küçük, Çözüm dergisinin sayfalarından sesleniyor: "Eylülist rejim kendisi için şöyle bir çitleme sistemi geliştirdi. Bu stratejide gazete denilince Cumhuriyet, dergi denilince Nokta okuyacaksın, parti denilince SHP, lider denilince Ecevit'i destekleyeceksin, gençliği Yarın ve Gökyüzüne teslim edeceksin." Yasallığın YARIN dergisinin 6 yıldır sürdürdüğü mücadelenin, bu kadar çirkin bir dille karalanması demek size düştü sayın Küçük.

Sayın Küçük, bu görüşleri aradan geçen çok öğretici yıllara rağmen hala taşıyan gençler var biliyoruz. Türkiye solunun akıllı bir kavga vermesi gerektiğini, en keskin sloganların her zaman en uzlaşmaz devrimcilik olmadığını, koşullardan kopuk olarak tek başına devrimci eylem biçimlerinin olmadığını bir türlü anlamak istemeyen gençler var biliyoruz. Biz bu tür dar politikaları bu gençlerle tartışırız, onları gerçeklere kazanmak için olanca sabrı, esnekliği gösteririz. Politik körlüğün çaresi bulunur Sayın Küçük, ama politik ikiyüzlülüğün, politik riyakarlığın çaresi bulunamıyor.

Bu yazı, bilimsel politikanın teorik düzeyde tartışılmasına ayrılabilirdi. Fakat bu size karşı haksızlık olurdu sayın Küçük. Çünkü sizin sorununuz elbette teorik cahiltik değil. Siz de doğrularla yanlışlar, hiç kimsede olmadığı kadar bir arada yaşıyor. Bir yanınız var, doğrulardan tümüyle kopmanızı engelliyor. Ama, bir türlü tedavi edemediğiniz bir yanınız daha var ki, sizi, alkış kokusu aldığınız her yöne, olmayacak yanlışlar pahasına önüne katıp götürüyor. Akıl almaz tutarsızlıklar içinde bocalayıp duruyorsunuz.

Biz ne sizle, ne de aydınlatmakla yükümlü olduğunuz fakat bunun yerine yanlışlarını okşamayı tercih ettiğiniz genç arkadaşlarla çatışmak istemiyoruz. Çünkü, bugün birinci görevin demokrat, ilerici konumlarda olan tüm güçlerin biraraya gelmesini gericilik karşısındaki dayanışmalarını en üst düzeye çıkartmalarını gerektirdiğini düşünüyoruz. Tartışırız ama, bölünmek için değil birleşmek için. Tartışırız ama, kimseyi eğer gerçekten böyle bir rolü benimsememişse Eylülist rejimin unsuru gibi göstererek ucuz yoldan prim toplamak için değil, solun kafasını yeniden yeniden duvarlar çarpmasına yol açacak yanlışlardan kurtulması için.

Sayın Küçük, Çözüm dergisindeki söyleşinizde yanlızca YARIN'ı Eylülist rejimin icazetini almış olmakla suçlamıyorsunuz, fakat aynı zamanda onu, geçmişi bayağı bir dille karalayan Küfür Romanları'nın yazarlarıyla da aynı zeminde göstermeye çalışıyorsunuz. YARIN'ın çizgisini yakından uzaktan bilen ciddi okurlar sizin bu cirkin ayıbınızı affetmeyeceklerdir. Evet Sayın Küçük, sizde gerçekten doğrularla yanlışlar hiç kimsede olmadığı kadar bir arada yaşıyor. Siz, Küfür Romanları'nı yazmadan çok önce, bu romanların hak ettiği cevaplar kalemimizin etverdiğince YARIN'ın sayfalarında verildi. Ardından siz Küfür Romanları'nı yazdınız. Elinize sağlık iyi de yaptınız. Amaeğer YARIN'ı izliyor olsaydınız bu romanları ilk kez sizin eleştirmediğinizi, Türkiye'de geçmişin bu denli aşağılanarak reddedilmesine sessiz kalmayacak tek kişinin siz olmadığınızı görecektiniz. Doğru bir iş yapıyorsunuzo romanlara çatıyorsunuz. Ama diğer yanınız var ya, işte o yanınız sizi rahat bırakmıyor. Okşamakla değil aydınlatmakla yükümlü olduğunuz alkışlar kafanızı karıştırıyor. Belki de bir an duruyorsunuz ' yapmamalıyım,ditimi tutmalıyım" diye düşünüyorsunuz, fakat olmuyor. Ve inanmadığınız şeyleri söyleyiveriyorsunuz: "Yarın Eylülist rejimin içindedir, küfür Romanları da öyle"...

Tutarsızlıklar içinde bocalıyorsunuz Sayın Küçük.

Yasallığın icazet olmadığını belki o gençler anlayamıyorlar, bir gün geliyor dergi çıkartıyorlar, yasal öğrenci derneklerinin gerekliliğini savunuyorlar fakat yine de icazet edebiyatıyla bizlere çatmaktan politik yarar umuyorlar. Bunlar gençlikte oluyor, olacak da. Ama size ne oluyor Sayın Küçük.

Siz yasallığın icazet olmadığını iyi bilirsiniz. Siz Aydın Üzerine Tezler'i hazırlarken Milli Güvenlik Konseyi iş başındaydı. Meclis kütüphanesinden yararlanabilmek için Konsey Genel Sekreteri Üruğ Paşa'dan izin istediniz. Bu izin size verildi. Bunu kitabınızın ilk cildinde, önsözde siz açıkladınız. Ve Üruğ Paşa'ya, MGK'nın sekreterliği sırasında size gösterdiği bu kolaylıktan dolayı açık teşekkür yazdınız. Siz bunları yaparken icazetçi mi oldunuz? Siz bunları yaptınız diye Aydın Üzerine Tezlerin icazetin gölgesini taşıdığı söylenebilir mi? bunu söyleyen çıkarsa aklı başında olan herkes gülmez mi?

Siz yasallığın icazet olmadığını iyi bilirsiniz. Diyorsunuz ki, 12 Eylül rejiminde insanlar icazetli alanlara hapsedildi, Gazete denilince Cumhuriyeti okudu, dergi denilince Nokta izledi, parti olarak SHP'yi tercih etti, Ecevit'i lider saydı, gençlikte YARIN'a kaldı. Bir şeyi eksik bırakmışsınız Sayın Küçük. İnsanlarımız sadece dergi gazete okumadı. İnsanlarımız kitap da okudu. Yasal olarak basılan, kendini 12 Eylülün yasalarından koruyabilmek için avukatların denetiminden geçerek basılan kitaplar da okudular. Ve Sayın Küçük siz bu dönemde yaşamınızda yazmadığınız kadar kitap yazdınız. Bu kitaplarda hukuki denetim yapan avukat arkadaşlara teşekkürler yazdınız. Bu kitaplar anıları bir yana bırakırsak en çok satılan oldu. Türkiyeinsanı,, Türk aydını olarak en çok sizin yazdığınız kitapları okudu belki de. Bundan hareketle Sizi 12 Eylül'ün çitlemisi içinde göstermek sağlıklı bir kafanın ürünü olabilir mi? Siz bir aydın olarak gerekeni yaptınız diye icazetçi sayılabllir misiniz?

SHP'yi seçimlerde niçin desteklediğinizi sormuyoruz. Hangi gazeteyi okuduğunuzu da.

Son olarak şunu soruyoruz cevabını da biz vereceğiz. Kurulmaya çalışan sosyalist parti tartışmalarında hiç eksik olmuyorsunuz. Yasal bir partinin kurulması gerektiğini açık açık savunuyorsunuz. Bu partiyi kurmaya yönelen diğer kesimlerle görüş ayrılıklarınız var, ama yasal bir parti konusunda hiç bir tereddütünüz yok. Hatta bu günün koşullarında bu partinin sosyalizmi kuracak bir parti olarak kurulabileceğini de savunuyorsunuz. Bunu yaparken Eylülist rejimin çitlemesi içinde kitlelere bir de sosyalist parti lazım diye mi düşünüyorsunuz? Elbette değil. Çünkü icazet yasallıkta aranmaz biliyorsunuz. İcazet polikitadadır, icazet ideolojidedir. İcazet ideolojide, rejimin ideolojisiyle uzlaşmaktadır, politikada rejimin işini kolaylaştıracak yollara razı olmaktadır. Ama başlı başına yasallıkla icazet aramak sizin gibi doğrulardan tam boy kopmayanların yapacağı yanlış değildir. Fakat belli olmaz sizde o yakanızı bırakmayan yan varken gün gelir gerçekten icazetçiliği, ideolojide ve politikada boğazına kadar uzlaşmaya batan icazetçiliği göremez duruma getirsiniz. Sizi oralarda görmek istemeyiz Sayın Küçük. Sizi demokrasi güçlerinin arasını açan bir kişi olarak da görmek istemeyiz. Birleşmeliyiz Sayın Küçük. Siz, yanlışlarını okşadığınız gençler ve tüm demokrasi yanlısı güçler demokratik bir cephe hareketinde buluşmalıyız ●

Kadir İnanır "Kendimizce tü

YARIN □ **Resmi açıklamalara göre 100 bin kişi cezaevlerinde. Dışarda onları özlemle bekleyen eşler, analar, çocuklar, babalar var. Cezaevleriniz toplumsal bir yara olarak sürekli kanıyor. Acısı dinmeyecek gibi.**

Siz, "Sen Türkülerini Söyle" filmi ile, ülkemizde, çağına tanık olma, güncelin içinde olma çabasında bir film yaptınız. "Hayri" rolü size önerildiğinden çekim anına dek nasıl bir çalışma süreci içindeydiniz, anlatır mısınız?

KADİR İNANIR □ Meseleye doğru bakan, film hakkında sorulması gereken, en doğru soru bu. İlk defa soruluyor değil, ama beni en çok ilgilendiren tarafı bu. Bu filmlerin (filmlerin diyorum, bunlar üç tane) en önemli özellikleri bir dönemin belgeseli olma özelliğini taşımaları. "Sen Türkülerini Söyle", Çetin Öner'in senaryosunu yazdığı "Dikenli Yol" ve Zeki Ökten'in "Ses" filmi.

Filmin belgesel bir yanı var. Şerif benim kafamda bir şey var dedi. Siyasi suçlu hikayesi çekmek istiyormuş. Tabi uzun süre üzerinde çalışamadık. Filmdeki bir takım anlatım rahatsızlıkları ordan kaynaklanıyor. Biz hatalarımızı biliyoruz, ama olmak zorundaydı. "Dikenli Yol"da çalışmaya daha akılcı yaklaşılmış. Evin içinde geçiyor olay.

"Dikenli Yol" mahkumların evinde geçiyor, "Sen Türkülerini Söyle" ise dışardaki ilişkilerini inceliyor. "Ses"te de, kendisine işkence yapan adamı sonradan dışarda, tatilde gören bir adamın öyküsü var. Bu tarz filmlere sinematografik açıdan baktığımızda, müthiş konulardır bunlar. Evrensel boyutları vardır. İnsani boyutları ile her insanı ilgilendiren içerikleri vardır. Ayrıca ticari de denilebilir.

Yalnız meseleye sağlıklı bakmak için, derinlemesine bakmak için, ülke yönetimini ve denetim mekanizmasının olaya nasıl baktığını, nasıl yorumladığını iyi bilmek zorundasınız. Kendi başınıza her istediğinizi doğru ve açıkça söyleyebilme ya da yapabilme olanağım (bu ülkede bizim ayrıcalığımız yok) herkes ne kadar bulabiliyorsa biz de o kadar buluyoruz. Yani yaptıklarımız iyi niyet ya da bunu biraz aşarak riskli zorlamalardan öteye geçemiyor. Tam anlamı ile meseleye bakığımızda söylenemez. Ama iyi niyetimiz de kimse tarafından yadsınamaz.

Yaptığımız işleri ulaştırmak istediğimiz kitlelerden böyle bir incelik rica ediyorum. Yani biraz da izleyicilerimiz bizi anlasın, olanaklarımızı değerlendirerek yorumlasın. Af edici, koruyucu olunması gerekiyor. Bu galada onu gördük sanıyorum. Filmi takip ederseniz, seyircilerle aramızda böyle bir diyalog kurulduğunu sanıyorum Ankara'da da diyaloğun gelistiğini göreceğiz. Ankara daha merkezi bir yer, sinema seyircisi açısından beğeni düzeyi daha yüksek.

Meseleye şöyle baktığımızda, belli bir kuşağın, şu anda hapisanede yatanların tamamını benim kuşağım oluşturuyor. Birçoklarını daha hapisaneye gitmeden önce tanıyorduk. Çıktıktan sonra bir çok arkadaşımızın yaşadıklarına tanık olduk. Meseleye uzaydan bakıyor gibi görmüyorum kendimi. Onların acılarını, kederlerini, dertlerini bilen bir insan olarak birşeyleri daha fazlaca gözlemenin anlamı yok. O insanların yarasını birazcık yüreğinde hisseden insanın yapacağı tek şey kalıyor geriye, işin gerektirdiği teknik unsurları kullanarak düzeyinin üstüne çıkarmak. Özellikle ben, "Sen Türkülerini Söyle"deki Hayri ile "Dikenli Yol"daki Hüseyin'i birbirinden ayırd edemiyorum. Yaşanılanlar çok benziyor çünkü.

12 Eylül sonrasının ortamı, değişen tipler, umutlar, özlemler insanlar çizilmiş. Bize filmde çizilememiş olan tipler de var gibi geldi. Türkülerimizi duyuramadık mı?

KADİR İNANIR □ Bu soruyu yanıtlaması gereken tek insan Şerif Gören'dir. Hikaye onun, yönetim onun. Bizimkisi sadece kendi gücümüzle filmin oluşumuna katkıda bulunmak.

"Hayri Numanoğlu" Konya'ya gittikten sonra yaşamını nasıl sürdürecek, "Hayri Numanoğulları" sorunları nasıl çözülecek?

KADİR İNANIR □ Gala'da biri daha anımsattı. Bunun yanıtı yeni bir senaryodur. Biz başlattık, sonunu da getiririz. Niyet var. Ancak beklemeyle de olmaz. Şimdi cezaevine girmiş, çıkmış, sürgün yemiş, eli kalem tutan bir sürü insan var. Yazsınlar 10 sayfalık bir film öyküsü, göndersinler. Üzerinde çalışalım. Gelişmeleri aktaralım. Ortaya bir senaryo çıksın. Bu işler başka türlü olmaz. Ben kendi adıma iyi bir arşiv oluşturmaya çalışıyorum, ama herşeyi izlemem, yetişmem olanaksız. Bir çağrı yapsın "Yarın", gönderilen öyküleri değerlendirelim. Bir senaryo çıkaralım ortaya.

Diğer sorunuza gelince, Hayriler daha çok toplumbilimcileri ilgilendiren bir boyuta geldiler. Sayıları çok kalabalık, etkinlikleri fazla. İhmal edilebilecek bir kesim değil, Hayrilere nasıl bir çözüm getirilecek zamanla göreceğiz. Ben üzerime düşeni yaptım. Şöyle bir şey olabilir; Şerif Gören olur, ben olurum, bir "Hayri" olur, siz de olursunuz, bir açık oturum düzenlenir. Bir sempozyumda tartışılır.

Antalya Film Festivali'nde, Festival jürisinin ödülünü alırken, alternatif jürinin ödülünü "Sen Türkülerini Söyle" ile aldınız. TV'de konuya ilişkin konuşmanız kesildi. Neler söylemek istemiştiniz?

Söylenenleri kesmek, bazı şeyleri güdümlü hale getirmek kimsenin kurtuluşu değildir. Bizimde bir çok yanlışımız var. Ülkede kültür politikasını tayin eden etkenler arasında sinemanın gücü ve kalıcılığı bana göre çok önemli. Çağın olayı. Ancak ben, ülkenin kültür politikasını belirleyen mekanizmalar neyi keserler, neden keserler, onlar kadar merak ediyorum. Ama benim söylediklerimde gizli kapaklı, bazı kesimleri rahatsız edecek şeyler yoktu. Bugün ülkeyi yöneten partinin mensupları arasında da dostlarımız var, insani boyutlarda ilişkilerimiz sürüyor.

Festivali organize edenlerle aramızda eskiden beri politik farklılıklar var. Bunları şimdi, tüm boyutlarıyla tartışmanın olanağı ve anlamı yok. Ancak ben kitlelere sanat yapıyorum ve kitlelerde yankısını buluyor. Çok küçük nüanslarla ayrıldığımız insanları suçlamak, karalamak ya da gerilere bırakmak benim karakterime yakışmaz. Yanılmadığımı zaman gösterecek.

□ **Devletin sinema politikası konusunda ne düşünüyorsunuz peki?**

□ Bir şeyler bekliyoruz işte. Bazı esneklikler gösterecekler tabi. Çünkü onlar da biliyorlar ki, yazarları, sinemacıları, bilim adamları, çizerleri yoksa ülkeyi (kimse) kurtaramaz. Biraz ellerini çabuk tutacaklar sanıyorum. Bir de yanlış ya da doğru, uğraşıp çıkarttığımız Sinema Video Kanunu var. En iyi arkadaşlarımız, omuzdaşlarımız bile bakanlık yapılar bu ülkede. Bizim işimizi gerilere ittiler. Bu adamlar en azından kanunu çıkardılar. Kanunda bir hüküm var, videocuların bandrollarından alınacak paralardan oluşacak bir fon var. Bu birikecek paranın 30-40 milyar lira olacağı sanılıyor. O para sinema çalışanlarının ekonomik rahatlığı adına çeşitli oranlarda (nedenlerle) dağıtılacak. Onun sonucunda önemli şeyler çıkacak.

Bizim kendi kendimize aşamadığımız sorularımız var. Akşam filmi izlediğimde çok şaşırdım. Filmin bazı yerleri kesilmişti. Bu film denetleme kurulundan kesilmeden çıktı. Peki kim kesti? Soruyorum, kimse bilmiyor. Yani bir oto sansür var. 'Ozan' neyi anlatıyor, filmin kopyasından bu anlaşılmıyor. Anlayan anlıyor tabii, ama niye zor durumda bırakılıyor seyirci, bilemiyorum.

□ **Son olarak söylemek istediğiniz var mı?**

□ Kendimizce türkülerimizi söylüyoruz işte.

rkülerimizi söylüyoruz”

Söyleşi:
Beyhan Sunal
Vahit Aras

Çetin Öner
“Sinema patlamaya hazır”

YARIN □ **Senaryosunu yazdığınız “Dikenli Yol”u bize tanıtabilir misiniz?**

ÇETİN ÖNER □ Öneri Kadir'den geldi. Kadir bir senaryo yazacaksın dedi. Benim için bu istek bir sürpriz oldu. “Kime yazacağım, nedir” dedim. Zeki Alasya yönetiyor, ben oynuyorum, elde bir kaç sayfalık bir taslak, anafikir gibi bir çalışma var dedi. Bu bir iki sayfadan bir şey çıkmak dediğinde, Zeki, bunu Çetin Öner yazar demiş. Zeki benden böyle bir talepde bulunmamıştı. Kadir, Zeki'yi aradı, Zeki beni İstanbul'a çağırdı. Yani ortada böyle bir iki sayfalık kabataslak bir şey vardı. Ben alıp onu okudum, etkilendim demeyeceğim ama, amaçlarını anladım, yeni birşeydi. Oturup yeniden yazdım. Yeni tipler koydum, yeni durumlar, yeni olaylar örgüsünu kurdum ve çok sevdim.

Yönetmenliğini Zeki Alasya yaptı. Bence çok iyi bir yönetmen. Hülya (Koçyiğit) hanımın da oynaması büyük bir katkı oldu. Hülya hanım ki “jön figür” hâlâ ve iyi bir sanatçıdır. Ama klasik artistlerin “bu ikinci rol” diyebilecekleri bir role evet dedi ve çok güzel oynadı. Çok güzel bir rol olduğunu kendisi söyledi. Ben belli bir ekonomizme gittim, senaryoda. Durumları, sessizlikle, sinematografik olarak aktarmaya çalıştım. Şimdi bana hikayeyi anlat deseniz anlatamam. Ben hikayesi anlatılamayan filmleri seviyorum. Filmin de hikayesi anlatılamayan bir yapıt olduğuna inanıyorum. Bir filmin hikayesi anlatılabiliyorsa orda bir zaaf var demektir. Hani Amarcord'u anlat derler de anlatamam git de gör denir, işte öyle bir şey. İşte o git de görü yapmaya çalıştım.

Hikayenin politik bir içeriği var. Hemen hemen bir dörtleme olarak ele alırsak, “Sen Türkülerini Söyle”, “Suçumuz İnsan Olmak” “Ses” ve benim hikayem birbirini tamamlayan hikayeler olacaktır sanıyorum. Yine hapisaneden çıkmış bir insanın uyumları, uyumsuzlukları, hayatı yeniden kurmasının anlatımı. Yani yeniden hayata uyma, yeniden insani ilişkileri kurma, yeniden değerlendirme, hayata yeniden ve değişik boyutlarda bakmak gibi şeyler söylenebilir. Hikaye böyle anlatılabilir, yoksa adamın biri çıkmış da falan diye anlatılamaz.

□ **“Dikenli Yol”da Hüseyin tipini çizerken nelerden yola çıktınız? Nasıl bir çalışma yaptınız?**

□ Kendi yaşam deneyimlerimden yararlandım. Sizbenim back ground'umu bilmiyorsunuz tabi, ben 27 Mayıs'tan başlayıp 12 Mart ve 12 Eylül'le süren bu üçgende vardım ve bunlardan payımı aldım. Aile olarak da aldım, birey olarak da aldım. Bu nedenle benim için zor olmadı. Sürpriz bir şey değildi, yeni bir şey değildi. Tabii, filmi görmenizde yarar var, birşey söyleyemeyeceğim.

□ **Çalışmalarınız nasıl sürecek?**

□ Şimdi benim şöyle bir konumum var, objektif olarak ben kendimi hep sinemacı olarak hazırladım. Ama TRT'de bu olanak elimizden alındı, kapının önüne konduk. Sonra tencere kaynasın diye sinema dışında başka işler yaptık. Ama benim objektif plandaki amacım sinemadır. Sinemacılık derken de bunu şöyle alıyorum; yapabilirsem, kurabilirsem, oyunculuk, yazarlık ve yönetmenliği içiçe götürmek istiyorum. Çünkü eski bir oyuncuyum, eski bir yönetmenim. Sinema adamı olmak istiyorum, artist olmak değil ama. Mesela sadece yönetmen olmak ya da sadece senarist olmak istemiyorum. Üçünü birden olabilirmiyim bilemiyorum. Ama ben buna soyundum. Bunun için de bazı tasarılarım var, bazı film hikayeleri var, ortak yapım imkanları araştırılıyor. Berlin'e gidiyorum, Hamburg'a gidiyorum. Biraz umut ışıkları var. Çeşitli yabancı televizyonlardan bazı sözler aldım. Fakat günlük yaşamı sürdürmek, günlük gaile içinde bunlar olmuyor. Yani gemileri yakmak mı lazım bilemiyorum. Belki günlük geçimini temin etme işini bir yana bırakıp bunlara soyunmak gerekiyor. Bu nedenle belli bir birikim sağlayıp, işsizliğin getirdiği borçları kapatıp, tencere kaynar hale geldikten sonra bu işleri yapabileceğim.

□ **Sinemada bir patlayış ve bir de çöküş var. Kuramsal bir patlayış var, ama oyunculuk açısından bir düşüş var. Yeni oyuncu gelmiyor, gelenler fotoroman oyuncusu şarkıcı, türkücü.**

□ Şimdi Türk sinemasında baştan beri bir oyunculuk sorunu var. O dönemden kavnaklanıyor. Şimdi ben sesim güzel diye türkü söylemeye kalkışmıyorum. Ama toplum bunu istiyor deniyor, aslında halk bunu istemiyor, isteme şartlandırılıyor. Bir arabeskçinin sinema oyuncusu olabileceğine inanmıyorum. Oyunculuk çok zor birşeydir. Önüne gelen oyuncu olamaz. Ama bunu meslek edinmiş, oyunculukta direnen insanlar var. Ama bunların, yani ekonomide kötü para iyi parayı kovar, iyi para da kötü parayı kovar denir. Şimdi alternatif olarak binlerce arabeskçi gündeme geldiği zaman Kadir İnanır'ın izleyicisinde bir düşme olur mu bilemiyorum. Belki de olur.Bu çok kötü bir şeydir. Kaliteyi düşürüyorlar. Patlama var dedik. Genç sinemacılar var. (Genç dediğimiz de yaşı artık 40ın üstünde. Bizim genç sinemacılarımız, gençleşen sinemacılar aslında). Atıf bey var, Zeki var (iki Zeki'ler), Şerif var. Yeni yeni insanlar da geliyor. Doğrusu yeni gelecekler de. Bu genç insanlara olanak sağlanırsa, oyuncu olarak da, yönetmen olarak da sinema, patlamaya hazır bir sanat dalı Türkiye'de.

Türkiye'de oyuncu var, yönetmen var, senarist var, hikaye var, romancı var. Türkiye'de ne yok, dünyada en ucuz olan şey yok, malzeme yok. Dünyanın tersine bir gelişme var bizde, dünyada en ucuz malzeme bizde en pahalı olan şey. Bu zıtlığı kırabilirsek, Türk sineması büyük boyutlarda patlar. Yani hem bir patlama hem bir yozlaşma var. Ama patlama yozlaşmayı götürüyor bence.

YENİ ROMAN'IN TÜKENİŞİ I

Semih Acar

Baskının toplumun üstüne yoğun biçimde çöreklendiği, gün geçtikçe karanlıklaşan bir dönemin içinde, kimi kıpırılar yalnızca tortularını bırakırken, içedönüklük bir davranış biçimine, giderek sistemleşmiş bir düşünce/yaşam biçimine dönüşür. Yeni Roman böyle bir içedönüklükten (hatta, keşke onun bir sonucu olsaydı, dedirtecek kertede) uzak bir roman akımı. Yeni Roman içedönüklüğün sonucu olsaydı, iyileştirilmesinin yöntemleri bulunur, toplumsal yaşamın demokratikleşmesiyle, ileri dönük bir yönsemeyi seçebilirdi. Oysa böyle olmuyor; Yeni Roman'ın sorunu çok farklı.

Yeni Roman ülkemizde belki de "hakettiği" ölçüde bir yer edinmemiş olmakla birlikte, roman kuramı ve felsefi yan tutmaları etkilediği söylenebilir. Olur olmaz bir yerde bir Yeni roman savunusuna ya da bir romanda kimi etkilerine de tanık olunabilir. Yeni Roman'ın başlıca iki kuramcısı olan Nathalie Sarraute ve Alain Robbe-Grillet'in Yeni Roman'ın ilkelerini ve kuramsal dokusunu oluşturdukları yazılarının Türkçe'de yayımlanış olması, bizim tartışmalarımızın nesnel dayanaklarını sağlayacaktır.

YENİ ROMAN'IN KÖKENLERİ

Tekelci kapitalizmin toplumsal yaşamı çok boyutlu bir çöküntüye uğratması ve modern zamanın bireyinin topluma yabancılaşması sonucu salt birey olarak kalakalması, bireyin bir roman tipiğine dönüştürülmesinin olanaklarını yitirip kendisiyle başbaşa kalmasına ve bireysel dünyaların toplumsal dünyadan ayrı düşmesine yolaçtı: İşte romanda yeni biçim ve tabi bu arada öz arayışlarının nedeni.

Burjuva gerçekçiliğinin yeniden doğuşunun gerçekleştiği bu duraktan Faulkner, Proust, Joyce, Kafka geçti; ardından Yeni Roman geldi, sonra Yeni Roman modern burjuva bilincini gerçeklikle buluşturmak için kendini zenginleştirecek yeni çabalara girişti. Toplumsal yaşamdan büsbütün kopmuş burjuva bilincini yeniden yeryüzüne döndürmeye çabalarken, öbür yandan da bireysel insanal bilincin kopuşunu tamamlamaya çalıştı.

Boris Suçkov, Yeni Roman'ı "varoluşçuluğun bir dalı" olarak niteliyor. Bir vargı olarak doğru olmakla birlikte, her kuşkucu okur için tartışmaları çağıran bir niteleme. Yeni Roman'ın kendisi varoluşçuluğun bir dalı olduğunu kesinlikle yadsırken, aslında onu aştığını ve ondan daha değerli olduğunu öne sürüyor; "akla ve inanca bağlıdır" Yeni Roman. Tabi ki yalnızca bir yakıştırma. Oysa tam tersine, varoluşçuluğun birakım olarak ortaya çıkışının nesnel nedenleri ne denli açıklanabilirse, Yeni Roman bu nedensellikten o denli uzaklır. Onun günümüz kapitalist toplumlarının yaşadığı bunalımda kendi gerçekliğini bulduğu, yani ortaya çıkışının nesnel bir nedeni olduğu, bu nedenle de gerçekçi bir akım olduğu savı, utanaksız, boşlukta kalmaktadır. Yeni roman'a toplumsal karşılık arama çabası oldukça yapay kalıyor; nesnel gerçeklikte olsa olsa bulanık bir izdüşümü bulunabilir; zorlama bir buluş'tan öte kimliğe sahip değildir aslında.

Yeni Roman kendisini bireysel ve toplumsal bağlamlarından soyutlayıp öznel bir eyleyen kılma çabasına giriştiği anda, varoluşçulukla yeni akrabalıklar kuruyor. Romandan eylemi dışlaştırıp kendisini öznel eyleyen konumuna yükseltmek, varoluşçuluğun özelliklerindendir. Eylem roman kişilerinden, ilişkilerinden çıkıp romancı katına yakıştırılmıştır. Romancı, roman kişileri yerine (onlar adına), onların roman içindeki varlık nedenlerini açıklar. Bağlantılar kopartılır, rastgele bir yüzeyde roman kurulur, betimlemeler betimlemekle sınırlı olarak doğar ve bir bütüne ulaşıp birbirine bağlanmadan anlatı yol alır. Yeni Romancılar nedensellik ilişkileri içinde gelişen bir kurguyu hemen karşılarına alırlar, çünkü böyle bir roman kurgusunun, her büyük romanda karşılaştığımız gibi, kendi istemleri ortaya çıkar ve Yeni Romancılar tutsak edilecekleri bir kafes gibi görürler onu. Mutlak öznellik varken, bu kafesi neden kabul etsinler! Kurguya klasiklerin gereksinmesi vardır, modern zamanın kuşkulu çocuğunun haşarı bir gönlü vardır oysa. Yalnızca boş bir avunu...

Nathalie Sarraute ve Alain Robbe-Grillet'nin yazılarında uğraştıkları başlıca çağdaş romancılar Joyce, Faulkner, Proust, Kafka, V. Woolf'dur: yani başlıca kaynakları bunlardır. Oysa yazılanlara bakıldığında, yer yer tümünü de eleştirdikleri görülür, hem de hafifseyerek. Bir bakıma şanssızlığı da buradadır. Adları anılanlar burjuva gerçekçiliğinin, yerleri yadsınamaz romancıları olarak kalıcı izler bırakmalarına karşın, Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute ya da Michel Butor'un onların katına erişmeyecekleri bellidir. Yeni Romancılar iyi birer kopya da değildirler. Burjuva gerçekçiliğinin günümüzde büyük romancılar ortaya çıkartma savı yokoldu çünkü. Yukarda anılanlar burjuva gerçekçiliğinin umudunu yaşatıyorlardı, Yeni Roman bu umudun büsbütün yokolduğu bir dönemin ürünü olarak şanssız doğdu: canlandırabileceği toplumsal bir "şey" bulamadı ortada.

Yeni Roman'ın doğumu sezeryanla olmuştur(ki bu bile onun kıpırdayan bir organizma olduğunu kabul etmek anlamına geliyor). İlle de kurtarılıp yaşatılması gerekiyor çünkü, modern çağın ürünü, yeni bir roman arayışının sonucu. Bunlar artık su götürür savlar olarak kaldı: artık anlaşıldı ki, bu çocuk onmaz sakatlıklarla doğdu.

Şu saptama Yeni Roman için oldukça köşeli bir karşılıktır; "Burjuva gerçekçiliğin, modern dünyayı bireşimsel bir şekilde algılamaya ve ortaya koymaya yeterli olmadığı açığa çıkmaktadır çünkü, burjuva gerçekçilik, günümüzün toplumsal ilişkilerinin gerçek içeriğini bulamamaktadır."[1] Yeni Roman, kuşkusuz bir arayışın sonucu. Ne var ki bu arayış süreci ileri kapitalist toplumlardaki manevi çöküşle kendini ister istemez özdeşleştirme çabasıyla birleşince (tek çıkar yolu da buydu), salt biçimsel yeniliklerde kendini bulmaya çalıştı ve bir çöküş sanatı olarak kaldı. Kendisine yakıştırdığı takıların iğretiliği ve gülünçlüğü, 1950'lerde belli değildi belki ama, bugün çok açık seçiktir. Bu sürecin sonunda, kendi varoluş nedeni olan çöküşün değiştirilmesi savaşına katılmak yerine, onu, bir yansısı olarak, olumlayıp onaylayan konuma düştü, bundan tedirgin de olmadı.

Şu saptamayı da yapalım: Yeni roman, tekelci burjuvazinin kendi algıladığı sınırlar içindeki sanatsal yoksulluğu biraz olsun zenginleştirme çabasıdır. Kendisi dışında bir zenginlik, ilerici ve demokratik yeni bir edebiyat oluşumu görememesi de, emperyalist kültürün çöküşüyle birlikte tüm sanatsal değerleri de çöküntüye uğrattığı savını paylaşması yüzündendir.[2]

Yeni roman'ın şu "çöküş" çözümlemesine biraz daha yakından bakalım: "Yeni roman"cılar, modern çağın, (Nathalie Sarraute'un bir romanının da adı olan) bir "Kuşku Çağı"na girdiğini söylerler; insan ilişkilerinin biçimi ile özü arasında, toplumsal kurumlar ile ahlâk anlayışının biçimi ile özü arasında ve söz ile yapılan iş arasında gittikçe bir kopma vardır kendilerine göre.

Toplum, istenildiği gibi çıkmamışır; sahte, palavra bir şeydir..."[3] Bu kopma ve yolaçtığı gerçekliğin sahteciliği ve palavracılığı, onun klasik romanı bir hasım olarak seçmesine neden olduğu gibi, çağdaş burjuva gerçekçiliğinin seçkin örneklerini de yadsımasını getirir. Kendini varetme uğraşı içinde, kendi geleneğinin yapay kalan bir yadsınması... Modernist (yenilikçi) akımların sabırsız aktarmacılarından Enis Batır'un yanılgısı da budur: "Bütün yenilikçi yapıtlar gibi

Yeni Roman kuşkusuz bir arayışın sonucu. Ne var ki bu arayış süreci ileri kapitalist toplumlardaki manevi çöküşle kendini ister istemez özdeşleştirme çabasıyla birleşince (tek çıkar yolu da buydu), salt biçimsel yeniliklerde kendini bulmaya çalıştı ve bir çöküş sanatı olarak kaldı. Bu sürecin sonunda, kendi varoluş nedeni olan çöküşün değiştirilmesi savaşına katılmak yerine, onu, bir yansısı olarak, olumlayıp onaylayan konuma düştü, bundan tedirgin de olmadı.

Batur'un yaptı Gelenek'le yakın bir ilişki içindedir: Yenilikçi anlayış da, özellikle çağımızda, bir gelenek oluşturmuştur çünkü."[4] Yenilikçi akımların artık geleneği hiçe saydıkları günümüzde, bizim yenilikçilerinki ancak yakıştırma olarak kalıyor. Geleneğin ağırlığını taşıyabilmek için ya ona eklemlenmek ya da çok güçlü bir gövde oluşturmak gerekir. Batıdaki yenilikçi akımların, bu arada Yeni Roman'ın gelenekle böyle bir alışverişi olmadığını kendileri de belirtiyorlar.

YENİ ROMAN'IN "ÇAĞDAŞ İNSAN"I

Yeni Roman'ın en önemli erdemlerinden biri, romanda kişi/tip katmanını yoksaymasıdır. Romanda kişilik oluşturulmasını, kalıcı tipler yaratılmasını enikonu küçümser. Balzac, Stendhal, Dostoyevski tiplerini günümüzde gülünç bulur. Romanlarında yeralan kişiler ise, birey boyutunu bulmayan, kişi olmaktan çıktıp kişiliğe dönüşmeyen nesnelerdir. Bu kişiler metnin kuruluşuna katkıda bulunurlar ama, birer roman kişisi olarak, toplumsal ya da bireysel olanı açığa çıkartıp çözümlemeye yaramazlar. Yeni Romancıların elinde bile anahtar olmayan kişilerin romanlarında işi nedir! "Makine uygarlığı altında ezilen çağdaş insan"a[5] toplum içinde nasıl bir yer veriliyorsa, Yeni Roman'da biçilen değer de aynıdır: Koca bir hiç! Ya da şöyle diyelim: Yeni Romancılar, "Gerçek insanî bağlar yerine geçirdikleri şeyleri incelerler. Şeylerin dışsal betimlenmesi, en çok tutundukları teknik olarak belirir".[6]

Bir de okur adına verdikleri şu yargıya bakalım: "Kişiliğe gelince, günümüz okuyucusu, bundan böyle kişiliğin, gündelik kolaylıklar sağlayan, davranışlarını ana hatlarıyla düzene sokulması için gerekli olan ve pek fazla inanılması gerekmeyen kaba bir yaftadan başka bir şey olmadığını biliyor. Kişilikleri çok sesli tokatlarla biçimleyen eylemlerden, roman kişisini sargılarla bağlayarak canlılık ve bütünlük adına ona bir mumya katılığı veren olay örgülerinden kuşku duyuyor."[7]

Kişilerin seçimine ve roman içindeki ilişkilerine egemen olan rastlantısallık, Yeni roman'ı aslında çok arayıp bulamadığı ideolojik bağlanmadan yalıtlıyor. Kişiler için romandaki yerleri bakımından bir sıralama yapmak gereksiz, bu sıralamayı sağlayacak bir yapıdan uzaktır Yeni Roman. Bir "şey", işlevsiz bir öznedir kişi. Kişilerin özellikleri nedir, diye sorulsa, özellikde neymiş, diye yanıtlanacaktır. Ya da anlamsız olan kişilik özellikleri yerine, dışsal betimlemenin kişilerin özelliklerini verdiği öne sürülecektir. Hele canlılıktan, tasarımdan, süreçten filan hiç söz açılmasın; hurafedir bunlar Yeni Roman için.

Roman kişilikleri gündelik ve kolaycı bir algılama sağlayan, davranışları genel ilkeleriyle düzenleyen, inandırıcılığı da pek olmayan giysiler kuşanmış ve yüksek perdeden seslendirilmiş, cansız "şeyler" midir gerçekten? Bu kolay yakıştırmaların tersini tanıtlayan roman sanatının yarattığı örneklerin birkaçı şunlar: V. Belinski, Balzac'ın romanlarında, "şöyle böyle birbirine benzeyen bir tek kişi, bir tek karakter bulabilir misiniz?" diye soruyor ve tamamlıyor: "Ne olağanüstü sanattır ki o, bunca karakteri bütün incelikleri ve bireysellikleriyle betimleyebilmiştir!"[8] Maddeci sanat ve edebiyat eleştirisinin ilk kurucularından Belinski'nin sözlerine kulak vermek doğru olur. Tolstoy'un Savaş ve Barış'ında ortaya çıkan 550 kişiden her birinin bin kişi arasında bile olsa tanınıp seçilebileceği de bir saptama.[9] Diyelim ki biz, modern zamandan sözediyoruz; örnekleri klasik roman içinden çoğaltmak yararsız bir çaba. O zaman Gorki, Şolohov, Simonov, T. Mann, J. London ve daha yakınlarda Kazancakis, Amado vd. nin tarih yazımıyla koşut tutabilecek roman kişilerinin kazandıkları yüksek değerleri nasıl açıklayacağız?

Yeni Roman kendisini en gerçekçi çağdaş roman anlayışı olarak gördüğüne göre, tipleme ve tiplerin psikolojik çözümlemesi olmaksızın, gerçekliğin sanatsal birleşimini nasıl oluşturuyor? Tipik imgelerle oluşturulan roman tipikleri, bir romanın gerçekçi olup olmadığının başat ölçütüdür oysa. Roman, tipik toplumsal durumları tipik kişilerden yola çıkarak kavrayabilir. N. Sarraute, "okuyucunun dikkatinin dağılmasını ve bu dikkatin kişilerde toplanmasını önlemek için, onun doğal bir eğilimle sarıldığı göstergelerden mümkün olduğu kadar yoksun bırakılması gerekliliğinden sözediyor. Yeni Roman nesnel gerçekliğin anlaşılmasının olanaklarını böyle köreltiyor.

"Bir zamanlar, haklı olarak büyük umutla bakılan bir başka derinliğin -içmonoluğun- günışığınaçıkardığı da gene bir yüzeydi."[10] N. Sarraute insan kişiliğinin derinliksiz olduğunu anlatmaya çalışıyor. Çağdaş insanın yorumlanışında psikolojik öğe böyle dışlanınca, roman olarak elde kalandan kuşkulanmak da bizim hakkımız olsa gerek. Gerçi, çağdaş insanın psikolojik öğeyi gerektirmeyecek bir konuma düştüğünü öne sürüyor ve şunları diyor: "Kendisine karşı koyan güçlerin oyuncağı, ruhsuz bir beden haline gelen çağdaş insan, sonuç olarak sadece dışa göründüğü gibi idi. Bu insan kendini bıraktığında, yüzeysel bir bakışın onun yüzünde görebileceği hareketsizlik ile anlamsız uyuşukluk, birtakım iç hareketler gizlemiyordu artık. Psikoloji meraklılarının onun ruhunda bulunduğunu sandıkları, "hep aynı suskunluktaki o uğultu", sonuç olarak sessizlikten başka bir şey değildi.

Çağdaş insanın bilinci, "ait olduğu çevreden edindiği benimsenmiş fikirlerin" dayanaksız izleğinden başka bir şey değildi. Bu benimsenmiş fikirlerin kendileri de, "derin bir hiçliği", handiyse "benliğin yokluğunu" gizliyorlardı. "İç dünya", "insanın kendisiyle olan dile getirilemez içli dışlılığı, aldatıcı bir aynaydı sadece. Onca çaba ve düş kırıklığının kaynağı olan "psikolojik" yoktu."[11]

Yeni Roman bizi neredeyse yazılı edebiyatın başlangıcına vekarşılık geldiği döneme götürüyor. İnsanın dış dünyayla ilişkisinin karşılıklı bir eyleme ve etkin bir alışverişe dönüşmediği dönemlerde, yazılı edebiyat da doğal olarak psikolojik çözümlemeye yer vermeyecekti. Epik ve dramatik unsurlar içsel psikolojik işlenişle birleşmiyordu. Kişilerin duygusal durumları dışsal betimlemeyle veriliyordu. Kısacası, insan unsuru psikolojik öğenin edebiyatta içkinleşmesine el vermiyordu. Stendhal kahramanlarının duygu yükünü iç konuşmalara başvurarak vermeye başladığında (yalnızca başvurmakla yetinmesine karşın), büyük bir yeniliğin habercilerindendi. Burjuvazi insan kişiliğinin özgürleştirilmesindeki en devrimci atılımı yapıp bireyin önüne yeni ufuklar açtığında, roman da yeni tipik durumları ileten tipik kişilikler yaratan bir sanat oldu. Gerçekçilik gelişip kendisini niteliksel olarak zenginleştirdikçe, insanın iç dünyası da roman kuruluşunun zorunlu ekseni durumuna geldi. 19. yüzyıl romanının bu büyük atılımı, çağdaş dünyanın nitelik olarak farklı çevreninde önemini yitirmiş midir? Yeni Romancıların öne sürdüğü gibi, çağdaş insan derinlikten yoksun bir yüzey durumuna gelmişse, söylenecek söz yoktur. Gelgelelim, çağdaş insan "malzemesi" bir yandan tekelci kapitalizmin acımasız değirmeninde öğütülüp basit nesnelere dönüştürülürken, öbür yandan da değirmeni tersine döndürmek için savaşan çağdaş bireyler ve yığınlar var. Yaşamı, yaşamayı ve savaşmayı anlamlı kılan çağdaş insanın tükendiğine nasıl inanılabilir? Evet, değirmen bir yandan dönüyor ve insanların bir bölümünü Yeni Romancıların tanıklarına dönüştürüyor ama, çağdaş bir toplumun tümünü öğütmeyi başarması olanaksızdır. Çağdaş insan emeğin yarattığı en yetkin insandır ve sonsuz olanaklarıyla, Yeni Romancıları yalanlamaktadır. Çağdaş insan sorunlarla çevrilmiş insandır ve bu nedenle de romanın psikolojik çözümlemesine en yakın noktada yeralmaktadır.

Burjuvazi insan kişiliğinin özgürleştirilmesindeki en devrimci atılımı yapıp bireyin önüne yeni ufuklar açtığında, roman da yeni tipik durumları ileten tipik kişilikler yaratan bir sanat oldu. Gerçekçilik gelişip kendisini niteliksel olarak zenginleştirdikçe, insanın iç dünyası da roman kuruluşunun zorunlu ekseni durumuna geldi. 19. yüzyıl romanının bu büyük atılımı çağdaş dünyanın nitelik olarak farklı çevreninde önemini yitirmiş midir?

Yeni Yılda Yeniden

İşte, böyle bir günde yürürken vurdular o'nu ardından ansızın
sırtındaki gömlek gül açtı akan kandan an be an
belleğindeki şiirleri söyleyerek oğluna öğüt yerine
yönünü dağ doruklarına dönüp öptü oğlunun alnının ortasından.

İşte, böyle bir günde doğdu o'nun oğlu bir gün ve her gün doğar
doğar güneşin doğuşuyla yeniden bilenerek dağ yamaçlarında
yol boylarında el edip selam iletecekti elbet uzak düşmüş dostlara
salladığı ellerin sıkıldığında yumruklaştığının muştusuyla bir gün.

İşte, böyle günler içindir düşmüşsek ve dövüşmüşsek gençken
düşmüşsek yollara yeniden yakmak için ateşini inanan yüreğin
ve ölmüşsek, ölünmeyecek yaşta, sürekli iken savunduğumuz yaşam
oğul, "zincirinden başka kaybedecek şeyimizin" kalmadığındandır artık.

Haydar Eroğlu

YENİ ŞİİRLERİYLE

şükrü erbaş

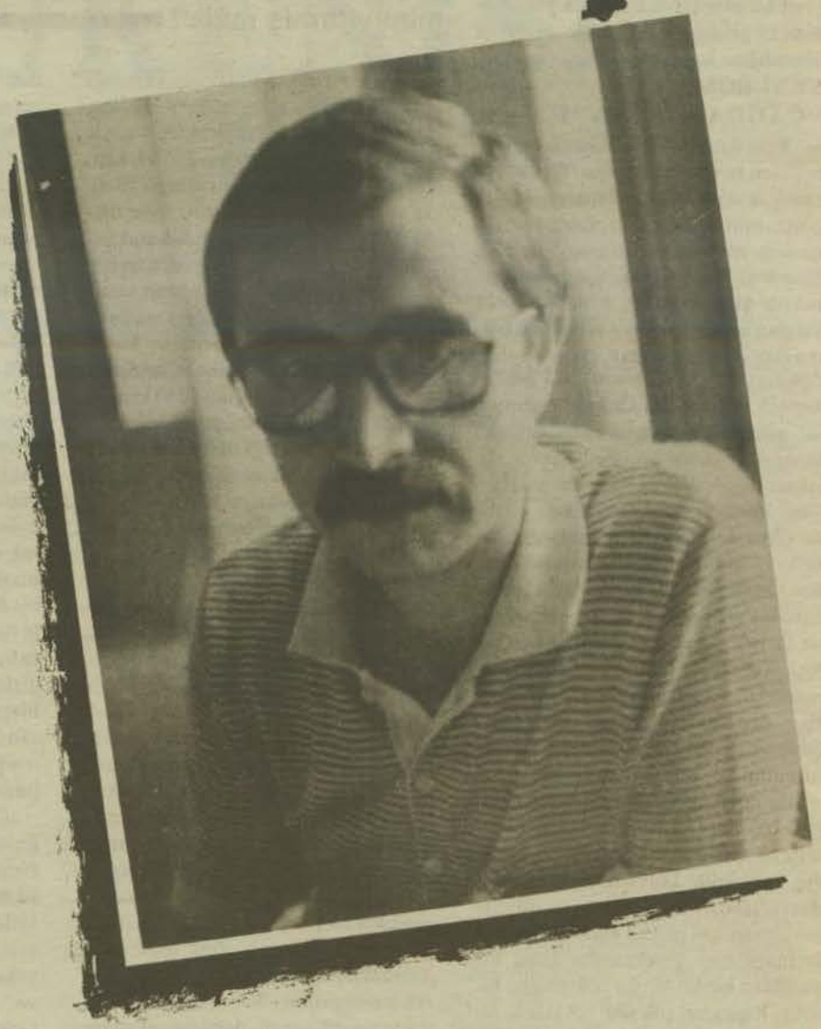

Gecenin Avuçlarında

Otların uyuduğu saatleri bilir misin
Dünya silinmiştir hani ufkundan insanların
Bulutlar, ağaçlar, dağlar..
Bir puhu kuşu biçimleyip durur geceyi
Yankısız çağrılarında büyük yolculukların
Evler içine çekilmiş birer ıssız yoldur
Durulur oda oda akışı günlük suların..
Lacivert derininde dinginliğin, yıldızlar
Birer gün damlasıdır gözlerinden kalan
Söyler imkânsızın türküsünü üzgün ve uzak..
Rüzgâr bir siyah daldır boşluğa eğriler çizen
Bir getirir bir götürür usul boyunu
karanlıklar içinde
Ucunda bir yaprak ummanı saçların
Savrulur, çözülür, dökülür..
Bir adam, dayamış alnını kıyısız düşüncelere
— Camlarda anıların büyük hazinesi
Camlarda yüzün, sesinin buğusu, ikircimi gözlerinin-
Konuşur, konuşur, konuşur..
Sesi gecelerden derin, sesi ömründen kederli
Ne gerçeğin sınırı biter, ne düşlerin direnci
Ne senden bir yankı verir sarmıcı zamanın..
Ve büyük ışıklarıyla sabah gelir teslim alır
Üstüne çiy düşmüş bir adamı gecenin avuçlarından..

Bir Hazin Uzaklık

Çocukların uçurtmalarına benziyorsun
Biliyor musun
Rüzgârı hiç dinmeyen bir mavilikte
Güneşli sular gibi gülümsüyor yüzün.
Ve ben çok aşağılarda
Katı ülkesinde toprağın
Tutulmuş heyecanına
Titreyerek izliyorum süzülüşünü..

Bir hazin hızla uzaklaşıyor herşey.

Akılla Yürek Gibi

Ben olmasaydım-dedi-
Gülüşümün güzelliğini yaşamazdın
Biliyorum verdiğim mutluluğun değerini
Ne anlama geldiğini senin için
Günlerinin güze dönen hayal çizgisinden
İki güneş ırmağı gibi akan gözlerimin..

Elbette biliyorum senin değerini de ben.
İçime bir ince sağnak gibi yağan
Öpüşten yumuşak yakınlığı ile
İnsana ömür veren sözlerinin
Yıkayıp yüreğimin acemi yerlerini
Bulutsuz bir gök gibi dingin ve derin
Daha bir güzelleştiriyorum gülüşümü.

Akılla yürek gibi oluyoruz böylece
Birbirini bütünleyen, dengeleyen dünyayı
İki ayrı tende bir can, birbirine yakışan.

Yakarış

Gözlerindeki kederi öperim
Alın kırışığında kanat çırpan sevgiyi
Öyle yıkık durma n'olur
Akşam düşen gün gibi

O büyük sırrını öperim
Bir hazine gibi üstüne titrediğin
İçindeki güneşini duygularının
Geceye düşen o çiy tanelerini..

Sesini öperim çocuk
Yüreğinin, kirpiklerinden sızan
O dilsiz ince türküsünü
Öyle mahzun durma n'olur

Gülüşünün aylasıyla büyülü
O derin göllerini gamzelerinin
İçinde ömrünün yudum yudum yunduğu
O en temiz yerlerini öperim.

Seni bana getirdikçe güzel
Götürdükçe nasıl da acımasız ve soğuk
Adımlarını öperim çocuk
Öyle uzak durma n'olur.

Bana Benziyorsun

Alnını sıyırıp geçen akşamdır
Oynama sakın, kıpırdama
Öyle bir yakışı ki duruşuna ufuk
İki hazin mısra şimdi gözlerin böyle
Kaşlarının kemendiyle gölgeli
İki uzun, iki derin ırmak
Buğular içinde akıp giden
Bozma sakın aralığını kirpiklerinin..

Bir aynada seyretmek istiyor
İnsan kendini
Hangi yaşta olursa olsun
Bırak dökülsün saçlarından zaman
Anıların gurubundan ince süyem duygular
Büyütsün yüzünün yangınını rüzgâr
Turuncu âyini içinde göklerin
Öperek nar içi goncasını dudaklarının..

Ey ayrılığı andıran yakınlık
Ey susuş.. İnce ve derin hasret
Bana benziyorsun..

YENİ YILDA YENİ YÜZYILA GENÇ BAKIŞLAR

Yeni bir yılın ilk günleri, hep o yıla, yani yakın geleceğe yüklenen umutların belirginleştiği, kimileyin somut planlara dönüşüp kafaların bir köşesine yazıldığı günlerdir genellikle. Ancak bir de pek o kadar yakın olmayan ama şimdiden özlem ve beklentilerimizi yüklediğimiz gelecek var. 2000 yılı, insanlık tarihinin bu yeni dönüm noktası kösebasında bekliyor bizi.

Evet, 1987 yılını genç karşılayan insanlar, yaşamlarının önemli bir bölümünü 20. yüzyılda yaşayacaklar. Acaba bugünün gençliği, önümüzdeki yüzyıldan ne bekliyor? Nasıl özlem ve planlarla giriyor, kendisini 2000'e bir adım daha yaklaştıran 1987'ye? "Yeni Yıla merhaba" dediğimiz bu sayımızda görüştüğümüz öğrenci, işçi, ve işsiz gençlerin bu sorunlara verdiği yanıtlara yer veriyoruz. Ayrıca dünyanın çeşitli ülkelerindengenç insanların da yurtdışında yayımlanan benzer bir soruşturmada belirttikleri görüşlerden bazılarını sunuyoruz. Dünya gençliğinin önümüzdeki yıla ve yüzyıla ilişkin barış, bağımsızlık ve toplumsal gelişme istemleri ile bu istemlere yönelik olumlu çabaları "aydınlık geleceğimizin" yaratılmasında önemli bir yer tutacaktır. Yeni yılı o güzel geleceğe ilişkin hiç azalmayan inanç ve umudumuzla kutluyoruz. Dünya işçi sınıfının ve onun yanında yeralan tüm ilerici kesimlerin "kardeşçe yaşam" mücadelesi mutlaka başarıya ulaşacaktır.

BOATENG AKULAOAH
(Ghana, Tıp Öğrencisi)

Bugüyapmamızgereken en önemli şey, geleceğimiz için çabalarımızı birleştirmektir. Nükleer tehlikeye karşı sesimizi herzamankinden daha kararlı biçimde yükseltmeliyiz. Önümüzdeki yüzyılda yaşamın güzelliklerle, insanların mutlulukla dolu olacağını düşlüyorum. Aslında bu biza bağlı. Gelecek bizim ellerimizde.

JACQUES DRESHER
(Lüxemburg, Gazeteci)

Barış mutlaka kazanılmalı. Dayanışmaya ilişkin cesaret verici girişimler yapılmaya başlandı bile. Bence önümüzdeki yüzyılın nasıl olacağı, üçüncü dünya ülkelerindeki durumla ve dünya barış hareketinin göstereceği gelişmeyle yakından ilgili.

LASKİ MASABA
(Güney Afrika Cumhuriyeti, Tarih Öğrencisi)

Yüzyıl içinde herşeyin nasıl olacağını kestirmek güç. Ama tarihin bize verdiği ders, tüm çabalarımızı barış mücadelesine yönelitmemiz doğrultusunda. Ben umutlu bir insanım ve yeni yıla girerken, önümüzdeki yüzyılda mantığın ve toplumsal gelişmenin her güçlüğü aşacağma inanıyorum.

VLADİMİR MAKELOV
(SSCB. Moskova'da çalışan bir mühendis)

Bence gezegenimiz insanların barış, dostluk ve kardeşlik içinde yaşadığı bir yer olacak. Genç bir mühendis olarak, önümüzdeki yüzyılın şimdiden başlayan yeni ve büyük bir bilimsel-teknolojik devrime tanıklık edeceğini düşünüyorum. Ama bu devrimyalnızca barışa ve insanlığa hizmet edecek.

FRED OLDSON
(Hollanda, Lise Öğrencisi)

Yeni yıla umutla giriyorum. Bence önümüzdeki yıllarda , sosyalizm giderek güçlenecek ve sosyalist düşünce çok daha fazla insan tarafından desteklenecektir.

BOB NIESHOW
(ABD, Desinatör)

Bence, önümüzdeki yüzyıl içinde ülkeleri birbirinden ayıran sınırlar ortadan kalkacak. Ya da en azından ben buna inanmak istiyorum. Artık savaş olmayacağına ve insanlığın bir büyük aile gibi barış içinde yaşayacağına da inanmak istiyorum.

LAJOS BOROS
(Macaristan, Politik Şarkı Korosu Şefi)

Önümüzdeki yüzyıl içinde dünyanın nasıl olacağını söylemek pek kolay değil. Hiç kuşkusuz, bilgisayarlaşma önemli bir rol oynayacak. Kimi ülkeler, gelişmede başı çekerken, kimilerinde önemli toplumsal dönüşümler yaşanacak. Şarkılar da değişecek. Diyelim yüzyıl sonra, politik protesto şarkıları yerini basit, mutlu şarkılara bırakacak.

JAWARKA ALKALİ
(Gambia, Kasiyer- Sendika Uzmanı)

Dünya çok değişecek, özellikle eğitim alanında. Benim ülkemde hala okuma yazma bilmeyen insanlar var. Eğer bu insanlar eğitilirlerse toplumsal yaşamdaki rollerini daha iyi kavrayabilirler. Yeni yılda herkesin okul ve üniversite eğitiminden yararlanmasını sağlamak için çalışacağım.

Birol ERTAN
(SBF öğrencisi):

20. yüzyıldan aydınlık bir gelecek bekliyorum. Bu aydınlık gelecek, halkların barış içinde birarada yaşama uğruna attığı her adımla pekişecektir. 1987'den bir şeyler beklemek için bir şeyler yapabilmek gerekiyor. Bu, bir şeyler yapabilmek "bir öğrenci olarak birlik ruhuyla önünüze hedefler koyabilmek ve tutarlı eylem çizgileriye belirli bir yere ulaşabilmek; bir insan olarak barış savaşımı ve daha iyi bir toplumda yaşama savaşımı içinde yer almak olmakdır.

Mesut ÖZDİNÇ
(İ.Ü. İktisat 3. sınıf öğrencisi):

Yeni yıldan bir şeyler beklemek. Umutla, çoşkuyla, sevinçle ve dirençle... Yeni yıllar yurdumuzda, insanların mutluluk dolu gülücükler yaydığı, göz yaşlarının olmadığı, demokrasinin kurulduğu günler olacak. Yıllar yıllara eklendiğinde "çabalarımız" sonuçlarını verdiğinde dünyada tüm insanlar barış ve özgürlük şarkıları söyleyecekler.

Ahmet Erhan ÇELİK
(SBF I. sınıf):

2000 yılımız, tüm günahların yıkıldığı yüzyıl olsun. İnsanlar, insanlıklarını kazanıp, duyguluca, hakça yüzyıllara adım atsın. Ve insanca yaşama selam verebilsinler. Güneş batıdan doğsun doğudanbatsınAy sadece geceleri çıkmasın. Mutluluk için ağlansın, göz yaşı dökülsün, acılar gülücüklere yerini sonsuza değin bıraksın.

TÜRK-İŞ: TEK HE

Sebahattin Şen

Yaklaşık 4 aydan beri genel kurullar nedeniyle sendikal alanda görülen canlılık, TÜRK-İŞ kongresiyle noktalanacak. Sendikal Hareketin Kongreden sonra göstereceği ivme ise büyük ölçüde yeni yönetime bağlı olacak. Kuruluşundan bu yana TÜRK-İŞ'e hakim olan uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık anlayışının kongreden başarıyla çıkması durumunda -kişilerin adı önemli değil- sorunlar yine askıda kalacak, demeçlerle, diyaloglarla çözümlenmeye çalışılacaktır. Kongrede demokratik sendikal muhalefetin kazanması durumunda ise tabanın istemleri doğrultusunda sorunlara gerçekçi çözümler aranacak, TÜRK-İŞ'in sadece sendikal alanda değil demokrasi mücadelesinde yeri ve işlevi doğru bir biçimde saptanmaya çaba gösterilecektir. Bu nedenle TÜRK-İŞ Genel kurulu sadece 1.5 milyon üyesini değil, tüm demokrasi güçlerini yakından ilgilendiriyor.

Giderek Zorlaşan Oyun

TÜRK-İŞ tarihinde en zor dönemlerden birisi yaşanıyor. Bunun birçok nedenleri var. Öncelikle sorunların temelinde 24 Ocak modelinin getirdiği ekonomik, siyasi ve yasal çerçeve yatıyor. Toplumun tüm kesimlerine yönelik baskı çemberi içerisinde, bir yandan işçiler varolan haklarını korumak ve geliştirmek, kaybedilen hakların geri almak isterken, öte yandan da hükümet ekonomik sıkıntının yükünü işçilere, emekçilere yükleyerek "istikrar"a kavuşma macerasını sürdürüyor. Bu mücadelede TÜRK-İŞ yönetimi iki ateş arasında kalıyor. Tabandaki işçiler yaşam koşullarının dayanılmazlığıyla, "en büyük" konfederasyon olmakla övünen TÜRK-İŞ'den bu sorumluluğun gerektirdiği görevleri yerine getirmesini bekliyor. Tabanın bu haklı istemlerinde, DİSK'in sınıf bilincini belirli ölçüde de olsa kavramış üyelerinin katkısı gözardı edilemez. Buna karşılık, uygulanan politikada sendikal hak ve özgürlüklere yer olmadığı için, hükümet TÜRK-İŞ'in "uslu durmasını" istiyor. TÜRK-İŞ yönetiminin sızlanmaları karşısında Başbakan, "TÜRK-İŞ'e akıllı bir ekip gelsin" diyebiliyor.

12 Eylül yönetimi ve onun uzantısı olan bugünkü hükümetin oluşturduğu siyasi ve hukuki yapı içerisinde demokrasiden söz edilemez. Toplumsal yaşamın her alanında tam bir otoriter anlayış söz konusu. Ülke adeta "sivil sıkıyönetim" ile idare ediliyor. Devlet, "polis devleti" kimliğine büründürüldü. Ama artık toplum suskunluğu, yılgınlığı yırtmaya başladı. Yaşamın tüm alanlarında demokrasi mücadelesi filizleniyor. Yemek boykotları, açlık grevleri, öğrenci yürüyüşleri ve benzeri faaliyetlerin ortak noktası, demokrasi özlemi. Ne var ki, Silahlı Kuvvetlerden sonra "en büyük organize güç" olduğunu ileri süren TÜRK-İŞ, demokrasi mücadelesinde başı çekmesi gerekirken hep geride kalıyor.

TÜRK-İŞ'in bu konuma düşmesinde suç sadece merkez yönetimin değil. Genel merkezin politikasını onaylayan üye sendikaların yönetimleri de en az TÜRK-İŞ merkez yönetimi kadar sorumludur. Nitekim Şevket Yılmaz, eleştirileri her yanıtlamasında, "Ne yaptıysak beraber yaptık, Başkanlar Kurulu'nun kararlarına harfiyen uyduk" derken sorumluluğun ortak olduğunu vurgulamaktadır. Ama üye sendika yönetimleri hem kendi kongrelerinde, hem de genelde kendilerini savunabilmek için suçu hep TÜRK-İŞ merkez yönetimine yıkmaya çalışmış, TÜRK-İŞ yönetimi "günah keçisi" yapılmıştır.

1986'nın sözleşmeler yılı olması da, TÜRK -İŞ'de yaşanan güçlüklerden birisidir. İşçiler haklı olarak sözleşme masalarında kaybedilen haklarının geri alınmasını, MESS'in, TİSK'in, kamu işveren sendikalarının ilke kararlarının aşılmasını bekliyordu. TÜRK-İŞ yönetimi bu konuda da başarı gösteremedi ama, Şevket Yılmaz TEKSİF Genel Başkanı olarak TİSK ile yaptığı 100 bin işçiyi kapsayan grup sözleşmesinde, ilke kararlarının üzerinde % 35 zam aldı. Tekstil işkolunun içinde bulunduğu krize rağmen bu zammın verilmesi, genel kurul yaklaşırken "Narin Kardeşi"nin katkısıyla Şevket Yılmaz'ın başarı hanesine yazılan önemli bir puandı.

TÜRK-İŞ Genel Kuruluna işte tüm bu olumsuzluklarla birlikte gidiliyor. TÜRK-İŞ'in kurulduğundan bu yana oynanan uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık oyununu yeniden sergilemek giderek güçleşiyor. Bu kez roller çok daha zor, seyirci de daha bilinçli üstelik

Göstermelik Eylemler

TÜRK-İŞ, tabanın ve demokrat niteliğe sahip kimi sendika yöneticilerinin baskısıyla bugüne kadar çeşitli eylemler yapmak zorunda kaldı. Ama TÜRK-İş yönetimi bu eylemleri hiçbir zaman benimsemedi, demokrasi mücadelesinde bir açılım olarak görmedi; aksine, uzlaşmacı sendikal anlayışının gereği tabandaki tepkileri yumuşatmak ve başka yönlere kanalize olmasını önlemek için bir yol olarak değerlendirdi. Bununla birlikte İzmir Mitingi'nin olumlu etkileri görmemezlikten gelinemez. İzmir Mitingi'nde işçiler, demokratlar, ilericiler istemlerini açıkça haykırabilmiş, kendi güçlerini görebilmişti. Bundan korkan ve ders alan TÜRK-İŞ ve egemen sınıflar Eskişehir Mitingi'ni çok daha dar tuttular, katılımı engellediler ve çok sıkı önlemler aldılar.

Ara seçimlerin gündeme gelmesiyle birlikte TÜRK-İŞ yönetiminde tehlike çanları çalmaya başlamıştı. TÜRK-İŞ'ten beklenen ara seçimlerde gücünü göstermesi, hükümete gerekli dersi vermesiydi. Ama nasıl? Uzun tartışmalardan sonra ara seçim yapılacak olan Manisa, Samsun, Zonguldak ve Gaziantep illerinde açık hava mitingleri yapılmasına karar verildi. Karar verildi ama, bu illerde miting yapılacağına TÜRK-İŞ yönetiminin kendisi de inanmıyordu. Şevket Yılmaz mitingler için, "Müracat ederiz, eğerizin vermezlerse kapalı salon toplantısı için başvururuz" diyerek, eylem yapmağa, hükümeti zorlamağa hiç de niyetleri olmadıklarını, kararın "kerhen" alındığını açıklıyordu. Hükümetin mitingler için izin vermemesi, TÜRK-İŞ yönetimini gerçekten sevindirdi.

Yönetimin daha sonra TÜRK-İŞ tarihinde ilk kez politik iktidara karşı açıkça tavır alarak, "ANAP'a işçilerden oy yok" şeklindeki açıklamasıyine tabanın zorlamasıyla genel siyaset yasağına karşı atılmış bir adımdı. Bazı sendika başkanları ise tavırlarını daha da netleştirerek hangi partiye oy vereceğini açıkça söylüyor, üyelerine, kamuoyuna mesaj gönderiyordu. Böylece TÜRK-İŞ'in partilerüstü politikası açıkça çiğneniyordu. TÜRK-İŞ'de merkezi disiplin çok zayıf olduğu için, bazı sendika başkanları hükümete oy vereceğini açıklarken (Turan Çağlar, Haber-İş Gn. Bşk), başkaları da muhalefete oy vereceklerini söyleyebiliyordu. Oysa sendikaların kendi içlerinde birliği sağlamadan kamuoyunda etkin bir güç oluşturmaları olanaksız.

İşin doğrusu, TÜRK-İŞ yönetimi diyalog politikasından bir türlü vazgeçemiyordu. Kamuoyunda her ne kadar hükümete karşı sert demeçler verilse de, TÜRK-İŞ hükümete güvenmek istiyordu. Bu güven duygusu ILO'nun 72. Dönem Genel Kurulunda şöyle ifade edildi: "Türk hükümeti tarafından sağlanmış

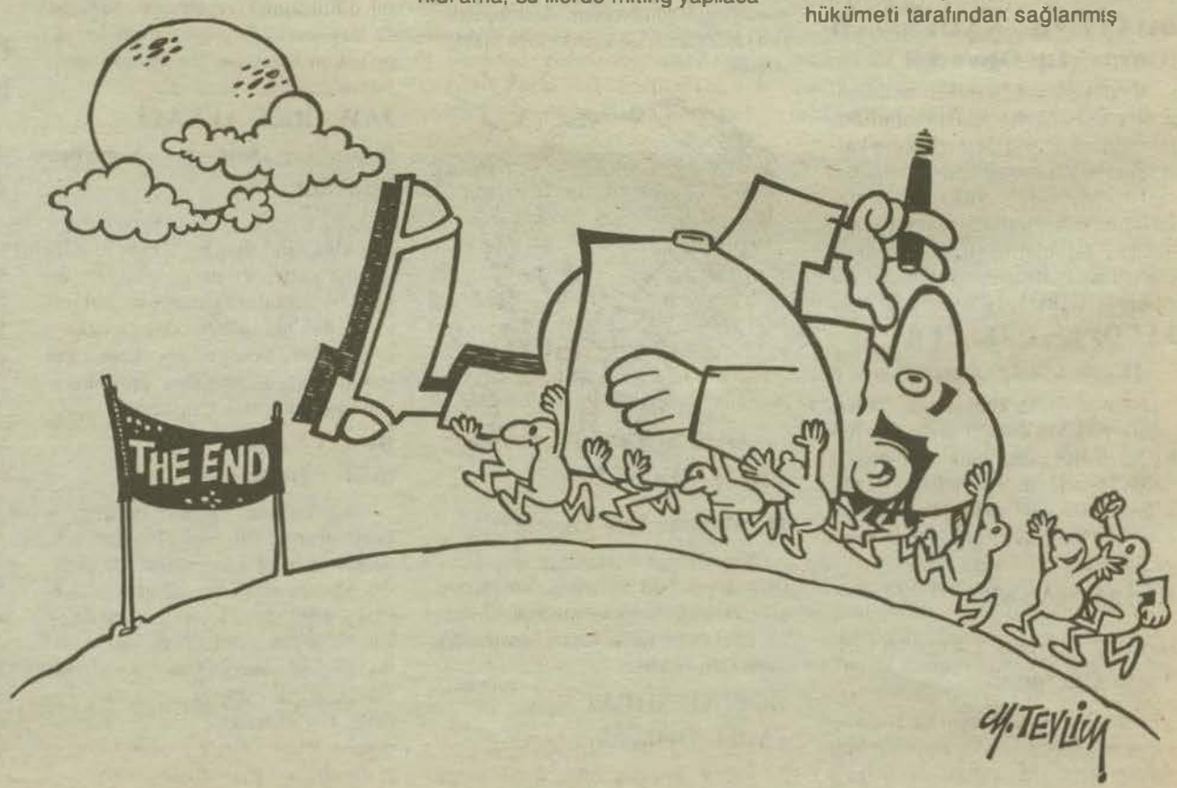

)EF GENEL KURUL MU?

bulunan bilgiye atıfla, (Komitenin) işveren üyelerince de desteklenen işçi üyelerin bir önerisi üzerine, Türk hükümetinin raporunda tasrih ettiği sözleri tutacağı umudu belirtilerek bu ülkenin durumunun görüşülmemesine karar verildi..." Her fırsatta hükümeti ILO'ya şikayet etmekten söz eden TÜRK-İŞ, bu kez de Türkiye'nin durumunun ILO Kongresinde görüşülmemesini öneriyor, gerekçe olarak da hükümetin "taahhütte bulunduğu" önü sürülüyordu. Oysa işçi sınıfının hak ve özgürlüklerinin "taahhütle" değil, mücadele ile alınacağını TÜRK-İŞ yönetiminin çoktan öğrenmesi gerekiyordu. Hükümetin "taahhüt"ünü yerine getirmesi, 24 Ocak politikasından vazgeçmesi demektir. Çünkü, demokrasinin, sendikal hak ve özgürlüklerin yok edilmesinin temel mantığı bu politikada yatmaktadır. Hükümet bugüne kadar uyguladığı politikadan kendiliğinden vazgeçeme yeceğine göre, ki tersini düşünmek eşyanın tabiatına aykırıdır, sendikal yasalarda da hükümetin tek taraflı değişiklik yapmasını beklemek hayaldir. Yasalarda işçilerden, emekçilerden yana bir değişiklik olacaksa, bunun önkoşulu işçi sınıfının örgütlü mücadelesidir.

İlk Ciddi Muhalefet

İşte bu koşullarda TÜRK-İŞ tarihinde ilk kez ciddi bir muhalefet ortaya çıkıyor. Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi yaklaşık 8 ay önce yönetimin işlevini yerine getiremediğini söyleyerek genel başkanlığa aday olduğunu açıklıyordu. Bugüne kadar TÜRK-İŞ kongrelerini kapalı kapılar arkasında yürütenler bundan rahatsız oldular. Onlara göre TÜRK-İŞ yönetiminin kamuoyunda açıkça eteştirilmesi, örgütü yıpratıyordu. Ne var ki, bu iddiayı öne sürenler daha sonra, özellikle kendikongrelerinde yeniden seçilebilmek için, TÜRK-İŞ yönetiminieleştirmektengeri kalmayacaklardı. Muhalefetin TÜRK-İŞ'in pasifliğine daha fazla göz yummamasının sayısız yararları da daha sonra görülecekti. Göstermelik de olsa bazı eylemler yapılması, bir önceki genel kurulda "sosyal demokrat" sözcüğüne tahammül edemeyip delegelerin üzerine yürüyen Şevket Yılmaz'ın bile, tabana şirin gözükmek için de olsa, sosyal demokrat olduğunu söylemesi, genel grev "tehdit"'inin savrulması, kimi sendikacıların daha da ileri giderek "hapse girmeyi göze almak"tansözetmesi muhalefetin zamanında başlamasından kaynaklanan gelişmelerdi. Muhalefetin önce sosyal demokrat sendikalarla sınırlı kalmasına karşın daha sonra demokratik bir yelpazeye yayılması sevindiriciydi. Bununla birlikte demokratik muhalefetin ilkelerini ve programını zamanında açıklamaması, hareketin dar sınırlar içerisinde sıkışıp kalmasına neden oldu. Oysa ilkeler ve program zamanında açıklansaydı, tabanda daha geniş tartışma ve destek bulma olanağı sağlanacaktı. Bu makale yazılırken de demokratik muhalefette yer alan sendikaların tek tek program hazırladıkları bilinmekle birlikte ortak bir program ve ilkeler henüz açıklığa kavuşmamıştı.

TÜRK-İŞ içerisindeki rahatsızlık sadece demokratik muhalefetle sınırlı değil. Sağ kesimdeki sendikaların büyük bir çoğunluğu da Şevket Yılmaz'ın dışında yönetimin değişmesini, "taze kan" verilmesini savunuyor. Bu arada yönetimin beş kişiden yedi kişiye çıkarılmasını isteyen ve yeni yönetimde "koltuk kapma" sevdasında olanlar da var. Yönetici sayısının artırılması Şevket Yılmaz'a da hareket serbestliği kazandıracak. Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek'in de genel başkanlığa aday olduğunu açıklaması ise, kişisel pazarlık gücünü artırmak istemesinden başka bir anlam ifade etmiyor. Türk Metal'in amblemminde kurt resmi bulunması ve MHP davasından idamla yargılanan Avni Çarsancaklı'nın kısa bir süre öncesine kadar bu sendikanın başkan vekilliğini yürütmesi, liberal sendikaları dikkatli olmaya zorluyor. Mustafa Özbek'in "aşırı sağla ilgim yok" demesi de hiç inandırıcı değil.

Demokratik Muhalefete Düşen Görev

TÜRK-İş içerisinde demokratik muhalefet, yönetimi ve bazı çevreleri çok rahatsız etti. Delege seçimlerinden başlayarak demokratik muhalefet ezilmeye, yok edilmeye çalışıldı. Birçok delege seçimleri "korsan" yapılırken bu engeli aşıp şube yönetimlerine aday olanlardanbazıları isten atıldılar. Bu anti-demokratik uygulamalarla tabandaki muhalefetin delege ve yönetici düzeyine yansıması önemli ölçüde engellendi. Kongreler sonucundagelinen noktada TÜRK-İş üyesi sendikaların'yönetimlerinde önemli bir değişiklik olmadı ve güç dengesi önceden olduğu gibi sağ kesimden yana.

Öte yandan, TÜRK-İŞ'in yerli ve yabancı birçok karanlık güçlerin cirit attığı bir kuruluş olduğu artık iyice biliniyor. İlişkiler ne kadar sertleşse de TÜRK-İŞ, her zaman hükümetlerin en büyük destekçisi. Böylesi bir ortamda demokratik muhalefetin başarılı olması güç. Ama bu güçlük, demokratik muhalefeti sınıf ve kitle sendikacılığından ödünler vererek liberal kesimle uzlaşmaya itmemeli. Kuşkusuz kimi uzlaşma yollarıaranabilir; ancak temel eksen, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığının yaşama geçirilmesi olmalıdır. Bunun için de yönetim tamamen değişmeli, uzlasmacı ve partilerüstü sendikacılık anlayışı reddedilmelidir. Böylesi bir hedef Genel Kurul sınırlarını aşabilir, çok daha uzun süreli bir mücadele gerektirebilir. Bu mücadele başlamıştır, giderek daha geniş tabana yaygınlaştırılıp sürdürülebilir. Amaç, ne pahasına olursa olsun yönetimi kazanmak ya da yönetime girmek olmamalıdır. TÜRK-İŞ'e bugüne kadar hakim olan uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık anlayışı değişmediği sürece yönetime girmek ya da yönetimi kazanmak hiçbir anlam ifade etmeyecek, aksine varolan demokratik muhalefeti de köreltecek, yılgınlığa düşürecektir. Demokratik muhalefet Genel kurulu bu anlayışla değerlendirilerek bir platforma dönüştürülmeli ve şu hedefleri önüne koymalıdır.

- TÜRK-İŞ yönetiminin 12 Eylül'den bu yana izlediği uzlaşmacı politika tüm belgeleriyle, kanıtlarıyla deşifre edilmelidir.
- Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı tüm yönleriyle ortaya konulup savunulmalı, TÜRK-İŞ'e bu antayışın egemen olmasına çalışılmalıdır.
- TÜRK-İŞ içerisinde merkezi disiplin sağlanmalı, aynı işkolundaki sendikalar demokratik esaslar çerçevesinde birleşmelidir.
- Demokrasi ve sendikal haklar için bir program çizilmeli, bu programın yaşama geçirilmesi için kitlesel eylemler önerilmeli, diğer sendikalarla, demokratik örgütlerle ve siyasi partilerle işbirliğinin yolları aranmalıdır.

Kesinlikle unutulmaması gereken bir nokta da, işçi sınıfı mücadelesinin siyasi ve sendikal alandaki başarısının atbaşı gittiği, biri olmadan diğerininuzun süreli olmayacağıdır.

Dindi Bakışların

dindi pervazlara eğleşmeyen
kapaklandı yere biçerek omuzlarımı
yalnızlıklar, dalgınlıklara yakıştım daha çok
kaç zamandır camlarda unutuyorum alnımı

böyle miydim, yürüdüm mü bıçkın bir savruluş
dudaklarımda dönen papatyada duyardım kenti. bilirdim
değiştirebilir günü gülüşlerinden boşanan mevsim
hırçınlığımı aysız dağlara saklardım
usulluğumu sonsuz kuytularına
durmadan kendi kıyılarına yiten bir dalga
-mıyım şimdi. nedendir
kanatlarını eskiterek bulur beni martılar
acı akşam
-lara
vura
vura

eski sulara mı bu durgun sanki bitimsiz yorgunlukta
yaşayabilir miyim alnımsız, ya dağınık saçlarımla
-diye savruluyorum duru çıplaklığına gecenin
şakaklarımı eskiten ellerim kalıyor sabaha
uçup gidiyor gözlerim

(saçlarını okşuyordur ilk ışıltıları güneşin
çiylerin taç rengi
ne güzeldir değil mi erken saatlere gül dikmek
ne güzel duymak sabahın sevincini

bu zamansız günbatımına ne demeli alıp duvara astığımız)

avuçlarımda o delifişek mevsiminden mevsime yüreğim

M. Mahzun Doğan

Türk-İş Genel Kurulu

DEMOKRATİK MUHALEFET ZORLADI

Cemil Turan

2-28 Aralık 1986 günleri yapılan 14. olağan Türk-İş Genel Kurulu, Türk-İş'in 34 yıllık tarihinde yapılmış olan genel kurullar içinde önemli farklılıklar ve demokratik dinamikler içermesiyle ayrı bir yere şimdiden oturmuş durumda.

Genel Kurul, aynı zamanda Türkiye işçi sınıfını ilerici sendikal örgütü DİSK'in kapatılma kararının verildiği ve yöneticilerinin hapis cezalarına çarptırıldığı bir tarihe rastladı. Genel kurulun ikinci günü açıklanan DİSK kararı ilerici delege ve sendika yöneticilerinin tepkilerine yol açarken, Türk-İş yöneticilerinin bu konudaki samimiyetsizliğini de bir kez daha sergiledi. DİSK'in kapatılmasını kınayan, en azından geçiştirme bir "kaygı" ile karşılayan bir karar bile çıkamadı. DİSK kararı duyulduğunda Şevket Yılmaz "kaygısını ve üzüntüsünü" açıkladı ama Türk-İş yöneticisi olarak değil, Türk-İş'in de üye olduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) yürütme kurulu üyesi olarak. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz "kaygı ve üzüntüsü"nü böyle dolambaçlı biçimde ifade ediyordu. Şevket Yılmaz'ın açıklamasının ardından bu içtensizliği, Yol-İş delegesi Cengiz Çerezcioğlu yerinden seslenerek vurguladı ve bu açıklamanın, "1983 genel kuruluna sunulan çalışma raporunda DİSK'i suçlayan cümleler karşısında inandırıcı olmadığını" hatırlattı. Salonda bulunan bazı delegeler "DİSK'e özgürlük" ve "hükümet istifa" diye slogan attılar.

1.5 milyon üyesi olan Türk-İş, 400 dolayında koltuğu olan DSİ salonunda kongresini yaptı. Delege sayısının 400 olduğu, konuklar basın düşünüldüğünde bu sayının 600-700'ü bulacağı açıkken, Türk-İş yöneticilerinin kapalı salon tutmaktan kaçınmaları "işçiye kapalı kongre" esprilerinin yapılmasına yol açtı. Herkes taban korkusunun bu garipliğe neden olduğunu düşünüp yadırgıyordu.

Bu genel kurulun diğerlerinde ayrılan bir yanı, 1971'den bu yana Türk-İş'te faaliyetlerini sürdüren CIA'nın paravan örgütü ve sömürge tipi sendikacılığı Türk-İş'te egemen kılmaya çalışan, Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) hakkında o tarihden bu yana yapılan genel kurullarda tek sözcük söylenmemişken bu genel kurulda demokratik muhalefet sözcülerinin ve delegelerinin AAFLI'ya cepheden yüklenmeleriydi. Hatta bu yolda, Yol-İş delegesi Etem Cankurtaran'ın verdiği sözlü önerge, içeriği biraz bulanık olsa da, ilişkilerin kesilmesi anlamına geliyordu ve genel kurulda kabul edilerek karar haline geldi. AAFLI ile ilişkilerin kesilmesi demokratik muhalefetin çalışma programına da girerek, muhalefetin ortak hedefi haline geldi.

14. genel kurulun en önemli yanı ise Türk-İş tarihinde muhalefetin ilk kez ciddi bir alternatif oluşturması, birliğini sağlaması ve ortaya oldukça geç çıkmasına (genel kurulun altıncı günü) karşın bir çalışma programı oluşturması oldu. Birliğini sağlayan demokratik muhalefet, sağın bölünmesinden de yararlanarak ayrı bir liste çıkardı ve yönetimi kılpayı kaçırdı. Bu, yoğun bir birlik-bütünlük-beraberlik edebiyatı ve muhalefetin eritilmesi çabaları reddedilerek oldu. Muhalefetin kararlılığı, yine ilk kez genel kuruldan hemen önce, kapalı kapılar ardında ve otel lobilerinde yönetimi belirleme geleneğine son veriyordu. Cevdet Selvi'nin sekiz ay önceden genel başkan adaylığını ilan ederek yönetime yeni bir anlayışın gelmesi ve "Türk-İş'te değişim" isteklerinin tabanda tartışılmasını sağlaması Türk-İş'te görülmemiş bir yenilikti. Nitekim kamuoyu önünde tartışma, sağın sendikacılarının geçen yıl boyunca bir türlü sindiremedikleri bir yöntem oldu. Bütün bu gelişmelerin sonucunda demokratik muhalefet Türk-İş'in kemikleşmiş yapısını ve sendikacılarını epeyce zorladı, soğuk terler döktürdü.

Bu genel kurulun şimdiye kadarkilerden değişik bir yanı da eski yönetimin birbirlerini "mafya" diye suçlamalarına dek varan, yolsuzlukları ortaya karşılıklı olarak döken, uzlaşmaz bir biçimde bölünme ve çatışmalarıydı. AAFLI, Pathfinder Vakfı ve ISAAC adlı Amerikan kuruluşlarından gelen paraların nasıl yenildiğinden tutun, oğullarının AAFLI parasıyla Amerika'da nasıl okutulduğuna, birbirlerini mahkemeye verecekler'ne kadar birçok kirli çamaşır, 12 Eylül uygulamaları karşısında herbiri birdiğeri kadar sorumlu oldukları halde suçu birbirlerinin üstüne atmaları, kapalı kapılar ardında dönen dolaplar ..., hepsi delegeler önünde ve basın toplantılarında ortaya atıldı. Şevket Yılmaz artık köprüleri iyice attığı Sadık Şide ile çatışırken, Şide bir yandan da eğitim Sekreteri Kaya Özdemir'e ve mali sekreter Ömer Ergün'e yüklendi. Seçimi kazanan Şevket Yılmaz'ın listesinde Sadık Şide, Kaya Özdemir ve Türk-İş'in dillere destan "iç mali yapısının" simgesi haline gelen 34 yıllık mali sekreter Ömer Ergün yeni yönetimde yer alamadılar.

Türk-İş'te "hareketçi" diye bilinenlerin, şimdiye kadar hiç olmadıkları kadar güçlenmeleri ve bazı sendikalarda (Tes-İş, Şeker-İş gibi) bu grubun etkinliğinin artması, 100 dolayında bir delegeyi kontrol altında tutmaları sonucunu getirmişti. Şevket Yılmaz'ın DYP yönünde ağırlık koyması ve listesini DYP ağırlıklı oluşturması da ANAP çevresinde tepkiye yol açmıştı. Bu gelişmelerin sonucu olarak, daha önce Türk Metal'in danışmanı olan ANAP milletvekili Alpaslan Pehlivanlı'nın da desteği ile hareketçi Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek önderliğinde sağın bir kanadı ayrı bir listeleşmeye gidiyordu. Sağın bu şekilde bölünerek iki liste halinde seçimlere girmesi de Türk-İş tarihinde ilk kez görülen bir gelişmeydi.

Ağırlıkla bir seçim genel kurulu olarak geçen genel kurul, Türk-İş'te yürütülen politikanın "partilerüstü" değil, "işçilerüstü" olduğunun sayısız kanıtlarıyla ve tartışmalarıyla geçerken, demokratik muhalefetin bu politikayı ve uygulayıcılarını oldukça zorladığı, gelecege dönük bir umut ve güven verdiklerini belirtmek gerekir.

Muhalefet sağladığı bu bütünlüğünü korumalı, geliştirmeli, ortaya çıkardığı programı uygulatma yönünde zorlayıcı bir güç olmalı ve varlığını her zaman güçlü biçimde hissettirmelidir. Aksi takdirde, genel kurul kararı olarak çıkan "1987'nin eylem yılı olması" bir boş söylem olmaktan öteye gitmeyecek ve yine hükümetlerle "diyalog" politikası sürdürülecektir.

Taner Gürel

CHUN DOO HVAN

mavi saraydaki paraşütçü

Seul ulusal üniversitesinin duvarları "Kahrolsun Chun Doo Hvan, Kahrolsun Diktatör" sloganlarıyla dövülürken, öğrenci Lee Dong Soo, kendisini yakarak üç katlı binanın çatısından atlar. "Kahrolsun ABD emperyalizmi" Lee'nin son haykırışıdır.

1980 Nisan'ındabaşlayan muhalefet gösterileri, mucizelerin icracısı General Park'ın sandalyesini sallamaktadır. Göstericilerin istekleri arasında ücretleri'n artışı, başbakanın istifası, Güvenlik örgütü başkanı Chun Doo Hvan'ın istifası ve Güney Kore'nin demokratik bir ülke olması vardır. Chun'un istifa ettiği, başbakanın görevden çekildiği açıklanır. Ama bir anda muhalefeti de şaşkınlığa düşüren silah sesleri yükselir Mavi saraydan. Toz duman ortalıktan yavaş yavaş çekilirken, Park'ın cesedi başında Chun Doo Hvan durmaktadır. Chun Doo Hvan acımasızlığını Kvangu göstericilere karşı aldığı önlemlerle sergiler: 1000 ölü.

Chun Doo Hvan, 1961 darbesinden 1979 darbesine dek ülkeyi demir ölçüsüyle yöneten Park Çung Hi'nin mirasına konmuştur. Musa ve İsa'dan sonra kutsal kitaplardan çıkarılan mucize, Park Çung Hi ile yeniden insanlığın önüne konulmuştur. Mucize olanaksızı oldurmak sanattır ve sanatkarların yapıtlarını ortaya koyabilmeleri için malzemeye teknik ve içerik olarak egemen olmaları gerekmektedir. Park 'Mucize Ülke' Güney Kore tablosunu tuvale işlendik renkler ve desenlerle işlemesine karşın kellesini kurtaramamışır. Chun, Park'ın ithal ikamesinden, ihraç ikamesine dönüşen tablosuna bir iki fırça darbesi atarak mucizevi tabloyu tamamlamıştır. Tamamlamasına tamamlamıştır ama Park'ın kellesini alan koşullar soluğunu Chon'un ensesinde duyurmaktadır.

Mucizevi anlamak için Kore tarihinde biraz dolaşmak gerekmektedir.

Kore, Japon imparatorları, Çin imparatorları ve Rus Çarları için bereketli topraklardır. Tütnü de aynt topraklar tizerinde egemenlik kurmak isteyince, Kore halkı birbiri ardma değişik ulusların sömürgecilikanlayışlarınıöğrenirler. Sarı cüce Japonlar, Çin ve Çarlık Rusyasına postayı atar, Kore'nin egemenliği 1905'ten sonra Japonlardan sorulur. Japonlar, bir genel vali, nitelikli iş gücü, idari personel ve eğitilmiş polis gücünü ülkelerinden getirirler. Japon uzmanlar, Kore'nin ekonomik gelişmesinin rotasını. Japon ekonomisinin gereksinimlerine göre çizerler. Ülkelerinde ikinci sınıf insan durumuna düşün Korelilerin görevi Japon işgücüne ucuz gıda maddesi üretmek. Japon sanayiine kömür, demir çıkarmaktır. Asya'nın en iyi cins pirincini üreten Koreli köylüler bir yandan da açlıktan kırılmaktadırlar. Okur yazarlık oranı düşüktür, ulusal bilinç bozguna uğramıştır. 1919 yılında Japon egemenliğinden kurtulmak için başlatılan Sanıl hareketi ezilmiş, yurt dışında Dr. Singman Ri tarafından kurulan hükümet, sorunların ağırlığı altında kalmıştır. Savaşa hazırlanan Japonlar yaşayacak denli yiyecek verdikleri Korelilerin bir kısmını da Japonya'ya sürerek silah sanayiinde çalıştırmaya başlamışlardır.

Ne ki Pearl Harbour baskın ile başlayan savaş Missouri'nin güvertesinde sona erince Kore kurtulur gibi olur. 38. enlemden ayrılmış iki Kore çıkar ortaya. Sürgündeki Singman Ri hükümeti Sam amcadan izin alarak 1948'de Güney Kore Cumhuriyetini kurar. Ri'nin ağır sanayiye yönelmek, tarımsal gelişme ile sanayileşme arasında uyumu sağlamak için tasarıları vardır. Sam Amca sorar: Hammadde, enerji, teknik, bilgi, nitelikli iş gücü var mı? Düşleri bırakır, Japon döneminden kalan alt yapı ile naflif sanayileşirseniz size kredi ve hammadde gelecektir. Derken 38. enlem provakasyonu çıkar ortaya.

Türkiye'de bu sıralar NATO'ya girmek düşüncesindedir. 3 aylık Menderes hükümeti savaş kararı alır. Anayasa, Meclis anlamsızlaştırılmıştır bu kararın alınmasında. Asker götüren trenlerin üzerlerine tebeşirle "Atatürk'ün evlatları, İnönü'nün lidanları, Celal Bayar'ın kurbanları" yazılmıştır. Hür dünyanın diğer ülkeleri sıhhiyeci, tesisatçı vb. cephe gerisi birliklerle savaşa katılırken Türkiye 4500 kişilik bir Tugayla savaşa katılır.

Savaş sonrası Sam Amca Güney Kore'nin dipsiz bir kuyu olduğunu anlamakta gecikmez. Verilen tüm kredilere, kaynak aktarımlarına karşın beklenen, istenen ekonomik gelişme ortalarda yoktur. Sanı Amca Güney Korelilere sarı cüccelerle ilişkileri sıcak tutmak gerektiğinden söz eder. Sarı cuce Japonlar geleneksel düşmandır oysa. Bu ırsek anti-Japon ve anti-Kuzeyci hir yönelimle, Sam amcanın çizdiği ekonomi politikayı izleyen Singman Ri'yi sarsmıştı.

Singmatı Ri Nisan 1960'da kendisinin seçileceği bir seçim düzenler. Nasıl bir sihirbazın şapkasından tavşan çıkacağına insanlar önceden hazırlıklıysa sandıktan da her koşulda Ri'nin çıkacağı açıktır. Muhalefetin gösterileri, Singman Ri'yi istifaya zorlar. 1960 Temmuz-1961 Nisan arasında Miyan Çong II. Cumhuriyeti kurar. Güney Koreliler II. Cumhuriyetin ne olduğunu anlamadan Tuğgeneral Park Çung Hi başkanlığında bir grup subay darbe yapar. Kentler Park'a karşı durur. Park köylülere borçlarını sileceği müjdesini vererek destek ister. Kentliler yaşamlarından bezerken köylüler bir süre sonra hükümet denetimindeki kooperatifler ve kredi umacısıyla hizaya girerler.

Parlı, doğaldırki Sam Amcanın önerilerine başvurur. Önündeki aşamada tüketim maddelerinin üretiminin arttırılması, enerji sanayiinin geliştirilmesine önem verilecektir. Park Çung Hi, III. Cumhuriyete kendisini başkan seçtirmeyi ihmal etmez. Sam Amca her başkandan istediğini Hi'den de ister. Japon kredileri için Japon dostluğu. Aslında bu dostluğu Park'ın kişiliğinden başka sağlayacak adam da yoktur. Park Japon askeri akademisinde okumuş, savaşı Japon üsteğmen Minoro Okomoto olarak kanlmıştır. Koreli Japon Minoro Okomoto Park Çung Hi bir sıkıyönetimle Japon-Kore dostluğunu ilan eder. Park kredi için özveriden kaçınmaz, Vietnam savaşına da asker gönderir.

Japon kredileri ile birlikte Güney Kore ihracata yönelik bir ekonomik rotaya girer. Ucuz, sendikasız işgücü, askeri bir denetim içinde üretim sürecindedir. Park seçimleri'n yapılmasına karar verir. Muhalefet Kim Dae Yung'la büyük bir atılım yapar. Park seçimleri yüzde 2-3'lük bir farkla kazanır. Park'ın bir huyu vardır. Güney Kore halkına bir tasarısından söz edecekse olağanüstü hal ya da savaş durumu ilan etmektedir. Bu kez Yuşin anayasası ilan edilecektir. Olağanüstü bal altında kabul edilir. Park'ın yetkileri artmıştır. Kırsal kesimde Samuel hareketi başlar. köylüler gönüllü olarak çalışmaya katılacaklardır. Çalışmaya katılmayanların evleri'nin çattlarına sarı renkli onursuzluğu simgeleyen bayrak asılacaktır.

Sam Amcanın isteği ile ithal ikameci sanayi politikasının tüm özellikleri ortadan kalkar, ihraç ikameci sanayi modeline dönülür. Gemi yapımı, elektronik ve petrokimya, tekstil sanayiinin geliştirilmesine 5 yıllık planda yer verilir. Kentlerde de Fabrika-Samuel hareketi başlar. İşçiler gönüllü çalışmaktadırlar.

1979 Ekim'de Park rejimine karşı gösteriler çoğalmıştır. Park sorunlara çözüm bulamamaktadır. Kargaşadan paraşüt general Chon Doo Hvan iktidar olarak çıkar. Kwangu göstericilerine karşı giriştiği katliam, Kore tarihinde iç savaştan daha önemli bir anı durumuna gelmiştir. Chun birbiri ardına kararlar alarak yürürlüğe koyar. Muhalefet partilerini yasaklar. Kim Dae Jung ve Kim Young Sam gözaltına alınır. Neki Sam amca Chun'un kulağını büker. Ölüme mahkum edilen Kim Dae Jung sürgüne gönderilir. Chun seçim yapılacağını açıklar. Koreliler, tavşan çıkaran sihirbazı izlerler. Chun kendisini başkan seçtirecek 5 bin kişilik bir kurul için seçim yaptırır. Kurduğu Adalet ve Demokrasi Partisi bu kurulda çoğunluğu kazanır. 7 yıllık bir süre için 4. Cumhuriyetin başkanı olur. Elinde bir sihirli değnek vardır. Dokunduğu her kurum yeniden örgütlenmektedir. Devleti düzenler, ekonomik rotayı kesin olarak ihraç ikamesine çevirir. Hammadde kaynakları kısıtlı, iç pazarı dar, kırsal nüfusu topraklarından sanayileşme uğruna koparılmış, küçük ve orta işletmeciliği çökmüş, verli kredi ile kurulmuş tekellerle Japon tekellerinin içiçe geçtiği bu ülkede Chun mucizelerini sürdürmeye başlar. Chun demokrasi için izin verir. Muhalefet gösterilere başlayınca Kwangu katliamını anımsatan önlemlere başvurmaktan çekinmeyeceğini gösterir. Chun, 'Yeni Kore Demokratik Partisi'nin kurulmasına izin verir. Seçimlerde yüzde 29'luk bir oy oranına ulaşması ve anayasayı değiştirmek için 10 milyon imza toplaması tüylerini diken diken eder. Parti merkezini askerler basar, kim var kim yok gözaltına alınır, tartaklanır. Chun imza kampanyası öncesi halkı uyarmıştır. Başınıza iş gelebilir ona göre demiştir. Sam amca Chun'un kulağını bir kez daha büker. Chun muhalefet liderlerini toplayıp özür diler, Mavi Saray'da yemek verir. Polis'in halka karşı sert davrandığını ve cezalandırılacaklarını belirtir. Beyaz Saray Dışişleri Sözcüsü Charles Reedman "halkın hükümeti eleştirmesini engellemek demokrasiyle bağdaşmaz" demiştir çünkü.

Chun, muhalefetle uğraşırken, Amerikan kongresinde yükselen seslerle irkilivermiştir. Güney Kore malı kimi ürünlerin ABD pazarlarına girmesi derhal önlenilmelidir denmektedir.

Chun buruk ve kırgındır. Kuşkusu Amerika'ya sürgüne gönderdiği birisinin yerine getirtileceğinoktasında toplanmaktadır. Sam Amca Chun'un başını artık okşamamaktadır. Ucuz işgücü sağlamadaki başarısı, Kore mucizesine katkıları unutulacak mıdır?

Karşı-Devrimcilerin Gizli Silahı AFYON

Zeki Yücel

Tüm dünyada, özellikle sanayileşmiş batı toplumlarının gençlerinin en büyük sorunlarından biri olan uyuşturucu kullanımına karşı savaş açılmışken, hemen hergün Batı basınının sayfalarında boy gösteren bir ülkede, Afganistan'da olup bitenler görmezlikten geliniyor. Demokratik Afgan Hükümetine karşı savaşan isyancı grupların durumları, uluslararası ilişkilerden gündelik yaşamlarına kadar her boyutta propaganda amacı ile ele alınırken, bu güçlerin, ülkede var olan düzeni yıkma çabalarını dünya gençliğinin geleceğini tehlikeye sokma pahasına yürütmekte olduklarından nedense pek söz açılmıyor. Kamuoyunu bilgilendirme konusunda izlenen bu çifte standart, aynı zamanda kapitalist ülkelerin yöneticilerinin kendi halklarının çıkarlarını nasıl hiçe saydıklarının bir göstergesidir.

Evet; Afganistan'ın gri bozkırlarının ortasında eflatun, kırmızı ve beyaz renkli çiçeklerle dolu tarlalar uzanıyor: Haşhaş tarlaları... Buralarda keyif verici ve uyuşturucu özelliğiyle tüm dünyada kendine yaygın bir pazar bulmakta güçlük çekmeyen afyonun elde edilmesi amacıyla büyük oranlarda haşhaş ekiliyor ve elde edilen zehirin satışı ile sağlanan para da isyancılar ile bunlarla ilişkide olan gizli haberalma örgütlerinin finansmanında önemli bir rol oynuyor.

Afganistan'ın güneyinde 1000 millik bir alanda çarpışmakta olan isyancılar, 3 ayrı bölgede doğrudan haşhaş işine karışmış olduklarını saklama gereğini bile duymuyorlar. Onlara göre savaş, kendine özgü ekonomik ve ahlaki zorunlulukları da beraberinde getirmiş. Haşhaş ekimi Demokratik Afgan Hükümetine karşı yürüttükleri savaşımda ayakta durabilmeleri anlamında yaşamsal bir öneme sahip olduğundan, kendilerini bu amaca yönelik olarak yaptıkları hiçbirşeyden sorumlu tutmuyor ve yöntemlerinin sorgulanmasına karşı çıkıyorlar.

İsyancılarla işbirliği içinde bulunan Pakistan güdümlü Afgan siyasi partileri, isyan hareketinin kimi bölgelerde doğrudan afyon üretimine giriştiğini, kimi bölgelerde de ekimini özendirdiğini, hatta zorladığını itiraf ediyorlar. Pakistanlıların olayın sorumluluğunu ülkeyi yöneten güç olmaları nedeniyle Demokratik Afgan Hükümetine, hatta daha da ileri giderek Sovyet birliklerini yıkma çabalarına karşın, haşhaş ekiminin devrim sonrasında yalnızca isyancıların denetimindeki bölgelerde gerçekleştiğini bizzat Amerikalı görevliler ifade ediyorlar.

Öte yandan, Pakistan'da bölgesel yayın yapmakta olan Khyber Mail gazetesi, bölgede dev boyutta işleyen uluslararası bir mafya'nın olduğunu ve onun önderliğinde ABD ve İngiltere'de tüketilen eroinin % 80'ini Pakistan-Afganistan sınırından geldiğini belirtmektedir. Gene Pakistan'da yayınlanmakta olan Amn gazetesi, Quette, Peşaver, İslamabad ve Ravalpindi'nin yeraltı narkotiğinin merkezleri halene geldiğini, ve sınır boyunca bizzat batılı kimyagerler tarafından işletilen 20'den fazla laboratuarın kurulmuş olduğunu söylemekte. Bu konudaki haberlere sayfalarında sık sık yer vermekte olan yayınlardan Mag dergisi, Afganistan'dan getirilen eroinin, başta uluslararası bir havaalanı ve geniş bir limana sahip olan Karaçi olmak üzere, çok çeşitli kaynaklardan batıya aktarıldığını yazarken, Hindistan Times da, işlerin böylesine yaygın ve kolay yürütülmesini dağıtılmakta olan büyük rüşvetlere bağlayıp, üst düzeydeki Pakistan yetkililerinin bile uyuşturucu işine karışmış olduklarını bildiriyor.

Ancak anti-Afgan ve anti-Sovyet bir politika izlemekte olan Pakistan, hem isyancılara hem de kendilerine kara çalınmasını engelleme yolunda yoğun bir çabaya girmiş, hatta konu hakkında bilgi almak için -nedense- İslamabad'a gelen Birleşmiş Milletler görevlilerinin eline, isyancıların uyuşturucu işine girdiklerini gösteren yeterli kanıtların olmadığına dair düzmece bir rapor tutuşturacak denli ileri gitmiştir. Oysa Ziya Ül-Hak yönetiminin olayı örtbas etme çabalarına isyancıların kendileri bile katılmamakta ve gerçeği en açık biçimde liderlerinin ağzından dile getirmektedirler: "Afganistan'da haşhaş ekimi böylesine büyük boyutlara yeni yeni ulaşmıştır ve hükümet güçlerine karşı yürüttüğümüz savaşımla doğrudan ilintili bir şekilde gerçekleştirilmektedir."

Aslında Afganistan'ın birçok bölgesinde yıllar öncesinde de haşhaş ekimi yapılmaktadır. Hatta bazı kabileler için, bu iş kültürlerinin geleneksel bir parçası haline gelmişti. Ancak devrim sonrasında bu başıboşluğa dur denilmiş ve denetimsiz her faaliyet hükümet güçlerince yasaklanmıştı.

Bugün Musa Quala kentinde öğretmenlik yapan ve Helman bölgesinin önde gelen asillerinden Nazım Akınzade'nin ağabeyi olan Muhammed Resul, haşhaş ekiminin isyancılar için taşıdığı önemi şöyle vurguluyor: "Başka nasıl yapabiliriz ki? Allahsız Afganlılar ve Ruslara karşı savaşımımızı afyon üretip satarak ve karşılığında silah alarak sürdürüyoruz."

Diğer birçok isyancı lider tarafından da dile getirilen bu gerçeği Müslüman halka empoze etmek için bir kılıf bulmakta da gecikmemişler. Bilindiği gibi Afganlılar, hele isyancıların etkili olduğu bölgelerde yaşayan halklar, dinlerine fazlasıyla bağlı olup, Müslümanlığın reddettiği herhangi bir konuda oldukça duyarlıdırlar. Aynı sorunun keyif verici ve uyuşturucu maddeler konusunda tepki yaratmaması amacıyla, isyancıların halkı ikna etmek için buldukları çözümü Resul şöyle dile getiriyor: "Müslümanlığa göre afyon kullanımı yasak, ancak yetiştirilmesi ve satılması serbesttir. Bizim de yaptığımız bundan başka birşey olmadığına göre, günah filan işlemiyoruz demektir." İşte böylesine kurnaz bir aldatmaca sonunda dır ki, afyon üretimi güneydeki halklar arasında bugünkü boyutuna ulaşabilmiş.

Afganistan'da gözlemlerde bulunan bir Federal Alman tıp ekibi, güney bölgelerinde neredeyse her kasaba ve köyde haşhaş tarlalarına rasladıklarını ve bunların tamamının isyancıların denetiminde olduğunu söylemekte. Uluslararası uyuşturucu ile mücadele kurumlarının Pakistandaki uzmanlarını belirttiğine göre de, Afganistan, yasadışı afyon üretiminde dünyada birinci sırayı almaktadır. Amerikalı yetkililerin tahminine göre de, Afganistan'dan alınan ürün yılda 800 tonu bulmakta. Hatta bu konuda ABD Kongresine bir rapor da gönderilerek, Afganistan'ın dünyanın en büyük eroin kaynağı olduğu bildirmiş.

İsyancı liderlerden Ali Ahmad'ın

Bölgeden gelen uyuşturuculardan kazanılan para yalnız Afgan isyancılarının değil, CIA aracılığıyla tüm dünyadaki karşı devrimci hareketlerin ve batılı istihbarat örgütlerinin gizli operasyonlarının finansmanında kullanılmakta.

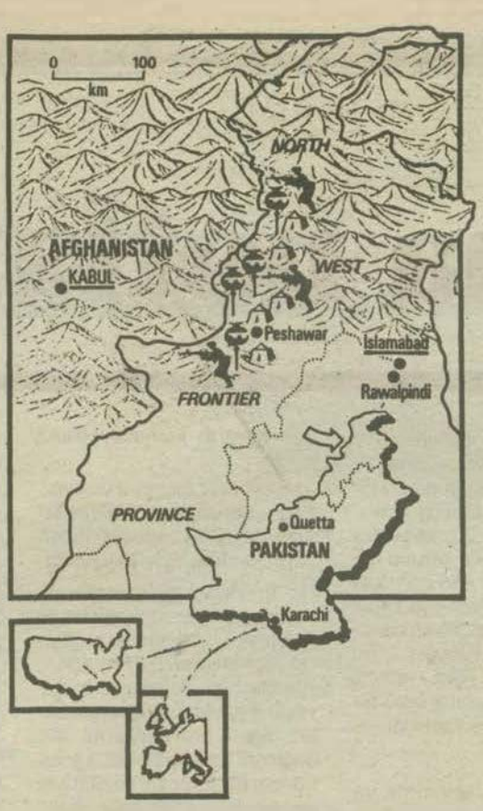

NewYork Times'a verdiği bir demecinden, uyuşturucu işinin ne kadar kârlı olduğu anlaşılmaktadır. Ahmad, afyonun pound'unun en aşağı 50-60 dolarasatıldığınıve diğer tarım ürünlerine oranla 100 mislinden fazla kâr elde ettiklerini söylüyor. Hasadı ilkbaharda gerçekleştirilen haşhaştan 2 kez ürün alınabiliyor. 5 kişinin üç haftadan az bir süre içerisinde ilkel metodlarla bile birçok dönümün hasadını gerçekleştirebildiği ve dönüm başına 40 pound'u aşkın afyon elde edildiğide göz önüne alınırsa, geniş Afganistan topraklarından elde edilen gelirin büyüklüğü daha iyi anlaşılır.

Afganistan'da incelemelerde bulunan Alman doktor Karl Friegang, Helmand, Oruzgan, Kandahar ve hangarhar bölgelerinde tarımın, isyancılar eliyle ağırlıklı olarak haşhaş ekimine kaydırıldığını ve özellikle Nangarhar'ın her yanının afyon tarlası olduğunu belirtmiştir. Bunlardan elde edilen uyuşturucular, Pakistan ve İran yolu ile dağıtılmaktadır.

Genç isyancı liderlerden Davut Han, oldukça yüksek fiyatlarda satılabilmesinin yanısıra herzaman hazır bir pazar bulunması, depolama sorununun olmaması ve taşıma kolaylığını, haşhaş ekiminin diğer avantajları olarak belirtiyor. Davut Han'a göre çiftçi ürününü nasıl satacağını düşünüyor bile. Zira İran'daki alıcılarcepleri para dolu olarak onların ayağına geliyor. İran yolunun daha güvenli olmasının yanı sıra, bu alıcılar Pakistan'dakilerden daha fazla fiyat veriyorlar.

Ancak, daha fazla kazanmak isteyen üretici için yapılacak tek şey malı develere yükleyip sınırın yolunu tutmak. Çünkü sınıra doğru gidildikçe uyuşturucu fiyatları da artmakta. Yalnız bu kervancıların başı, Afgan hükümetiyle olduğu kadar, yerel haydutlarla da dertte. Bu nedenle çoğu kez, isyancılardan oluşan "özel koruma timleri" kiralama yoluna gidiyorlar. Böylelikle isyancılar yanlız afyon üretimini fiilen gerçekleştirmek ya da denetlemekle kalmıyorlar, aynı zamanda elde edilen zehrin dağıtımına da bizzat göz kulak olarak, ikinci bir maddi çıkar sağlıyorlar.

Afgan karşı-devrimcileri uyuşturucu satışlarından elde edilen paralara ve bunlarla sağlanan silahlara kendilerini öylesine kaptırmışlar ki, işi sırf bu nedenle ülkenin güney yöresinde dükkanlar, lokantaları ve konaklama merkezlerine sahip küçük çöl şehirleri kurmaya kadar vardırmışlar.

Time dergisine göre, CIA, heryerde olduğu gibi burada da doğrudan işin içine girmiş durumda. Dergide, bu örgütün Pakistan'dan güçlü bir şebeke olduğu ve afyon mafyasını en ufak detayına kadar bildiğini söylüyor. Durum böyle iken, neden bu tür etkinliklere bir dur denmiyor? Bu sorunun oldukça ilginç bir yanıtı var. Olay yalnızca, CIA'nın, tamamen Waşington'dan yönlendirilen karşı-devrimcilerin faaliyetlerini baltalamama isteğinden kaynaklanmıyor. 1984'de Danimarkalı gazeteci Henrich Krüger tarafından yayınlanan "Otantik Gerçek" adlı kitapta da belirtildiği gibi buralardan gelen uyuşturucudan kazanılan para yalnız Afgan isyancılarına değil, CIA aracılığı ile tüm dünyadaki karşı devrimcilerin finansmanına gitmekte. Hatta Krüger'in belirttiğine göre, başta CIA olmak üzere, batılı istihbarat örgütleri, gizli operasyonlarının finansmanını da bu yolla sağlamakta. Aslında bölgede var olan afyon potansiyelinin, örgütlü bir biçimde batıya aktarılmasına 70'li yıllarda "Altın Üçgen" adlı bir firmanın kurulmasıyla başlamıştı. Firmanın görevi uyuşturucu satışından elde edilecek paranın Şah'ın gizli servisi SAVAK'a aktarılması idi. Ancak bölgede meydana gelen politik değişiklikler, bu işlemin uzun süre devam etmesini engelledi. İran'da Humeyni rejiminin kurulması, Afganistan'da devrimin gerçekleşmesi sonucunda, bu kez para CIA ve Afgan karşı-devrimcilerinin kasasına akmağa başladı.

Görüldüğü gibi Batı'nın ve özellikle ABD'nin, kimi zaman doğrudan, kimi zaman da Pakistan eli ile kendilerine sağlanmakta olduğu parasal ve askeri yardımla yetinmeyen Afgan isyancılar, hükümete karşı açmış oldukları savaşta, daha da güçlenebilmek amacıyla kendi denetimlerindeki bölgeden tüm dünyaya uyuşturucuların yayılmasına neden olmakta ve bu yolla elde edilen paralarla alınmış askeri malzemelerin yardımıyla da örneğin bir Kabil'de film seyreden çocukları, okullardaki öğretmen ve öğrencileri öldürmekte, camileri, devlet dairelerini bombalamaktadırlar. Bu duruma, yalnız muhafazakar Afgan karşı devrimcilerinin ahlaki bir sorunu olarak değil, dünyadaki diğer antisosyalist ve anti-demokratik hareketlere örnek olması anlamında, emperyalizmin kişileri nasıl insanlık dışı yollara itmekte olduğu açısından da bakmak gerekmektedir.

Öte yandan Afganistan ve İran Devrimleri ile Yakındoğu'daki hegemonyasına büyük darbeler vurulmuş olan ABD, her fırsatta, uluslararası alanda kendi güdümündeki karşı-devrimcilere arka çıkmakla yalnız Afgan halkının çıkarlarına karşı gelmiş olmuyor, aynı zamanda bu geniş çaplı uyuşturucu şebekesinin etkinliğine göz yumarak, kendi halkı da dahil olmak üzere tüm dünya gençliğinin yozlaşmasına yol açıyor. Üstelik bu tutumu, bir yandan Batı'dauyuşturucuya karşı geniş kampanyalar açılır, hatta bunlara destek verdiklerini söyleyen Ronald ve Nancy Reagan'ın konuyla ilgili boy boy fotoğrafları basında çıkarı diğer yandan ABD Dışişleri Bakanı uluslararası terörle uyuşturucu kaçakçılığı arasında yakın bir ilişki olduğunu belirtirken sürdürebilmeleri de utanmaz bir ikiyüzlülüğe örnek oluşturuyor.

İşte Afganistan'da oynanan bu ikili oyun, emperyalizmin, her tür aldatmacılığı deneyerek, dünya halklarına ne denli sinsince yaklaştığının açık bir kanıtıdır. ●

(x) Bu yazıy a. Times, NewYork Times ve New Times gazete ve dergilerinde çıkan makaleler kaynaklık etmiştir.

Kış Boğar Ankara'yı

Ankara'da bir sokağa nasıl iner akşam
Perdesiz evlerinde 25 watlık ampuller
Aydınlatır hal artıklarından yapılmış yemekleri

Ankara'nın ünlü kabadayılarını
Besler Bent Deresi'nin namlı orospuları
Eski bir anının izini taşır yüzünde
Şark çıbanına benzeyen o sevimsiz kalesiyle

Ankara'da sonbahar hastalıklı sarılarla gelir
Sessizce, hiç bitmeyecekmiş gibi kışı da getirir

Aybaşlarının korkunç taksitlerle yüklü yüzü
Memur ceplerinin boynu bükuk çaresizliği

Ne anlatacaktır şair
Hangi denizi, hangi maviyi, hangi sevgi öpücüğünü

Bir çocuğun küskün istemlerini mi
Gecekondu aralarında dolaşıp
Fabrikalara türkülerle giren şafak yelini mi

Gecelerin hastalıklı soluğunu
Uykusuz insanların parmaklarındaki sarılığı mı

Aynaların içindeki karikatürleri
Yaşamın durmayan trenini mi

Ne anlatacak şair
Dizelerine nasıl can ve biçim verecektir
Ankara'nın bir sokağında nasıl çiçek açacaktır
Ağaçlar, sis boğazına sarılmışken kentin yapılarının

Yine da şair yüreğinde sağacaktır herşeyi
Ve dizelerine bir bir serecektir imgeleri

Gültekin Emre

okuma notları...

Kadınların Özgürlüğü
Aleksandra Kollontay
Çeviren: Yasemin Çongar,
Yarın Yayınları,
Aralık 1986 122 sayfa,
1000 lira.

Tarih, tekerrürden ibaret değildir. Ama tarih içinde şöyle bir gezinip, bir toplumdan diğerine şöyle bir gidip geldiğimizde görürüz ki, toplumsal mücadelenin belirli aşamalarında, belirli konular gündeme gelmiş, belirli politikalar üretilmiş, belirli çağrılar, belirli suçlamalar yapılmıştır. Tüm bu "belirli" deneyimler mücadelenin akışı içinde kaçınılmaz biçimlere bürünmüş ve tartışmaların son noktasını, gene tarih, tarihi doğru kavrayıp, doğru yorumlayanların ve tarihi yapma görevini somut biçimde üstlenenlerin eliyle koymuştur. Ama aradan geçen zaman, bazı noktaların sanki hiç konulmamış gibi algılanmasına, bazı gerçeklerin sanki saptanmamış, sanki nereye ulaşacağı belirlenmemiş gibi yeniden keşfedilmesine çalışılmasına neden olabilecek bir unutkanlık oluşturabilmektedir insan belleğinde. Değişen zamanla gelişmek değil, değişen zamanın çoktan kabul ettirip aştıklarının ardına düşmek kimi çevrelerin hem seçimi, hem yazgısı olmuştur. Bu seçimin yaygınlaştırılmasını önlemek ve toplumsal gelişime karşı güçlerini kendi yazgılarıyla başbaşa bırakmak, özellikle belleklerin iyice unutkanlaştığı, toplumsal gelişiminin birtakım müdahalelerle felce uğratılmak istendiği dönemlerde daha da önem kazanan bir görevdir. Bu görevin sorumluluğunu omuzlarında hissedenlerin sanlacakları en iyi dost ise gene tarihtir.

İşte Yarın Yayınları'nın eleştiri-deneme-inceleme dizisinin ilk kitabı olarak geçtiğimiz ay içinde çıkarılan Kadınların Özgürlüğü kitabı da böyle bir işlev üstleniyor. Kadın özgürlüğü gibi, hiç de yeni olmayan bir sorunun tek geçerli çözüm yolunu tartışırken, bizlere 1917 Ekim Devrimi öncesinde ve sonrasında yaşanan deneyimleri aktarıyor. Kitaptaki makalelerin yazarı Aleksandra Kollontay, kadın sorunu ve sosyalist devrim için etkin görevler almış, dünyanın ilk kadın büyükelçisi olma ünvanına ve Lenin Nişanı, Emeğin Kızıl Bayrağı Nişanı gibi önemli ödüllere sahip olmuş ünlü bir kadın. Yaşamı ve yaptıklarıyla örnek bir kişi.

Ülkemiz okurlarının da yakından tanıdığı Kollontay, bu kitapta toplanan makalelerinde "kadınların gerçekten ne zaman ve nasıl özgür olacakları" sorusuna yanıt getirirken, Türkiye'de de son üç-dört yıldır çeşitli yerlerden başını gösteren feminizm akımının açık bir tanımını yapıyor, çelişkilerini sergiliyor.

Evet, feminizm de, yukarıda sözettiğimiz "belirli" konulardan biri. Feminizmin sınıf mücadelesini bölen bir hareket olmadığı savıyla ortaya çıkanlar, birleşik bir kadın hareketi yaratmanın olanaklılığından ve gerekliliğinden sözedip, birlik çağrısı yapıyorlar. Olayları bilimsellikten alabildiğine uzak, cinsiyetçi bir bakış açısıyla değerlendiren ve özünde burjuva dünya görüşünün bir yansıması olan feminizmin, emekçi kadınların da toplanabileceği geniş bir birlik platformu olarak gösterilmesine çalışıyorlar. Hatta "sosyalist mücadeleyi dışlamayan bir feminizm anlayışına sahip olduklarını" öne süren kimi feministler de, işçi sınıfının dünya görüşünü benimseyen kimi örgütlere "siyasi eylemi kendi tekelinde görmek ve öteki örgütleri, sendikaları, halk kitlelerinin demokratik organlarını, kadın hareketini vb. genel sorunlarla ilgili insiyatif geliştirmelerini engelleyerek, kendi özel sorunlarıyla kısıtlamaya çalışmak" gibi suçlamalar getiriyorlar (Feminizm, Sosyalizm ve Eylemde Birlik, Rowbotham, Segal, Wainwright, İletişim Y.) İşte bu noktada sap ile samanı birbirinden ayırabilmek gerekiyor. Burjuva ve feminist kadın hareketi ile işçi sınıfının kadınların özgürlüğü mücadelesinin niçin birleşik bir kadın hareketine dönüşemeyeceğini aralarındaki temel farklılığı ortaya koyarak somutlayabiliriz ancak.

Kollontay da bunu yapıyor. Kadın Sorununun Toplumsal Temelbaşlıklı makalesinden bir bölümü birlikte okuyalım:

"Erkeklerin dünyası gibi kadınların dünyası da gerçekte iki cepheye bölünmüştür bugün. Bu cephelerden biri, amaçları, istemleri ve çıkarlarıyla burjuva sınıfının yanında yeralmakta, diğeri proleterya ile sıkı bağlarını koruyarak kadın sorununun da tümden çözümünü getirecek bir genel bağımsızlık isteminde bulunmaktadır. (...) Geçici, anlık durumlarda tüm sınıflardan kadınların ivedi amaçları çakışabilir, ancak hareketin yönünü belirleyen uzun vadeli, genel amaçlar ve bu amaçlarla izlenilecek taktikler birbirinden kesin biçimde ayrılmaktadır. Feministler için, çağdaş kapitalist dünyanın çizdiği çerçeve içinde erkeklerle eşit haklara kavuşmak 'son hedef'tir, proleter kadınlar için ise bu eşit haklar, işçi sınıfının ekonomik köleliğine son vermek için sürüp gidecek savaşımda kullanılabilecek yeni bir silahtır sadece. Feministler için 'baş düşman' tüm hakları kendisine alıp, kadınları bağımlı duruma düşüren erkek cinsidir. Feministlerin kazanacağı her başarı, erkeklerin bazı ayrıcalıklı haklarından vazgeçmeleri anlamına gelecektir. Proleter kadınlar ise tümüyle farklı bir yaklaşım içindedirler. onların gözünde erkekler bir düşman, bir baskı unsuru değil, tam tersine bu mutsuz dizgeyi kendileriyle paylaşan bir ortak ve daha aydınlık gelecek için savaşımda bir yoldaştırlar. kadınları olduğu kadar, kadınların erkek yoldaşlarını da köleleştiren aynı toplumsal ilişkilerdir, kapitalizmin aynı nefret bağları onları baskı altına almakta, yaşamın sevinçlerinden, zevklerinden koparmaktadır. Mevcut sistemin kendine özgü yönleriyle kadınları iki kat ağır bir baskı altına aldığı bir gerçektir. Ancak bir başka gerçek de, emek pazarında kadın işçinin sistem tarafından erkek işçinin çıkarlarını tehdit eden bir unsura dönüştürülebildiğidir. Ne var ki, işçi sınıfı, tüm bu olumsuzluklardan kimin sorumlu olduğunu çok iyi bilmektedir. Kadın işçi, en az erkek kardeşi kadar acı çekerken, erkek, kadın, çocuk, tüm işçi sınıfını aynı oburlukla yiyip tüketen ve milyonlarca insanın yaşamı pahasına semiren canavardan nefret etmektedir. Kadın işçi, binlerce görünmez bağla bağlıdır erkek yoldaşına. Burjuva kadının amaçları ise ona yabancı ve anlaşılmaz görünmekte, onun acı çeken proleter benliğini rahatlatamamakta, tüm sömürülen insanların umut bağladığı aydınlık geleceği vadetmemektedir. Feministler 'kadınların birliği' diye diye genç işçi kardeşlerine el uzatırken, o 'kadir bilmez yaratıklar' kendilerine uzak, yabancı bu kadınlara güvensizlikle bakmakta ve onlar için daha anlaşılır olan, yüreklerine daha yakın gelen proleter örgütlerin çevresinde birleşmektedir."

Evet, gerçekten de feministlerin birlik çağrısı bundan 70 yıl önce, Lenin'in "kendileri işçi kitlelerinden kopuk küçük güçsüz grupların birlik yaygarası halis bir ikiyüzlülüktür; çünkü birliği bozan, bölücü taktikleriyle çoğunluğun isteğine karşı gelen onlardır" diye niteledi̇ği işçi sınıfının uzağında üretilen birtakım "aydın" akımlarından biridir sadece. Kadınların özgürlüğü mücadelesi ise bağımsızlık ve toplumsal eşitliğin gerçekleştiği bir toplumda zafere ulaşacaktır ancak. Bu nedenle, o toplumu kurma mücadelesinden ayrı düşünülemez, düşünülmemelidir.

Ancak böyle bir toplumda, kadınlar "tam ve eşit bir yurttaş" olacak, siyasal, cinsel haklarına kavuşacak, evliliğe ilişkin sorunlar, anneliğin korunması, kadının her alanda mesleki, sosyal kültürel gelişimi gibi konular çözüme ulaşacaktır. Kollontay, "Kadınların Özgürlüğü"nde tüm bu konuları ele alıyor, örnekliyor. Bir yanda kadınların sosyalist devrim mücadelesine katılımlarını anlatıp, öte yanda yaşama geçirilen somut kazanımları sıralayarak. Tarih bir kez daha kartlınlak istenen köşelere güçlü ışığını vuruyor.

□ **Alev Sevinç**

okurdan...

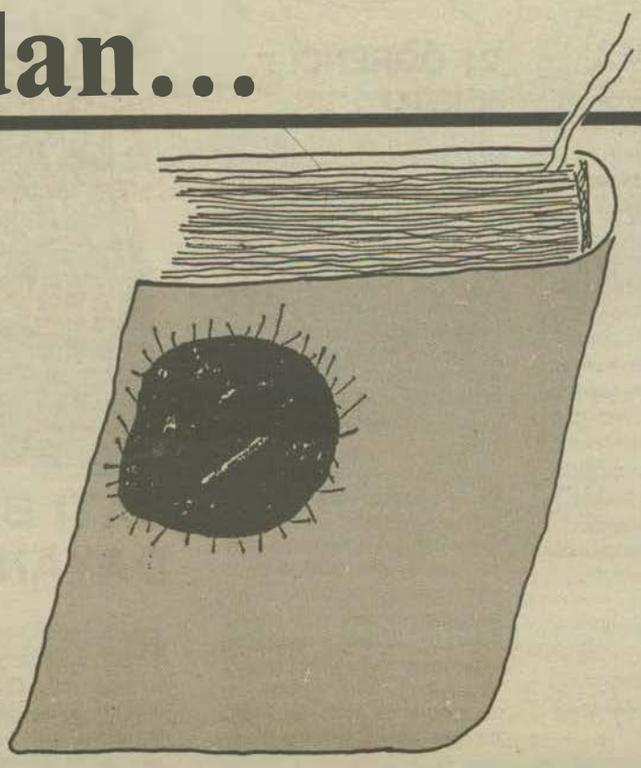

"Gençliği daha duyarlı ve sorumlu olmaya çağırıyoruz".

Toplumdaki huzursuzluğun kaynağı bir müftü yardımcısı tarafından teşhis edildi. Muğla İşletmecilik Yüksek Okulu (MİYO) anfisinde konuşmacının adı verilmeden düzenlenen "GENÇLİK ve İMAN" konulu konferansı izlediğimizde müftü yardımcısının bağnalık ve saldırganlık dolu sözlerine hayretle tanık olduk. Bakın neler söylüyor sayın müftü yardımcısı: Büyük bölümü yüksek öğrenim yapmakla birlikte gençlik mutsuzdur (?) Ekonomik yönden güçlü olmakla beraber mutlu olamıyorlar (?) Ülkemizde eğitim eğitimsizliğe dönüşmüştür. Bethoven ve birçok yabancı yazarın tanıtıldığı ülkemizde gençler Mevlânâ'yı Ahmet Yasevi'leri tanımıyorlar...

"Toplumdaki huzursuzluğu dağdaki çoban yaratmamıştır. Huzursuzluğun kaynağı aydınlardır. Aydınlar topluma ihanet etmektedir. Ülkenin kargaşa ortamına sürüklenmesinin tek nedeni aydınlardır. Bugün, sokakta köpeği ile dolaşan kadına ilerici deniyor, tarlasında çalışan köylü kadına gerici deniyor. Marmaris kıyılarında açık seçik dolaşan, köpekbalığı gibi denizde kızaranlara, babasına "moruk" diyenlere, elinde silah sağı solu tarayanlara ilerici deniyor. Bunun sorumlusu aydınlardır" diyor müftü bey. Bunlar konuşmasının kısa bir bölümü.

Bizler bir gençlik dergisi olan "YARIN" sayfalarından saldırılara hedef olan AYDINLARA sesleniyoruz. Bir din görevlisi üniversite kürsülerinden böyle bir açıklama yapabilir mi? (YÖK'cü bir eğitim sistemi buna herzaman açıktır). Yapabiliyor..

Bizler bu olayı protesto ediyoruz. Bu iğrenç saldırılara hedef olan aydınları, ilerici gençliği daha duyarlı ve sorumlu olmaya çağırıyoruz.

M.İ.Y.O.'dan bir grup öğrenci adına
MUĞLA

"İnkilâp Tarihi dersi "Anarşi ve Terör" Dersi olup çıkıverdi..."

Sevgili Dostlarım Merhaba.

Uzun zamandan beri YARIN'a sizlerle tanışmak istiyordum. YARIN'ı ne denli severek, ne denli büyük bir ilgiyle okuduğumu uzun uzun anlatmak kendi yazı çalışmalarımı, şiirlerini göndermek istiyordum. YARIN olarak, biz YÖK gençliği için çırpınışlarınızı, yorulmak bilmez çabalarınızı biliyorum. Bir üniversiteli olarak, bizlerde tepki doğuran bir dersten, DEU, İİBF Manisa Maliye Mühendislik Y.O.'nda okutulan bir dersten söz etmek istiyorum sizlere.

Biz YÖK gençliği bu yıl yeni bir uygulamayla karşılaştık. Her yıl verilmekte olan "İnkılap Tarihi" dersi bir anda "Anarşi ve Terör" dersi olup çıkıverdi. İnkılap tarihi kitabıyla birlikte, aynı derste gördüğümüz "Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri" adlı teksirimiz 12 Nisan 1985 günü YÖK binasında verilen konferanslardan oluşturulmuş. Bu teksirde, her kesim ve kesitteki ülke vatandaşlarının iç ve dış tehdit odakları tarafından uygulanmakta olan baskılara maruz kaldığı, fikir hürriyeti adı altında "fikir savaşlarının" sürdürüldüğü ve bu yolla hedefe varılmak istendiği vurgulanarak, hayat şartlarından doğan endişelerin kullanılmasıyla, ücret, fiyat, zam gibi konularda kişilerin istismar edildiği, ayrıca silahsızlanma, barış dernekleri, af örgütleri aracılığıyla gençliğe aktarılan temaların anti otoriter davranışlara yol açtığı da belirtilmiştir.

Bakınız bu tehdit odaklarının temaları neymiş:

1. Hak, adalet, eşitlik, özgürlük, tam bağımsızlık,

2. Emperyalizm sömürü, geri kalmışlık,

3. Dünya barışı, bölge barışı, uydu devlet imajı,

4. Milli, dini, tarihi değerlerin çağdışı oluşu,

5. Türk dilinde yersiz, lüzumsuz ve yanlış bir özleşme,

"Değerli Büyüklerimiz" kullanılan araçlar konusunda bizleri "aydınlatma" görevini de VASITALAR başlığı altında yerine getirmiş. Kimmiş bu araçlar dersiniz?

1. Muhtelif kademelerdeki idareci, öğretim üye ve görevlileri,

2. Gazete ve dergilerin köşe yazarları,

3. Seçkin öğrenciler ve liderler,

4. Tanınmış lider ve üst düzey yöneticileri.

Görüldüğü gibi, onlara göre tüm bu sakıncalı konulardan uzak durmalıyız. Zaten "uslu" bir YÖK öğrencisine yakışan da bu değil midir?

Saygı ve Sevgilerimle
Onur İleri

"Size bizi bölme görevini vermiyoruz..."

Bu mektubumda size tanığı olduğum bir olayı ve bunu çevremdeki arkadaşlarımda yarattığı izlenimleri aktarmaya çalışacağım. Kamuoyunun geniş desteğini çeken, yankılar uyandıran uzun yürüyüş sonrası buna ve açlık grevine katılanlar bir değerlendirme toplantısı yapıyorlar. Burada bi leri derin derin düşündüren kimi olaylar gelişiyor.

Bizler için, yine bizlerin katkılarıyla oluşturulan derneklerimizin sonuna dek desteklediğimiz bu eylemlerinin ardından, (...) bildik bir terane yeniden tekrarlanmaya başlıyor. "Açlık grevine niye karşı durdunuz?.. Siz yürürken bizler açlık grevi yapıyorduk... Pasifistler.. Eylem kırıcılar.. Oportünistler...

(...) Böylesi zamanlarda Demokratik Özerk Üniversite için yalnızca hayaller kuran güçsüz, moralsiz, denetlenebilen gençler olduğumuz duygusuyla bunalıyoruz. Ve sizin aracılığınızla bir yanılgıyı tekrar tekrar vurgulamak istiyoruz.

Dernek yöneticisi, kurucusu kardeşler.

Sizler dört yıldır YÖK cenderesinde inletilen doğal eğitim hakları, bilimsel çalışma ve araştırma yapma vs. (...) okumak ve öğrenmek için sağlıklı bir yaşama ortamında tok bir karınla yaşama hakları gasp edilmiş yüzbinlerce kardeşimizin sözcüsü, temsilcisisiniz. Bizler adına haklarımızı arama, birliğimizi pekiştirme gibi görevleriniz var. Ama bizler adına bizi bölme görevini size biz vermiyoruz. Soruyorum: Geçen acı ve baskı dolu altı yılda uğradığımız bunca horlanma hangimiz için ayırt etti? Bizler, gerçekleştirilen eylemlerin cinsi tipi, adının haşmetiyle ilgilenmiyoruz. Bizler, gerçekten tabanın onayıyla, tabanın katılımıyla, yaratılan, hamurunda bizim unumuzun bizim tuzumuzun kullanıldığı eylemler istiyoruz.

Sizler sözcülüğünü yaptığınız kirlelerin, bizlerin önünde başlattığınız ve bizler adına, bizler için alevlendirdiğiniz bu tartışmayı, bu yanılgıyı noktalamalısınız. Bizler için "iş yapmanın" ölçütü yirisilen evlenin ispiyon çarpıcılığı olamaz. Bizim istediğimiz ölçüt bir örnekinden daha geniş kitlelerin aktif desteğini sağlayabilecek çalışma ve iş üretme biçimlerinin bulunmasıdır. O işler, bizim kendimize olan, kendi gücümüze olan, yeteneklerimize ve hepsinden önemlisi birliğimize olan inançsızlığımızı ikircimliğimizi kıracak, yok edecektir.

F. TUNABOYU
İ.Ü. Hukuk Fak.

"Genç olmanın anlamını bilmek..."

Selam YARIN Emekçilerine,

Bir sorum var sizlere. Acaba okuyamamaktan ve işsizlikten nasibini almış, bomboş ev mahkumları olan bizler, kısaca sesini duyuramayan gençlik, bizler genç değil miyiz? Bu soruyu bir de siz sorma gereğini duydum. Gençliğe verdiğiniz önemi ve değeri farkederek, derginizi biraz geç olmasına rağmen bir yıldan beri okumaktayım. Konulara eğilim biçiminiz gerçekten takdire değer.

Bu kadar çok yönlü araştırmalar yapığınız halde, acaba biraz da bizlere, yukarıda belirttiğim gençlik kitlesine (ki azımsanamayacak kadar çoğuz), bizlerin beklentilerine inemez misiniz?

Adım Zeynep Kaya, şu anda 21 yaşındayım. 1980 yılında üç aylık tutukluluğum var. Çıktıktan sonra tüm çabalarıma karşın başvurduğum okullardan hiç bir sonuç alamadım. (...) Ev hanımlığına başladık. Boş boş oturmaktansa, çalışıp toplum içindeki yerimi bulmak istedim. Bu kez de hem öğrenim hem de tutukluluk durumum engel oluşturdu. Bütün bu olup bitenlerin sonucunda, işsiz güçsüz bol bunalımlı bir genç örneği.

Sanırım bu konu sizlere hafif gelecek; ancak araştırılıp derinlerine inildiği zaman, boşlukta olan ben ve benim gibilerin de genç olmanın anlamını bilmek, gençliğimizi yeniden hissetmek istediğimizi ve bizlerinde gelecekten beklentilerimiz olduğunu anlayacaksınız.

Tüm YARIN Emekçilerine Saygılarımla.

TÜRKİYE'DEKİ ÖĞRENCİ ARKADAŞLARIMIZA AÇIK MEKTUP

Yurt dışında öğrenimini sürdüren biz Türkiyeli Öğrenciler, Türkiye'de öğrenim yapan arkadaşlarımızın karşılaştıkları sorunları çokyakından olmasada günlük basın ve haberlerden takip etmeye çalışıyoruz. Sizlerin karşılaştığı sorunlar bizi de yakından ilgilendiriyor. Çünkü öğrenimimizin bir kısmını bizde ya orada yaptık veya kalan kısmını orada yapacağız. Kısacası sizin karşılaştığınız sorunlar bizim sorunlarımızdan ayrı değil.

Yurt dışında öğrenim görmekten kaynaklanan birtakım sorunlar bizimde karşımıza çıkıyor. Ancak sizin karşılaştığınız problemler bizlerinkinden daha farklı. Almanya'da öğrenim yapan her öğrenci Üniversitelerdeki Öğrenci Parlamentolarında istediği gibi kendi iradesini temsil edebiliyor. Hiçbir korku ve baskıya maruz kalmadan seçme ve seçilme haklarını kullanabiliyor. Legal yollardan isteklerini elde etmek için her imkanı kullanabilme imkanına sahip. Yürüyüş, Açlık grevi, gazete çıkarmak, bildiri dağıtmak, her insanın olduğu gibi her aydının da hakkıdır. Ancak siz Türkiye'deki öğrenci arkadaşlarımızın bu en temel hakları kullanırken nekadar engelle karşılaştığınızı görmek bizleri çok üzüyor. Geleceğin aydın ve bilim adamlarının bu koşullarda yetişmesi Ülkemiz açısından önemli ve tarihi bir kayıp olacaktır.

Bir taraftan Türkiye'de demokrasi tartışmaları sürerken, diğeryandan biz Türkiye li öğrenciler de bu gelişmeleri Alman eğitim çevrelerine yansıtmaya ve ülkemizde yaşanan 'eğitim' dramını anlatmaya çalışıyoruz.

Geleceğe umutla bakan gençler olarak daha güzel bir geleceğe sahip olmak ve bunun için mücadele etmek hepimizin temel görevidir. Onurlu ve kararlı mücadelelerimizin sonunda isteklerimizin bir bir elde edileceğini hep birlikte göreceğimize inanıyoruz. Mücadelenizde yanınızdayız, başaracağınıza inanıyoruz.

Yurt dışındaki öğrencilerden içten selamlar...

Bonn ve Köln'de
Yüksek Öğrenim yapan
Bir grup Öğrenci adına
BİRSEL ÖNSAY

OKUDUNUZ MU...

● **ERMİŞ**
HALİL CİBRAN
945 TL.

● **ÖTELERDE**
AYTUNÇ ALTINDAL (şiir)
525 TL.

● **YAZ MEKTUPLARI**
MELİSA GÜRPINAR (şiir)
525 TL.

● **BENİM ADIM MAYIS**
BUKET UZUNER (öykü)
840 TL.

süreç Yayıncılık ve Tanıtım Ticaret Ltd.Şti. Piyerloti Cad. 47-49 D.8 Çemberlitaş/İstanbul TEL: 526 85 27

21 ÖĞRENCİ SUSTU

H.Ü.'den bir grup öğrenci YÖK ile içinde bulundukları ve tüm üniversite öğrencilerini etkileyen koşulları protesto etmek için değişik bir direniş biçimini gündeme getirdiler: Konuşmama Grevi.. 12 Eylül'den sonra üniversiteleri bir merkeze bağlama isteği sonucu oluşturulan YÖK'ün üzerine düşen görevi istenildiği biçimde sürdürdüğünü belirten grevci öğrenciler, üniversite'nin amaçlarından saptırılması, kukla yetiştiren bir kurum haline getirilmesi ve öğretim üyelerinin araştırma yapamamasının yanı sıra, disiplin, para, sınıfta kalma cezaları ile beslenme, ısınma, ulaşım, öğrenci affı ve paralı eğitim gibi birçok güncel sorundan yakınıyor ve tüm bu nedenlerden ötürü konuşmadıklarını bildiriyorlar. Öğrenciler, çağdışı bir görünüme büründürülen üniversitelerin bu acıklı durumuna herkesin tepki göstermesi gerektiğini ve bu tepkiyi göstermeyen, bir başka deyişle robotlaşmayı içine sindirebilen öğrencileri de protesto ettiklerini söylüyorlar.

Sayıları 21'i bulan grevci öğrencilerin öncelikle dile getirdikleri şu olmaktadır: **"Bizim 12 Eylül öncesine dönmek isteğimiz yok. Onu isteyen demokrasi dendiğinde başı dönen, hastalanıp yataklara düşenlerdir. Bizler kendi hakkımızda karar almak istiyoruz. Bizler çalışkan ve o oranda üretken olmak istiyoruz. Üniversitelerden aldığımız ışıkla ülkemizi aydınlatmak istiyoruz. Ve tüm bunların tersini getiren bu ortama daha fazla dayanamayacağımız için konuşmuyoruz."**

BATI BERLİN'DE DAYANIŞMA

Bir süreden beri gençliğin üzerinde yoğunlaşan baskılar yurtiçi ve yurt dışında tepkilere neden oldu. Dünya Demokratik Gençlik Konferansı'na da ulaştırılan ve tüm barış ve demokrasi güçlerini ülkemiz gençleri ve öğrencileriyle dayanışmaya çağıran "Basın Açıklaması"nı Batı Berlin'de WUS (World University Service) tarafından yapılan "açlık grevi" izledi.

Öğrenci Dernekleri'nin acil demokratik istemleri için Ekim ayında başlattıkları ortam kampanyalarından ve istemlerinden söz eden basın açıklaması şöyle sonlanıyordu:

• Bilimsel ve özgür eğitim sağlanmalıdır, "BİLİM İÇERİ, YÖK DIŞARI"

• Öğrenci kıyımına, atılmalara son verilmeli; paralı eğitim kaldırılmalıdır,

• Öğrenci örgütlenmesine uygulanan baskılara ve engellemelere son verilmelidir,

• Basın ve Yayın özgürlüğü garanti altına alınmalıdır.

Öte yandan, üç gün süren ve 26 Kasım'da sona eren açlık grevi ise Türkiye'li öğrencilerle dayanışmayı somutladı.

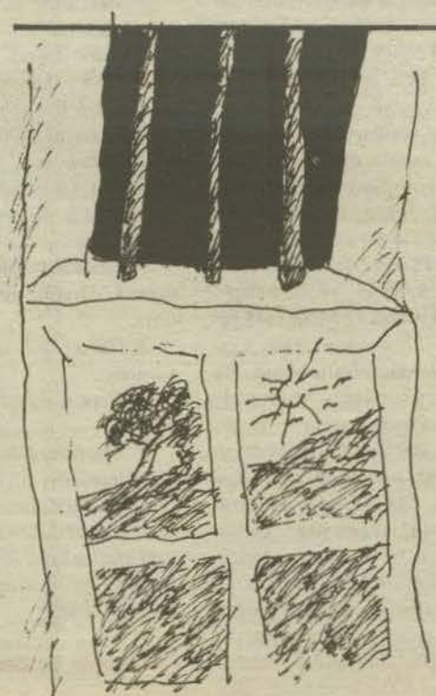

Bizden sonraki Gelecekler

Bizden sonraki gelecekler
Demir parmaklıklar
Arkasından değil
Asma bahçelerinden
Seyredecekler
Yaz akşamlarını
Bahar

Hıdır ASLAN

CEZAEVİ GÖRÜLMÜŞTÜR MÜDÜRLÜĞÜ

Tarık

Sayın Yarın Dergisi Yöneticisi ve çalışanları Yeni yılınızı en iyi dileklerimle kutlar, çalışmalarınızda başarılar, sağlıklı ve özgür günler dilerim. Saygılarımı ve dostça selamlarımı gönderiyorum.

Muzaffer Çengil
E Tipi Cezaevi D-2
BURSA

Tüm YARIN emekçilerinin ve okuyucu topluluğunun yeni yılını kutlar, başarılar dilerim.

Naci Tokmak
E Tipi Cezaevi D-1
BURSA

Yarın çalışanlarına,
Tümünüze aydınlık bir yıl...

A. Tarık Hatipoğlu

Sevgili Yarın Dergisine emeği geçen tüm arkadaşlara ve tüm okurlarına yeni yılda sağlıklı ve başarılı günler diler, nice yeni yıllar temenni ederim.
Ayrıca içerdeki bizlere olan tüm yardımlarınızdan dolayı Yarın ilgililerine teşekkürler diyoruz.

En içten sevgilerle!
Recep Duymaz
E.T. Cezaevi D-1
BURSA

Coşkuyla kutlanacak nice güzel yıllara olan umut ve inancımla YARIN ve YARIN'a katkıları ve emeği geçen tüm dostların yeni yılını kutlar, güzel çabalarınızın daha da güzelleşerek sürmesi, geleceğin sesi olması dileğiyle...
Onurlu yaşantınızdan başarılar dilerim
Yürek dolusu sevgilerimle saygı ve selamlar

Şanlıbey Alabay
E Tipi Cezaevi D-1
BURSA

Yarın çalışanlarının yeni yılını içtenlikle kutlar, 87'nin yaşanılası, özgürlük ve barış dolu bir yıl olmasını, Yarın'ın daha geniş boyutlu dal-budak salmasını dilerim.

Kahta Cezaevi

Yeni yılda
Varlık Dergisi'nden okurlara
kitap armağanlı
ABONE KAMPANYASI

Yıllık abone bedeli 3500 liradır.
Çeşitli yayınevlerinden derleyerek düzenlediğimiz liste üzerinden armağan kitabınızı kendiniz seçin.
Ayrıca, indirimli kitap edinme olanağından yararlanın.
(Ayrıntılı bilgi için adresinize broşür gönderilir.)

Ocak sayımızda:
85. DOĞUM YILDÖNÜMÜNDE NAZIM HİKMET
Türkiye'de ilk kez Fahri Erdinç'in kaleminden:
Kalkın Nazım'a Gidelim

Afşar Timuçin/İşin Sonuna Doğru
Nazım Hikmet'i Anarken

Orhan Kemal'in Kemal Sülker'e mektupları
İlk kez yayınlanan mektuplarda 1943-1951 arasında Orhan Kemal'in ilginç yaşamı, düşünceleri

Edebiyat-siyaset ilişkisi
Asım Bezirci/Sibel Özbudun/Erdinç Özköylü
Ömer Ateş/Tansu Bele/Veysel Atayman

VARLIK YAYINLARI A.Ş. Tel. 522 69 24
Cağaloğlu yokuşu 40/2 İstanbul

Yeni Adres!

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ AİLELERİ YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

Tiryaki Hasanpaşa Cad. No. 60
Toprak Han. Kat. 4 Aksaray-İSTANBUL

YENİ ÇIKTI

KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ
Aleksandra Kollontay

Kadının toplum üzerindeki yeri erkekten ne önce, ne de sonra. Toplumsal dönüşümler cinsiyet ayrımı gözetmiyor. Bu kitapta kadın mücadelesi yanını gösteriyor. Sadece kadın hakları için mi örgütlenilmeli, yoksa daha geniş istemler için mi? Kollontay tartışıyor, tartıştırıyor. 1000 lira.

YARIN YAYINLARI

87'de okuyacağınız ilk kitap yayınevimizden olsun.

YARIN YAYINLARI
YARIN YAYINLARI
YARIN YAYINLARI

Tek isteklerde eder kadar posta pulunu göndermeniz yeterlidir. Ancak dörtbin lirayı aşan istekler ödemeli ve yüzde yirmi indirimli gönderilmektedir. Adres: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Binbirdirek-İstanbul

YENİ ÇIKTI

TOPLULUK VE BİREY
Sovyet Toplumsal Ruhbilimi
A.V. Petrovski

Çağdaş Sovyet Toplumsal Ruhbilimi üzerine ülkemizdeki sayılı kaynaklardan biri olan Toplu luk ve Birey'in üçüncü cildi çıktı. Birey ve kişilik üzerine araştırmaların, aile ile ilgili düşüncelerin yer aldığı ikinci cildi kitaplığınızdaki yerine koyabilirsiniz. İlgi duyduğunuz bu alandaki tartışmalara katılabilirsiniz. 1. Cilt 1000, 2.Cilt 840 lira.

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI
BİLİM VE SANAT KİTAPLARI
BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

Tek isteklerde eder kadar posta pulunu göndermeniz yeterlidir. Ancak dörtbin lirayı aşan istekler ödemeli ve yüzde yirmi indirimli gönderilmektedir. Adres: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Binbirdirek-İstanbul

İÜ TIP FAKÜLTESİNDE SINAV SÖYLENTİSİ

"İ.Ü. Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, sessiz sedasız bir karar aldı Ekim ayı başlarında. Niteliksiz hekim yetişmesi'ne içleri el vermeyen hocalarımız, aslında sınavsız geçen son sınıf öğrencilerini bir sınavdan geçirirlerse, eğitimde nitelik sorunu büyük ölçüde çözülecekti. Fakültemizi bu yıl bitirecek 500'e yakın hekim adayı eğer böyle bir sınavdan geçirilirse, artık hasta karşısında aciz kalmayacak, İTF mezunu olma ayrıcalığını ta en baştan yaşayacaklardı.

Bu nedenle pek akılmız ermedi. Kiminle konuşsak sınava karşı çıkıyordu. Bu durum kürsü yöneticilerinin de kulağına gitmiş olacak ki, İç Hastalıkları yapan internleri bir araya toplayıp, sınavın aslında öğrenciler için ne denli yararlı olduğunu anlatmaya çalışılar. Ancak Anabilim Dalı Başkanı Prof. G. Ertem'in ardından söz alan öğrencilerden bir tanesi bile sınava evet demedi.

Bu arada öğrenciler akın akın yardımcısıyla konuşmaya gidiyorlar, sınavın kaldırılmasını istiyorlardı. Aslında dekan da iki arada bir derede kalmıştı. Yönetimlikte 'son sınıf öğrencilerine sınav yapılmaz' deniyordu. Ancak İç Hastalıkları Başkanı 'bu sınav yapılmazsa istifa ederim' diyordu. Ya öğrenciler, onlar da bir yandan derneği araya koymuşlar. Geçici Yönetim Kurulu'na konuyla ilgilenmesi için dilekçeler yağdırmaya başlamışlardı. Kimileri sınav yapılırsa girmeyelim, kimileri de oturma eylemi yapalım diyorlardı. Kimi arkadaşlar da sınavın yasalara aykırı olduğunu ve hukuksal yöntemlerle engellenebileceğini öne sürüyordu.

Öncelikle İST-FÖD GYK'na dilekçeler verildi. Tüm okula yayılamasa da iç hastalıkları bölümünden önemli sayıda imza toplandı.

70-80 son sınıf öğrencisi, görüşmek üzere dekanın odasına çağrıldı. Dekan'ın söze girişi ilginçti: Yazılarını aramızda bir söylenti yayılmış. Kim çıkarıyor bunu bilmiyorum. Güya biz sizi sınav yapacakmışız. 'Bunları söylerken, İç Hastalıklarında bize dağıtılan, sınavın nasıl yapılacağını anlatan broşürden habersiz görünüyordu.' Durumu belirtti: "Sizler boşuna meraklanmışsınız. Biz sizi denemek için bu sınavı düşündük. Aslında sonuç ne olursa olsun hepiniz başarılı sayılacaksınız. Kimsenin bir kaybı olmayacak." Sonuçta sınav kaldırıldı.

Dilekçeyle hiç bir sorun alınamaz diyenler, imza atmaya çekinenler kendileriyle bir hesaplaşmaya girdiler. Sonuçta bu küçük olay, İstanbul'un Çapa'sında demokratik öğrenci hareketinin başarı hanesine hepimizin çabasıyla yazıldı."

Arda Yurtseven

DÜNYANIN EN GÜZEL ÜNİVERSİTESİ: KARADENİZ ÜNİVERSİTESİ

Öğrenci derneklerinin yurt çapında başlattıkları "44. Maddenin Değiştirilmesi" kampanyasına karşı Karadeniz Üniversitesi Rektörü Kemal Gürüz de kendi çapında bir kampanyayla karşılık verdi. Kemal Gürüz, öğrenci dernekleri konusundaki örnek tavrıyla da daha önce dikkatleri çekmişti. Öğrencilerin kurduğu derneğe Valilikten yanıt gelmemesini, "derneğin kurulmamış olması" olarak yorumlayan Rektör Kemal Gürüz, bu arada kendi seçtiği ve "okulun çalışkan ve uyumlu öğrencilerinden oluşan" yeni bir kurucular kurulu oluşturarak okulda bir öğrenci derneği olması yolunda içten çabalarını sergilemişti.

Kemal Gürüz'ün 44. maddeye karşı kampanyası önce her fırsatı öğrencilerle konuşmakla değerlendirerek başladı. "Dünyanın en güzel üniversitelerinden birinde öğrenim görüyorsunuz. Hangi öğrenci benimle konuşmak istedi de sorunuyla ilgilenilmedi. Kitaplığı akşam 9.30'a kadar açık tutuyoruz, sizin için. Bölümlerde de isteyen çalışabiliyor.

Siz daha o zaman 2 yaşındaydınız bilmezsiniz, 1968'de de öğrenci olayları böyle masum isteklerle başlamıştı. Hep böyle masum istekleri öne sürerek başladılar. Size bir örnek vermek istiyorum, 1974'de ODTÜ'de sıcak su isteğiyle başlayan olaylar nereye vardı hepimiz yaşadık... Demokrasi falan filan laflar hepimiz biliyoruz. Sizi korumak zorundayım. Halta gerekirse sizi, size karşı korumak zorundayım. Bunları yapanları biliyoruz. Atılıp aftan dönenler. Onları tespit ettik, gereken önlemleri alacağız. Onların öğrenci derneğine (Rektörün kurdurduğu dernek) üye olmalarına izin vermeyeceğim."

Kemal Gürüz, gençlik hareketleri konusundaki deneyimlerini ve bilgilerini yurtlarda yaptığı konuşmalarda da aktardı: "Ben 1968 yıllarında ODTÜ'de görevliydim. (Bölüm başkanıydım.) Öğrenci sorunları çok basitten başladı: birgün bir öğrenci elinde bir muhtıra ile geldi. Yazılı olan şuydu: "yurtlarda ütü yok." Hemen ütüler alındı. Ancak daha sonra geniş kapsamlı, 300-400 kişinin (kararlı kişiydiler) önderliğinde bir muhtıra verdiler ve okul kapandı. Bu olay öğrencinin iki yılına mal oldu. Öğrenci sorunlarının nereye varacağı belli olmaz. Çeşitli protesto dilekçelerinin üniversitemizde de çeşitli öğrenciler tarafından ortalıkta gezdirildiği öğrenildi. Toplu dilekçe olaylarına sakın girmeyin. Girenlerin cezasını ben vereceğim. Eski 7 dernek kurucusunu da cezalandıracağım. Ve onları öğrenci derneğine de almayacağım. Sizleri bu gibi oyunlardan korumaya kararlıyım."

Bu konuşmalardan sonra 'eski' öğrenci derneği kurucusu 7 öğrenci ve ayrıca 4 öğrenci hakkında disiplin soruşturması açıldı. Ayrıca haklarında disiplin soruşturması açılan öğrencilerin listesi 'öğrenci derneğine üye olamayacakları' belirtilerek duyuruldu.

Öğrencileri korumaya kararlı Kemal Gürüz, bu konuda oldukça sistemli ve düzenli bir çalışma yürütüyor. Yeni kaydolan öğrencilere okulun başlama tarihi, diğerlerine göre 3 gün erken bildirildi. Birinci sınıf öğrencileri bu üç gün boyunca anarşi ve terörden ve kışkırtıcı öğrencilerden nasıl korunacaklarını öğrendiler. Rektörler toplantısında öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirmeleri için elinden geleni yapacağını bildiren Kemal Gürüz, okuldaki halkoyunları çalışmalarına 'çalıştırıcıları öğrenciler, öğrenciden çalıştırıcı olmaz.' gerekçesiyle izin vermedi.

SİİRT EĞİTİM YÜKSEK OKULU'NDA GERİCİ UYGULAMALAR

Son yıllarda gericiliğin örgütlü bir biçimde geliştirildiği yüksek okulların sayısında gözle görülür bir artma var. Siirt Eğitim Yüksek Okulu da bu uygulamaların sıkça rastlandığı okullardan biri.

Siirt Eğitim Yüksek Okulu'nda dersler Siirt İmam Hatip Lisesi'nden gelen öğretmenler tarafından veriliyor. Pek çok öğretmen derslerinin yarısını dini propagandaya ayırıyorlar.

Okulun Müdür Yardımcısı İhsan Güldoğan bazı öğrencileri dersinden geçirmeyerek, hakkını aramaya çalışan öğrencileri ise odasına çağırıp, tehdit ederek okulda düzeni sağlamaya çalışıyor. Öğrencileri not vermemenin yanısıra "Diplomayı alsanız da öğretmen olamazsınız" biçiminde tehdit ettiği öğrenildi. Öğrenciler ayrıca, kendisiyle tartışmaya çalışan öğrencileri Emniyet'e göndermekle tehdit ettiğini de belirtiyorlar.

Öğrenciler mezun olanların öğretmen olamayacaklarını ama her türlü gericilik konusunda uzman duruma geldiklerini belirtiyor ve birlikte ya da tek tek tüm hak arama çabalarının okul idaresi ya da Sıkıyönetim tarafından cezalandırılarak karşılandığını ekliyorlar. Tüm bunların yanısıra hızlandırılmış eğitim, pek çok öğrencinin ruhsal bunalıma girmesine neden oluyor

ÇENTİK OYUNCULARI

MEŞGULDÜ ŞEKSPİR BABA

Yazan: Özcan Yağcı
Funda Alaybeyi
Yöneten: Orhun Şemin

Yer: AST Tarih: 8-9 Aralık
Saat: 19.00

S. Akbaba
GÜNEŞİN KONAĞI
(şiirler)

Aydın Doğan'ın kapak (tanıtma) yazısıyla çıktı. Kendi Yayını. 64 Sf. 350 TL.

İsteme Adresi:
Billur Sok. 3/9 Kavaklıdere / Ankara

TÜRKÇEMLE TÜRKÜLER
(Şiir)
HAYDAR EROĞLU
Kerem Yayınları
Edinme Adresleri: 1. Kerem Yayınları P.K. 78 Bahçelievler, Ankara
2. Toplum Kitabevi, Zafer Çarşısı 18 Yenişehir, Ankara

JEAN ELLEINSTEIN

Devrimlerin Devrimi

Sovyet Devrimi, tarihte ilk kez, üretim ve değişim araçlarının özel mülkiyetine saldırmıştır. Sorbonne Üniversitesinde öğretim üyesi olan Jean Elleinstein, bu yapıtta, Sosyalist Devrim'in hangi nedenlerle ilk kez Rusya'da zafer kazandığını açıklamaya çalışmaktadır. Yazar, 1914'te bu ülkenin durumunu gösteriyor. 1917 olaylarını inceliyor. Lenin, Troçki, Stalin gibi kişilerin rolünü ortaya koyuyor. Son olarak, bir iç savaşın ertesinde, 1922 de, genç Sovyetler Birliği'nin durumunu ele alıyor. Bu kitabın okuru, böylelikle, Sovyetler Birliği'ni, Devletin geçmişini ve bugününü ve dolayısıyla çağımızı daha iyi anlayabilecektir.

BASAK YAYINLAR

Ferzi Çakmak Sok. 36 / 13
Tel: 30 50 49 Demirtepe / ANKARA

AYDINLIK DEMOKRASİDİR

BİLİM VE SANAT DERGİSİ'NİN YAYINLANIŞININ 7. YIL DÖNÜMÜ DOLAYISIYLA DOST DERGİ VE KURULUŞLARIN KATILIMI ILE DÜZENLENEN ETKİNLİKLER

Ankara

Sergi: 8, 9, 10 Ocak 1987 tarihlerinde,

abece Dergisi, Afsad -Fotoğraf. Alınteri Dergisi, Bilar A.Ş., Bilim Kıtabevi, Bilim ve Sanat Dergisi, Bilim ve Sanat Kitapları, De Yayınları, Felsefe Dergisi, Görüş Dergisi, Gün Dergisi, Yarın Dergisi, Yarın Yayınları, Yeni Düşün Dergisi'nin katılımıyla, Mülkiyeliler Birliği Salonunda

Panel: 9 Ocak 1987 tarihinde

Aydınlık Demokrasidir

Türk-İş Konferans salonunda

(Düzenleyen: Bilim ve Sanat Dergisi)

İstanbul

Sergi: 15, 16, 17 Ocak 1987 tarihlerinde

Başak Sanat Galerisi'nde

Mühürdar Cad. No: 4 TOBANK Yanı-Kadıköy

Şenlik: 17 Ocak 1987 tarihinde

Ortaköy Kültür Merkezi'nde

(Düzenleyen: Yarın Dergisi)

İzmir

Sergi: 22, 23. 24 Ocak 1987 tarihlerinde

Köşk Sineması Fuayesinde

Panel: 24 Ocak 1987 tarihinde

Köşk Sinemasında

(Düzenleyen: Gün Dergisi)

DOSTLARIMIZLA BİRLİKTE OLMAKTAN MUTLULUK DUYACAĞIZ

BILSAN A.Ş.

3

İçtik çamurlu sularını Dağıstan istasyonlarının.
Sıcak, sıcak, sıcak!
Kumun ufkunda erimiş kurşun gibi Hazer denizi!
Sıcak, sıcak, sıcak!
Beyaz kıvılcımlar yakıyor gözlerimizi!

6

"Dördüncü ve son gece"
Birden bire durdu tren
karanlığın ortasında
Sıcak
ve yumuşak
kumun üstüne ind
oturmaktan uyuşan

vucudumla gerindim...
Gök yüzü renkli rüyalarla dolu bir uyku gibi,
durgun ışıklı, koyu mavi bir su gibi.
İçimden bir ses diyor ki, bak bu suya,
yıldızların altında yat uykuya!
Yükseldikçe fakat kumların üzerinden
yağlı bir neft kokusu,
dağılıyor gözlerimden

bu yorgun yaz uykusu!..
"- Neye durduk"
- Ne bekliyoruz?
- Karşıdan gelecek Bakü postasını..."
Birden
tutuştu siyah İpekli bir kumaş gibi
karanlıklar alt ucundan.
Kum kızardı.
Yandı raylar.
Karşıdan gelen *tren*

kızıl sırma surgucundan
havalara ateş parçaları bırakıp geçti...
Sırtı pul pul ışıldayan bir yılan
hışırdıyarak kumun üstünden akıp geçti...
"- Saat kaç?
- Sekiz!
- Üç saat sonra Bakudeyiz!
- Hayır iki saat!
-Hayır bir saat sonra!.."
Kanat takmak kabil olsaydı saatlara!..

7

Varış

Geldik!..
Bizi nefte getiren
bu uzun boylu tiren,
neft yakarak yüreğinde
aştı dört aylık yolu dört günde...
Geldik!..
Pırıl pırıl yanan Bakünün karşısında ben
bir dağın dibinden

dağı seyir eder gibi hayranım,
yıldızların altında tek başıma gider gibi hayranım,
İçimde hiç durmadan koşmak,
yüksek sesle konuşmak,
haykırmak arzusu var!..
Yağlı paltarlı, kara gözlü işçilerle öpüşüp,
Bakünün mukaddes toprağına yüz üstü düşüp,
avuçlayıp neftı siyah şarap gibi içmek istiyorum!

Neftin cevabı

Ilık
ve aydınlık
bir güney gecesi...
Havalarda iri taşlı billür avizeler yanıyor...
Her tanesi içinden aydınlanan
şeffaf üzüm salkımları sallanıyor
havalardan...
Adım adım
dolaşmadayım
neft buruklarının arasında.
Süzüyor ışıklı gözlerle yukardan beni,
bu kara, sivri ve dar
ehramlar...
Evlerinde devler oturan bir şehirdeyim!
Biz çağırdık yer altından bu şehrin devlerini,
biz kurmuşuz elimizle devlerin evlerini...
Şimdi devler
uyuklarken
derin bataklarında,
birer birer
dolaşarak
ben bu şehrin sokaklarında,
evlerinin kapısını çalmaya geldim...
Nefte bir suallm var.
Cevap almıya geldim.
Dinle neft!
Yedi kat yerin altından işit beni!
- Sen bilirsin ki, biz
alnımızın teriyle,
ve ölen ustamızın
ölmiyen gözleriyle
yeni bir dünya kurmak isteriz!
Isteriz ki, kanınla sen
bereketli bir rahmet gibi besleyesin,
demir dağlara tırmanan azmimizin
yeşil filizli çarmaşıklarını...
İsteriz ki, uzak Sibirya köylerinin ışıklarını
karlı gecelerde kızıl lâleler gibi yaksın kanınla.
Isteriz ki, gençlik iksiri gibi aksın kanın,
yüz elli milyonun damarında!
isteriz ki, dinliyelim barışın musikisini

fışkıran fontanlarında!
İsteriz ki, okşıyalım dizimizin üstünde seni
ışıklı kara saçları gibi Azer kızlarının.
İsteriz ki...
Fakat
eğer,
sıvrilirse sınırın ufkunda düşman süngüler
tel direkli gemilerin yağlı gölgesi
düşerse yeşil sularında altın balıklarıyüzen denizlere
duyulursa şehirlerin üstünde hırıldayan sesi
kara kanatları İngiliz bayraklı katil çelik kuşların,
Çökerse güneşli tarlalara
koyu beyaz
bir karanlık
zehirli gaz
bulutlarından.
Britanya lordu ortaçağın deli papası gibi
toplarsa bayrağına ehlisahibi
kan akarsa eğer,
söyle neft!
Cevap ver!
Korumak için sosyalist vatanını
hazır mısın akıtmaya kanını?"
Birden
geldi neftin cevabı dev evlerinden.
yer oynadı yerinden,
- Hazırım, beli!
Neftin dili - kuvvetin dili!...

1927
Moskova- Bakü yolu

SAKKO İLE VANSETTİ

Yuvarlanıyor, iri sıcak damlalar
bakır yanaklarımızdan!
Yuvarlanıyor iri, sıcak damlalar
Kalbimize!
Kalbimiz artık dar geliyor bize!
Koparark
kanlı sargıları
yaramızdan,

sokaklarda haykırmadayız
hep bir ağızdan,
Dişi bir kaplanız ki biz,
kara saplı bir hançer deldi yavrularımızın
göğsünü!
Dişi bir kaplanız ki biz,
dişlerimizle taşıyoruz altın başlı yavrularımızın

ölüsünü
Kin'in kızıl gözlü sarı alnına
sardık sevginin beyaz çiçekli örgüsünü!..
Kan geliyor kâinatın rengi bize!
Yuvarlanıyor iri sıcak damlalar
bakır yanaklarımızdan
kalbimize -

- Hikâye -

Onların cebinde tirkamızın bileti yoktu.
Onlar, kurtuluşun kapısına varmayı:
ferdin cesur hamlelerinden uman
iki saf ve namuslu çocuktu!
Ne milyonların rehberiydi onlar,
ne de inzibatlı bir inkılâb ordusunun askeri!
İhtilâlin sıra neferiydi onlar,
ihtilâlin namuslu iki neferi.
Yanıyordu kanlarında şavkı İtalya güneşlerinin
koştular temiz esmer alınlarla hayatın sesine,
dövüştüler yanında dövüşen kardeşlerinin.
Yeni dünyada düştüler eski zulmün pençesine!
Yedi yıl ölümün karşısında gülerek durdular.
Elektrikli iskemleye
kadife bir koltukmuş gibi oturdular,
yürekleri dört bin volta yedi dakka dayandı,
yandı yürekleri
yedi dakka yandı!...
Cânı değildiler, kurban gittiler bir cinayete,
kurban gittiler dolarların emrindeki adalete!
Hayatlarında olmadılarsa da kitlelerin rehberi,
ölümleriyle şâhâ kaldırdı kitleleri
bu iki ihtilâl neferi!..

Kıssadan hisse

Burjuvazi,
katletti içimizden ikimizi!
bu iki ölü ölmeyen iki ölümüzdür!
Burjuvazi,
kavgaya dâvet etti bizi
dâvetleri kabülümüzdür!
Biz nasıl bilirsek hep bir ağızdan gülmesini
biliriz öylece yaşamasını ölmesini
hepimiz - birimiz için,
birimiz - hepimiz için!..

Moskova, 12 Ağustos, 1927

MAKSİM GORKİ'YE AÇIK MEKTUP

Hayır!
Maksım Gorki, hayır!
Hayır ihtiyar usta,
bu hususta
hemfikir değiliz!..
Lenin
senin
gözlerinde,
ruhu keskin azabın çarmıhına gerilen,
zaman - zaman dirilen,
ak gömleği kanlı bir ölü.
"Balığın pullarla örtüldüğü gibi
kelimelerle örtülü"
Sen!
Görüyorsun onu bazan
el yazma bir incil sayfasında,
ve bazen
ufuklarında sarı nakışlı kızıl çizmeler gezen
Ural akşamlarının arkasında!
Bazen Lenin
senin
sözlerinde:
İri mavi gözlü
uzun yüzlü
bir nebi
gibi!
Ve bazan kalın enseli korkunç
ve adil
bir "Bogatir"!

Hayır!
Maksim Gorki, hayır!
Hayır ihtiyar usta,
bu hususta
hemfikir değiliz!..
Biliriz:
beraber dinlediniz Peşkova'nın evinde
Bethoven'in sonatlarını!
Duydu Lenin
yükselen seslerin
yüreğinde
serin
kanatlarını!

Biliriz:
beraberdiniz
Kapri sahillerinde!
Kamışsız oltalarla beraber balık avladınız.
O gökyüzü gibi mavi,
gökyüzü gibi şeffaf
suların üzerinde!
Biliriz
Lenin'i
sevdiğini
biliriz!
Biliriz bunu ihtiyar usta!
Bak bu hususta
hemfikiriz!
Fakat sevmek
anlamak
demek
değil!

Suurun
çok uzun
bir köprüsü var
duymakla anlamanın arasında.
Sen de sevdin onu
onu duydun
fakat anlamadın!
Öldü,
ağladın fakat
bizim gibi ağlamadın!
Onu sen anlamadın!
Anlamadın!
Anlamadın!.
Lenin'i anlamak demek
İnkılâbı Leningibi anlamak demektir! .
Sen inkılâbı anlamadın!..
Bırak!
Maksım Gorki bırak!
Onu anlıyarak
sevenler anlatsın!..
bırak!
Onu bizden dinlesin
Kapri balıkçıları!..

Moskova, 1927

HASRET

Denize dönmek istiyorum!
Mavi aynasında suların
boy verip görünmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Gemiler gider aydın ufuklara, gemiler gider!
Gergin beyaz yelkenleri doldurmaz keder
Elbette ömrüm gemilerde bir gün olsun nöbet yeter.
Ve mademki bir gün ölüm mukadder
ben sularda batan bir ışık gibi
sularda sönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!

1927

SALKIM SÖĞÜT

Akıyordu su
gösterip aynasında söğüt ağaçlarını
Salkım söğütler yıkıyordu suda saçlarını!
Yanan yalın kılıçları çarparak söğütlere
koşuyordu kızıl allılar güneşin battağı yere!
Birden
bire kuş gibi
vurulmuş gibi
kanadından
yaralı bir atlı yuvarlandı atından!
Bağırmadı,
gidenleri geri çağırmadı,
baktı yalnız dolu gözlerle
uzaklaşan atlıların pırıldayan nallarına!
Ah ne yazık,
ne yazık ki ona,
dört nal giden atların köpüklü boynuna bir daha
yatmıyacak,
beyaz ordaların ardında kılıç oynatmıyacak!

Nal sesleri sönüyor perde perde,
atlılar kayboluyor güneşin battığı yerde!
Allılar atlılar kızıl atlılar,
Atları rüzgâr kanatlılar!
Atları rüzgâr kanat!..
Allan rüzgâr
Atları...
At...
Rüzgâr kanatlı atlılar gibi geçti hayat!
Akar suyun sesi dindi
Gölgeler gölgelendi
renkler silindi.
Siyah örtüler indi
mavi gözlerine,
sarkti salkım söğütler
sarı saçlarının
üzerine!
Ağlama salkım söğüt
ağlama,
kara suyun aynasında el bağlama!
el bağlama!
ağlama

1928

HAZER DENİZİ

Ufuklardan ufuklara
ordu ordu köpüklü mor dalgalar koşuyordu,
hazer rüzgârların dilini konuşuyor balam,
konuşup çoşuyordu!
Kim demiş "çort vazmi"!
Hazer ölü bir göle benzer!
Uçsuz bucaksız başı boş tuzlu bir sudur Hazer!
Hazerde dost gezer, e... y!...
düşman gezer!

Dalga bir dağdır
kayık bir geyik!
Dalga bir kuyu
kayık bir kova!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık,
devrilen
bir atın
sırtından inip
şahlanan
bir ata
biniyor kayık!

Ve türkmen kayıkçı
dümenin yanında bağdaş kurup oturmuş.
Başında kocaman bir kara bir papak
bu papak değil:
tüylü bir koyunu karnından yarıp
geçirmiş başına!
Koyunun tüyleri düşmüş kaşına!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık

Ve kayıkçı
"Türkmenistanlı bir buda heykeli" gibi
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş,
fakat sanma ki Hazerin karşısında elpençe divan
durmuş!
O bir Buda heykelinin
taştan sükünu gibi kendinden emin
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş.
Bakmıyor
kayığa
sarılan
sulara;
bakmıyor
çatlayıp
yarılan
sulara!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık
devrilen
bir atın
sırtından inip
sahlanan
bir ata
biniyor kayık!
- Yaman esiyor be karayel yaman!
Sakın özünü Hazerin hilesinden aman,
aman oyun oynamasın sana rüzgâr!
- Aldırma, anam, ne çıkar?
ne çıkar
kudursun
karayel
suları,
Hazerde doğanın
Hazerdir mezarı!

Çıkıyor kayık
iniyor kayık
Çıkıyor ka...
iniyor ka...
Çık
ın
çık.

1928

HOPA MAHPUSANESİ NOTLARINDAN

KIZ KAPAN OĞLU VEHPİ VE ÇOCUK MUHİTTİNE DAİR

Bir gaz lâmbası...
Çivilenmiş duvara...
Çivi kuyruğunu kıvıra kıvıra
bir defter kâadının
kalbini delip geçmiştir.

Kâat bembeyaz.
kâat sapsarı...
Çivi kâadın kanını içmiştir.
Lâmba, yağmurlu bir sabah güneşi gibi yanıyor.
Ve defter kâadı sallanıyor
asılmış bir adamın
beyaz gömleği gibi...
Beyaz gömleğin göğsünde yazılar
var:

"Yedi günlük
su, sidik
ve temizlik:
nöbeti:
Ismail -Cuma
Nuri - Cumartesi
Kız kapan Vehpi - Pazar."

Dar yalakta aptes alan ihtiyar
Kız kapan Oğlu Vehpidir.
Hindistan cevizinden yüzü
ve uzun kollarıyla o,
Okaliptos dalından yeni inmiş
kıllı bir maymun gibidir.
Kız kapan su vuruyor
ensesine...
Omuzundan mendili düştü
sidik tenekesine.
Vehpi şaşırdı
arıyor sağını solunu.
Uzattı kolunu.
Kalın bir yılan gibi tenekeye girdi kol,
çıkardı mendili.
Açıldı Kız kapanın dili:
"- Mendil bir karış bezdir amma
beş karışı bir arşın olur.
Arşın arşını doğurur.."
Kesildi Kız kapanın sesi.
Anlaşıldı Vehpinin kerrakesi!
"Nâzım - Pazartesi
Ali - Salı
Topal oğlu - Çarşamba
Muhittin - Perşembe "

Muhittin13 yaşındadır..
Zorla çıkarılmazsa çıkmaz
bir fare gibi girdiği köşesinden.
Saklar kendini pençesinden
yılan gözlü bir kedinin...
CinayetleRizeye sevkedecekler
cürüm büyüktür Muhittinin.
Nasıl sevketmesinler ki
bir gece bir kanca alıp yanına
damından inmiş
dedesinin
dükkânına...
Çok sürecek çok
Muhittinin acısı,
kurtuluş yok
dedesi davacısı

SEMBOLİST ŞAİRLERE BENZİYEN BİR DELİYE DAİR

Çıplak omuzlarıyla saatler
çekiyor yedeklerinde
gecenin kara yelkenli gemisini.
Zindanın sarı ışıklı ha.asında sular ıpırdıyor
Mahpuslar abanmış
geminin
parlayan küreklerine...
-"Ormanın içinde tuttum horozu
başında kanlı bir tarağı vardı.
beni kesme dedi, bana yalvardı
Kesmedi horozu körmüş bıçağım
Horozun başını koparacağım,
Koparacağım,
Koparacağım,
Koparacağım.
Kopara
kopara
Koy parayı çak kozu...
Ormanın içinde tuttum horozu
Ateş kanadını açtı horozum,
fırladı elimden, kaçtı horozum."

Karşımızdaki "Nezarete" atılan deli
sembolist bir şair gibi bağırmaktadır.
Ateş kanatlı horozunu çağırmaktadır
-"Ormanın içinde tuttum horuzu.
Beni kesme dedi..."

Ses kesildi.
Ses yükseldi haykırarak
- Vurma bana
kırıldı ateş tarak!

Deli şimdi yüz üstü yerdedir,
Ve beyaz donlu bir adam,
çığneyip bıyığını,
bu et yığınını
polis palaskasıyla dövmededir...
Hasan dayı bağırdı yanımdan
sarılıp demir parmaklığa
- Dövmeyin be deliyi...
yol vergi mi arttırın iki misli.
Yatarım doksan gün daha!!!
Sarardı Yusuf oğlu:
gözleri bir mavzer namlusu gibi
kurşunla dolu...

Hopa Mapushanesi, 1928

BAYRAMOĞLU

Mapushanedeyim.
mapushanede kalbimin
kanayan çıplak ayakları
ne zaman çok uzun bulsa yolunu,
hatırlarım bilmem neden
Âzer yoldaşım Bayram oğlunu.
"Baki.
Gece saat iki
sularında...
Karaşehrin kara damlarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nesçini uykularında...
Yıldızların altında kara neft buruğları
hışırdıyor servilikler gibi derinden,
Bakıyor uykulu sarı gözler
kara topraktaki yağlı neft birikintilerinden,
Gök kara, yıldızlar sarı.
Tek katlı, düz damlı, dört köşe taş dükkânların
kapalı kara kapıları
Karaşehrin kara damlalarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nesçini uykularında
Baki.
gece saat iki
sularında,
Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri.
Seslerde seslenen sesler..
İşte bir fayton geçiyor,
geçmeden,
geçti:
son evlerin yakınından,
uzağından,
ırağından...
Kara bir lânettir ki, bu
kopmuş geliyor gecenin dudağından...
Bu faytonun okunda iki at değil
İki at iskeleti var.
Bu faytonun fenerlerinde dehşeti var:
hançerle oyulmuş
kör ve derin
gözleri'n...
Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri,
gittikçe uzaklaşan,
gittikçe alçalan sesler...
Ortada demiryolu,
sağ yanda Karaşehir;
solda fabrikaların
duvarları yükselir.
Karşıdan fayton gelir,
içinde Bayram oğlu,
Bağlanmış kolu
Bayram oğlunun...
Karşıdan fayton gelir.
içinde Bayram oğlu.
Candarma sağı,
candarma solu
Bayram oğlunun...
Kolunu bağlamışlar
kanadı kırık değil,
gözünde toplanan
hıçkırık değil,
gözleri ışık dolu
Bayram oğlunun.
Karşıdan fayton gelir,
içinde Bayram oğlu.
Ölümdür yolu
Bayram oğlunun
Bayram oğlunun...

Kalbimi bunaltan bu dört duvar mı?
Ölümden öteye köy varmı???.

1928 ÇOCUKLARIMIZA ÖĞÜT

Hakkındır yaramazlık.
Dik duvarlara tırman,
yüksek ağaçlara çık...
Usta bir kaptan gibi kullansın elin
yerde yıldırım gibi giden bisikletini...
Ve dinlersleri hocasının resmini yapan
kurşun kaleminle yık
Mızraklı ilmihalin
yeşil sarıklı iskeletini...
Sen kendi cennetini
kara toprağın üstünde kur.
Coğrafya kitabıyla sustur,
seni "Hilkati Ademle" aldatanı...
Sen sade toprağı tanı.

toprağa inan.
Ayırdetme öz anandan
toprak ananı
Toprağı sev
anan kadar

1928

DEMİR KAFESTE DOLAŞAN ASLAN

Demir kafeste dolaşan aslana bak.
Bak onun gözlerine:
çelik çıplak
iki hançer gibi taşır sarı gözlerinde kınını.
Kaybetmeden temkinini
yaklaşır
uzaklaşır
gelir
gider
Bulamazsın tasma asınağa yer
tüylü kalın boynunda onun.
Yanarken sarı sırtında kırbaçizleri
gerilir bakır pençeler taşıyan dizleri
yelesi diken diken dikilir mağrur kafasında...
Yaklaşır
uzaklaşır
gelir, gider
gider,gelir...

Zindanın duvarında kardeş'min gölgesi
kâh iner, kâh yükselir

1928

SÜKÛT

Dışarda,
kara zıpkasında sırmalar yanan
bir eşkıya hali var
başabaş çakmak çalan havalarda..
Dışarda,
karakulak bıçaklarla horon oynuyor
Askeroz deresinden yırtık hovarda.
Dışarda...
Biz içerde susuyoruz
Sükûtumuzun boynuna saplı değil
kara bir kartalın kanadından kopan bir ok...
Dışarda...
Biz içerde susuyoruz
Sükûtumuzun sırtında düğmeleri ilikli
eski bir redingot yok...
Dışarda,
yüzüyor ataç gemiler gibi rüzgârda
san zafranların kokuları...
Dışarda...
biz içerde susuyoruz,
bir fişek yatağında kurşun nasıl susarsa,
Haykırsın sıkıysa sükûtumuzdan hızlı
gök kubbenin altında öyle bir sada varsa!!!
Dışarda...
Karanlıklarda
çatırdıyor deniz böğründen vurulmuş bir orman gibi
Biz içerde susuyoruz
susuyor zindan
kanı içine akan
yaralı bir hayvan gibi..

1928

KABLETTARİH

Çok uzaklardan geliyoruz
çok uzaklardan...
Kutaklarımızda hâlâ
şimşekli sesi var sapan taşlarının
Ormanlarında yabanı aygırlar kışnıyan
dağ başlarının
Kanlı hayvan kemikleriyle çevrilen sınırları
geldiğimiz yolun ucudur
Yine lakat
geniş kalçalı genç bir ananın
gergin gebe karnı gibi doğurucudur
matralarımızda çalkalanan su

Çok uzaklardan geliyoruz
Tütüyor yanık bir et kokusu
çizmelerimizin köselesinden...
Ürkerek
adımlarımızın sesinden
kanlı karanlık yıllar
kanallı havyanlar gibi havalanıyor...
Ve karanlıklarda yanıyor
en önde giderin
ateş bir ok gibi gerilen
kolu.
Çok uzaklardan geliyoruz
çok uzaklardan...
Kaybetmedik bağımızı çok uzaklarla...
Bize hâlâ
konduğumuz mirası hatırlatır
Simavnalı Bedreddinin boynuna geçen urgan.
Engürülü esnaf Ahilarla beraberdik.
Biliriz
hangi pir aşkına biz
Sultan ordularına kılıç göğüslerimizi gerdik...

Çok uzaklardan geliyoruz.
Alevli bir fanus gibi taşıyoruz ellerimizde
İhrak binnaz edilen Galilenin
dönen küre gibi yuvarlak kafasını
Ve ancak
bizim kartal burunlarımızda buluyor
layık olduğu yeri
materyalist camcı İspinozanın
gözlükleri
Çok uzaklardan geliyoruz
Çok uzaklardan
Ve artık
Saçlarımızı tutuşturarak
gecenin evinde yangın çıkaracağız;
Çocklarımızın başlarıyla kıracağız
Karanlık camlarını!...
Ve bizden sonra gelenler
demir parmaklıklardan değil
asma bahçelerden seyredecek
bahar gecelerini, yaz akşamlarını...

1929

PROMETE, PİPOMUZ, GÜL, BÜLBÜL v.s.

Kalbimizin ensesinde kıvrılan
yağ uzun saçlarımız yok
Güle, bülbüle, ruha, mehtaba, falân filan
karnımız tok
Ve şimdilik
gönül işlerine vermiyoruz metelik...
Sen bize hiç korkmadan
emanet et karını
Biz
Prometenin çığlıklarını
doldurup pipomuza
kaba kıyım tütün gibi içiyoruz
Yangı kulesile verip
omuz omuza
ufuklarda kızaran gözleri seçiyoruz.

1929

HER KİTABIMIN SON SÖZÜ

Sen sanma ki sanatın
damağında tadı var
acı bir hıyar
lezzeli gibi...
Mısralarımda yok benim
gözyaşlarımın tadı,
Şiirlerim içilmez
İngiliz tuzu gibi

1929

YARIDA KALAN BİR BAHAR YAZISI

Vurdu gergin kalın parmaklar
yazı makinamın dişlerine.
Kağıtta her harfi majeskülle dizilmiş
üç kelime var:
Bahar
Bahar
Bahar...
Ve ben şair musahhih,
ve ben her gün
iki liraya
2000 kötü satır okumaya
mecbur olan ada,
ve ben
neden
bahar geldi de hâlâ
muşambası kopuk
kara bir koltuk
gibi oturmaktayım?
Kasketini kendi kendine giydi kafam,
fırladım matbaadan
sokaktayım
Yüzümde müretteliphanenin
kurşunlu kiri,
cebimde 75 kuruşum var.
Havada Bahar...
Berberlerde pudralanıyor.
Babıali paryasının
sarı
yanakları
Ve güneşli aynalar gibi yanıyor
kitapçı camekânlarında
üç renkli kitap kapakları.
Fakat benim
bu caddede yaşıyan
kapusunda ismimi taşıyan
bir formalık "ALFABE"nin bile yok!
Adam sen de ne çıkar!
Başım dönmüyor geri,
yüzümde müretteliphanenin
kurşunlu kiri
cebimde 75 kuruşum var.
Havada Bahar...

Bu yazı yarıda kaldı.
Yağmur yağdı satırları sel aldı
Halbuki ben neler yazacaktım neler.
3.000 sayfalık 3 cildinin üstünde
aç oturan muharrir
bakmıyacaktı da camına kepapçının
tombul esmer kızını ermeni kitapçının
ışıklı gözleriyle taşlıyacaktı.
Deniz kokmıya başlıyacaktı.
Terli kızıl bir kısrak gibi
şahlanacaktı bahar,
ve ben onun çıplak sırtına atlar
atlamaz
sürecektim sulara
Sonra
her adımda peşimden gelecekti
yazı makinam.
Ona diyeceklim:
Etme anam
beni bırak bir saat
rahat,.
Sonra,
saçları düşmeğe başlıyan başım
haykıracaktı uzaklara:
— Aşıkım...
27 benim yaşım
onun yaşı 17
Kör şeytan
topal şeytan
kor topal şeytan
gel bu kızı sev, dedi,
diyecektim;

diyemedim,
derim yine!
Ama yağmurmuş
yağıyormuş,
yazdığım satırları sel almışmış
cebimde 25 kuruşum kalmışmış
ne çıkar...
Bahar geldi bahar geldi bahar
bahar geldi ulan
Tomurcuklandı içimde kan!!!!!

1929

PROVAKATÖR

Bu adam
sattı arkadaşını;
saltı altın bir tepside arkadaşının
kanlı, kesik başını...
Bu adamın ayaklarında dolaşıyor
korku,
gölgesi gibi...
Karanlık bir su gibi yaşıyor
bu adam.
Güneş batınca her akşam
kaldırımlarda karısının donunu sürüyerek,
parmaklarının ucuna basıp yürüyerek
size doğru yaklaşan odur.
Siz tanıyın onu
kalbinin boynunda sallanarak acelenen
mel'un çıngırağından,
ve bilin ki onun
döküyor parça parça cüzam illeti
ruhunun
etini...
Bu adam bugün açtı.
Açtır ama,
kaybetti bu adamda
kudretli ve büyük açlık bile kudsiyetini..
A dostlar, bu adam
güneş batınca bir akşam
sattı arkadaşını;
sattı altın bir tepside arkadaşının
kanlı, kesik başını...

1929

YÜRÜYEN ADAM

Alnı yukarda
kırmızı boyun atkısı rüzgârda,
yürüyor.
Yürüyor adım adım,
yürüyor ağır ağır
yürüyor
Rüzgâr deniz gibi köpürüyor,
esiyor deniz rüzgâr gibi
Akıyor iki yandan ışıklar
düşen yıldızlar gibi.
Sesler geliyor derinden
kalbin uzak sahillerinden,
— Nereye gidiyorsun yavrum benim, nereye?
Dön sevgilim,
dön kardeşim,
dön evimin erkeği dön geriye!
Yürüyor o,
ıslıkla kızgın bir ölüm marşı çalarak.
Yürüyor o
gövdesi bir gemi gibi yükselerek, alçalarak
Yürüyor adım adım
yürüyor ağır ağır
yürüyor...
Kimbilir
belki bir daha sokmıyacak parmaklarını
dizi dibinde dikiş diken kardeşinin
sarı saçlarına,
ve belki bir daha altında yatıp
güneşe giden vesil bir yola bakar gibi
bakmıyacak
gürgen ağaçlarına.
Yürüyor o, yürüyor.
Açık geniş adımlarla arşınlıyor yolları
Ağır iki balyoz gibi sallanıyor kolları
Kıllı göğüsü bir kalkan gibi kabarık...
İşitmiyor artık
hep aynı tahta masanın başında akşamlıyan
hasta topal dostların
kalbe karanfil ruhu gibi damlıyan
sözlerini
Çıplak
iki bıçak
gibi çekmiş yüzünde gözlerini.
yürüyor düşmana doğru
Yürüyor adım adım
Yürüyor ağır ağır
yürüyor...

1929

CEVAP — 1

Behey!
Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam.
Behey!
Kara maça bey!
Sen şiirin asıl kamusuyla konuşuyorsun.
Ben asaletten anlamam.
Şapka çıkarmam konuştuğun dile.
düşmanıyım asaletin
kelimelerde bile.
Behey!
Kara maça bey!
Ben bilirim
Bu tehevvür bu şikâyaat niçin!
Bilirim
beni uykuda boğmak için
bekliyorsun geceyi...
Ben ki, bileklerimde tel kelepçeyi
bir altın bilezik gibi taşımışım.
ben ki ilmikleri sabunlu iplere bakıp
kıllı kalın ensemi kaşımışım.
tehdidine papuç
bırakır mıyım hiç?
Behey!
Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam,
Behey!
Kara maça bey!
behey, yüzü kara
Ruhunu zenci bir esir gibi çıkardın pazara,
bir orospu odası yaptın kafa tasını...
Haki ceketli ölülerin ceplerinden
çalarak parasını
satın aldın kendine
İsviçre dağlarının havasını,
Ve işte bundandır ki, bu gün
allak sarı sırtında senin
kanlı altınların kızıllığı var.
Acayip rüzgârlar esmiyegörsün başımdan
yoksa musahhih maaşımdan
haftada üç papel taksitle bağlayıp seni
bir şamar oğlanı gibi kullanırım.
Beyimin böyle işlerle ülfeti var sanırım,
mükemmel yapar vazifesini...
Behey!
Kara maça bey!
Halka ahmak diyen sensin
Halkın soyulmuş derisinden
sırtına falk giyen sensin
yala bal tutan beş parmağını
beş çürük muz gibi.
homurdanarak dolaş besili bir domuz gibi
Meydan senin..
mi dersin?
Hata edersin,
Bizde o göz var mı baksana!
Ben içirmek için sana
kendi kara kanını
Bir ateş çemberle çevirdim dört yanını!
Sağa git
yok geçit
Sola git yok,
İleri
geri
yok.
Kıvır kuyruk kalemini kalbine sok
bir akrep gibi intihar et...

1929

MUKADDES KARIN

Sen ey kırmızı gözlü ana,
Sen ey kahredip yaratan,
Sen ey köprü altında sularla yan yana
yatan.
Sen ey yangınlı meydanların sesi...
Sen ey şiirlerin şiiri, bestelerin bestesi..
Sen ey kardeşim,
sen ey kahrolası,
sen ey darağaçlık.
Sen ey
her şey.
Sen ey açlık!!!
Çıplak yakalarına alnımı koyar
andederim ki,
derim ki:
Döğüşeceğim,
Benim, bizim, onun, onların değil
Senin mukaddes karnın doyana kadar...

1929

KORSAN TÜRKÜSÜ

İşte,
geniş ağızlı palalar gibi parıldıyor güneşte,
kılıçları altın küpeli korsanların türküsü
Donna Madonnanın yuvarlak
kalçaları gibi oynak
fıçılardan
içtik ispanyol şarabını!
Karıştı Madrit orospularının kanı
kanımıza!
Bes yüz baş zenciyi zincire vurduk,
üç direkli kadırgayı doldurduk,
aldık yükü
geliyorsa!

Taze balık gibi çıktık denizden;
Korkma bizden
tombul, esmer kollarını aç Madonna!
Arkada gözü kanlı korsanız amma
Lizbonda namuslu bezirgânız!
Kacıyor kara çıplak derilerin sürüsü!
kaçırma vur bir yandan,
durma doldur öbür yandan,
Donna Madonnanın yuvarlak
kalçaları gibi oynak
fıçılardan
erimiş altın gibi akan
ispanyol şarabını!
Karışsın Madrit orospularının kanı
kanımıza!

1929

İHTİLALİ KEBİR

Dördü de önümdeydi
Kan içindeydiler

Severim kanı:
anamın rahminde olduğu
ve giyotin sepetine dolduğu
için...
Dördü de önümdeydiler.
Kan içindeydiler
yetiştim onlara
omzuma deydiler:
Kahrol Donton
Ölmelisin Robespiyerim..
Yaşaşın Marat!
Ben Baböfle beraberim —
dedim.
ve geçtim onları.
Robespiyer Donton,
Baböf Marat...
Ne başlangıç, ne son,
doğan, ölen, be anaç kom
doğan, ölen, doğan hayat...

Mayıs, 1930

KEREM GİBİ

Hava kurşun gibi ağır
Bağır
bağır
bağır
bağırıyorum.
Kosun
kursun
erit-
-meye
çağırıyorum.
O, diyor ki, bana:
— Sen kendi sesinle kül olursun ey!
Kerem
gibi
yana
yana...
"Deeeert
çok,
hemdert
yok"
Yürek-
-lerin
kulak-
-ları
sağır...
Hava kurşun gibi ağır..."
Sen diyorum ki ona:
— Kül olayım
Kerem
gibi
yana
yana

Ben yanmasam
sen yanmasan
biz yanmasak,
nasıl
çıkar
karan-
-lıklar
-aydın-
-lığa...
Hava toprak gibi gebe.
Hava kurşun gibi ağır.
Bağır
bağır
bağırıyorum.
Koşun
kursun
erit-
-meye
çağırıyorum,

Mayıs, 1930

ŞÜPHE

Karısı tarafından satılan arkadaşa

Şüpheliyim karımdan:
satıyor bizi
satıyor işimizi
diye...,
Şüpheliyim karımdan
Sabahtan beri
cıgaramı düşürdüğüm yok
dudaklarımdan..
Şüpheliyim.
Şüphedeyiz.
Şüphe;
Çıplak ayaklı bir gece gibi
İlerliyor içimde.
Ve yarın
yıldızlar, üflenen mumlar gibi
birer birer sönünce.
gece içimde çırılçıplak,
simsiyah
görününce
yeniden doğacağım...
Bir kadife gibi okşadığım boğazına
sarılıp
karımı boğacağım

Mayıs 1930

ARİFE

Bu gece değilse
yarın
gece
gireceğim kodese
İçimde yaprak kımıldamıyor...
Deliksiz uyku gibi rahat
geniş
içim..
Rahat
geniş
içim...
havalarda mavilikleri
yeni doğmuş bir çocuk gibi
seyredişim—
-den...
Dün
ben
şehrin meydanına gidip:
"— Onlar için
kardeşlerimizi öldürmiyelim
ölmiyelim"
dedim.
Ve bu gece değilse
yarın
gece
gireceğim kodese...

İçimde yaprak, kımıldamıyor...
Ellerimi başımın altına koyuyorum..
Denizi duyuyorum.
uyuyorum.

Hazıran, 1930

MOR MENEKŞE AÇ DOSTLAR VE ALTIN GÖZLÜ ÇOCUK

Abe şair
bizim de bir çift sözümüz var
"aşka dair"
O meretten biz de çakarız
biraz!
Deli çığlıklar atıp ava avaz
burnumun dibinden gelip geçti yaz
sarı
tahta vagonları
ter, tütün ve ot kokan
bir tren gibi
Halbuki ben
istiyordum ki gelsin o
kırmızı bakır bakracında bana
sıcak süt getiren gibi
Fakat neylersin,
yaz böyle gelmedi.
yaz böyle gelmiyor,
böyle gelmiyor, hay anasını.. şey!
Eeeeeeeey,
kızım, annem, karım, kardeşim,
sen
başında güneşler esen
altın gözlü çocuk
altın gözlü çocuğum benim;
deli çığlıklar atıp avaz avaz
burnumun dibinden gelip geçti de yaz
ben, bir demet mor menekşe olsun
getiremedim
sana!
Ne haltedek,
dostların karnı açtı
kıydık menekşe parasına!

1930

SIRADAKİ

Başladı işte
Bitirdi işi.

Başlarken avaz avaz bağırmadı
Bitirdi ve:

— Gelin seyredin, diye
dört yanı çağırmadı.

O milyonların milyonda biridir
O bir sıra neferidir
Damarlarındaki bilmem hangi soyun kanı değil
O bir yarış hayvanı değil
Yüzü herkesin yüzüne benzer
Su içer ağzıyla
ayaklarıyla gezer...

Onun için; başlıyan, biten, başlıyan iş var,
sorgu soruş yok.
Gidiş var.
Duruş yok.

O milyonların milyonda biridir
o bir sıra neferidir.

1930

SIRADAKİNİN ÖLÜMÜ

O. ne önde
ne arkada
sırada
sıramızdaydı...
Ve yanındakinin kanlı başı onun omuzuna eğilince
ona sıra gelince
sayısını saydı

Söz istemez
yaştı göz istemez
Çelenk melenk lâzım değil..
Susun!
Sıra neferi uyusun...

1930

YANMAMIŞ CIGARA

O bu gece ölebilir
ceketinin göğsünde bir kurşun yanığıyla
O bu gece gitti ölüme
kendi ayağıyla...
— Cigaran var mı? dedi..
— Var
dedim.
— Kibrit?
— Yok,
cıgaranı kurşun yakar,
dedim.
Aldı cigarayı
gitti...
Belki şimdi upuzun yatıyor
dudaklarında yanmamış bir cıgara,
göğsünde bir yara.
Gitti.
Darp işareti.
Bitti...

1930

CEVAP NUMARA İKİ

İki serseri var:
Birinci serseri
köprü altında yatar,
sularda yıldızları sayar geceleri.
İki serseri var;
İkinci serseri
atlas yakalı sarhoş sofralarında
Bağdatlı bir dilencinin çaldığı sazdır
Fransız emperyalizminin
İdare meclisinde ayvazdır...
Ben
ne köprü altında yatan,
ne de atlas yakalı sarhoş sofralarında
saz çalıp Arabistan fıstığı satan-
-ların
şairiyim
topraktan, ateşten ve demirden
hayatı yaratan-
-ların
şairiyim
ben
İki serseri var:
İkinci serseri
yolumun üstünde duruyor
ve soruyor
bana:
"Proleter
dediğimin
ne biçim kuş
olduğunu?
Anlaşılan
Bağdadi şaklaban
unutulmuş,
Mösyö bilmem kimle beraber
Adana — Mersin hattında o kuşu yolduğunu

İki serseri var:
Birinci serseri
pencerelerden bir gölge gibi girer
geceleri.
İki serseri var:
İkinci serseri
halkın alınterinden altın yapanlara
kendi kafatasında hurma rakısı sunar.
Ben hızımı asırlardan almışım,
bende her mısra bir yanardağ hatırlatır.
Ben ne halkın alınterinden on para çalmışım,
ne bir şairin cebinden bir satır...

İki serseri var:
İkinci serseri,
meydana dört topaç gibi saldığım dört eseri
sanmış ki yazmışım kendileri
için
Halbuki benim
bir serseriye hitap eden
ikinci yazım işte budur:
Atlas yakalı sarhoş sofraların sazı,
Fransız sermayesinin hacı ayvazı,
bu yazdığım yazı
örse balyoz salanların şimşekli yumruğudur
katmerli kat kat yağlı ensende.
Ve sen o kemik yaladığın
sofranın altına girsen de,
— dostunu Karamaça bey gibi—
kaldırıp kaldırıp yere caaal-
- mak için
canını burnundan aaal-
-mak için
bulacağım seni
Koca göbeklerin rüsel kuşşağı sen,
sen uşşşak murabbaı,
ser uşşşak mik'abı,
satılmış uşşşakların uşşşağı seni!!

1930

BİR ŞEHİR BERBERİ

Ben ne tarih hocasıyım
ne de coğrafya
Beni ancak
dört köşe taş bir ambar
kadar
alakadar
eder
Ayasofya!
Beni Şişlide yalnız
bıraksanız
Maçkanın yolunu bulup gidemem.
yani demem
o demek ki,
sanmayın ki elinize
ala Bedeker
bir rehber
vereceğim
Hayır
ben
size
dört başlı bir şehrin içinden
Haber
vereceğim
Bu şehrin
basılır hep aynı şekilde
coğrafya kitaplarında resmi
Dört cesit yazılır fakat
bu resmin altına ismi:
Konstanlaniyye. Konstantinopol
Dersaadet. İstanbul,
Çalsın Maksimbarın cazbant kolu
Çal bre kara köpoğlu
anlatayım Konstantinopolu

Yüzük, bilezik, gerdanlık, küpe,
muslin, krepdosin, tül,
ipek

— Şu herif te karıma sersemce kur yapıyor pek!
Pudra, lavanta, lavanta, pudra, kozmatik,
tarek

— Kocam bakıyor beni bırak
— Haniya
Şampanya!
— Kuzum kızım bir daha iç!..
Bakara, poker, bakara, poker
briç
Bir
ki
üç
Bir
ki
üç
Bir
ki
üç!
Vaaaals, Vals.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina!
gözlerinden yanağına düşen beni
görmiyelim ört yüzüne yelpazeni!
Sinyorina
kara gözlü
Sinyorina
gelelim mi
kullarına
Sinyorina!
Sinyorina! Sinyorina! Sinyorina!
Çalsın Maksimbarın cazbant kolu
Çal bre kara köpoğlu
anlatayım
Konstantinopolu!!!
Sonu var.

1930

NİKBİNLİK

Güzel günler göreceğiz çocuklar.
güneşli günler
göre-
ceğiz...
Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar,
ışıklı mavitiklere
süreceğiz.
Açtık mıydı hele bir
son vitesi,
adedi devir
Motorun sesi
Uuuuuuuuy! Çocuklar kim bili
ne harikulâdedir
160 kilometre giderken öpüşmesi..
Hani şimdi bize
cumaları, pazarları çiçekli bahçeler vardır,
yalnız cumaları
yalnız pazarları
Hani şimdi biz
bir peri masalı dinler gibi seyrederiz
ışıklı caddelerde mağazaları
hani bunlar
77 katlı yekpare camdan mağazalardır.
Hani şimdi biz haykırırız
cevap:
açılır kara kaplı kitap:
zından
Kayış yapar kolumuzu
kırılan kemik
kan
Hani şimdi bizim soframıza
haftada bir et gelir
Ve
çocuklarımız işten eve
sapsarı iskelet gelir..
Hani şimdi biz

İnanın:
güzel günler göreceğiz çocuklar
güneşli günler
göre-
-ceğiz
Motorları mavilikiere süreceğiz çocuklar
ışıklı mavilikiere
süre-
-ceğiz..

1930

DÖRT KİŞİ VE DÖRT ŞİŞE

Yuvarlak
bir masa
Dört şişe
Dört kişi
ve dört bardak şarap
Şarabın
markası
Medok
Bardakta
şarap var,
şarap yok
şarap var
Şarap içiyorlar

Boşaldı bir şişe,
Dedi ki bir kişi
"Yarın iddiam müthiştir,
İlk sözümde işi bitmiştir:
mutlak
asılacak!.."
Boşaldı üç şişe,
cevap verdi üç kişi.
Cevap verdi üç ağız:
Mutlak
asacağız"
Yuvarlak
bir masa,
boşalmış dört şişe
ve dört kişi...

1930

GÜNEŞİN SOFRASINDA SÖYLENEN TÜRKÜ

Dalgaları karşılayan gemiler gibi
gövdelerimizle karanlıkları yara yara
çıktık rüzgarları en serin,
uçurumları en derin,
havaları en ışıklı sıra dağlara.
Arkamızda bir düşman gözü gibi karanlığın yolu,
Önümüzde bakır taslar güneş dolu
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!
Dağlarda gölgeniz göklere vursun,
göz göze
yan yana
durun çocuklar!
Tasları birbirine vurun çocuklar,
Doldurun çocuklar,
Doldurun
doldurun
doldur içelim
Başları
göklere
atalım
serden geçelim...
Heeeey nerden geçelim?
Yalnayak
koşarak
devlerin
geçtiği
yerden geçelim

Heeey
hop
heeeey
hep
birden geçelim
Doldurun çocuklar
doldurun
doldurun
doldur içelim
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!

1930

19 YAŞIM

Benim ilk cocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşım
Sana anam gibi hürmet ediyorum,
edeceğim.
Senin ilk arşınladığın yoldan gidiyorum,
gideceğim
Benim ilk cocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşım
Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım
Oturuyor 19 yaşım
yatağımın başucunda
Elierim avucunda
bana diyor ki:
— "Kafamızda getirelim geri
O delikanlı günleri cancağazım
o dehşetli, güzel günleri...

Köpüklü sahlanısların dönüm yeri...
Dünyanın altıda biri:
kan içinde doğuran
ana..
istasyondan istasyona
yalnayak
tankları kovalıyarak
açlık, yarış....
Şarkıların boyu kilometre kilometre
ölümün boyu bir karış

Kafkas
güneş
Sibirya
kar
Seslene bildiğiniz kadar
seslenin

24 saatle 24 saat ...
24 saat Marks,
24 saat Engels,
yüz dirhem kara ekmek,
20 ton kitap
ve 20 dakika şey!

Ne günlerdi heheheeeeeey
onlar, ne günlerdi ahbap!..."

Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım,
Duruyor karanlıkta 19 yaşım
Lambayı yakıyorum
ona hayretle,
muhabbetle,
hürmetle
ve daha bilmem netle bakıyorum
bakışıyoruz
Yılların arkasından çırpılı kanadını
Strasnoy Proşçad'ın saat kulesi.
Yaşıyor her hangi bir 24 saatını
vatandaş kavgasının darülfünun talebesi:
Balık çorbası, tüfek talimi, tiyatro, balet,
kitap...
Patates kamyonu başında süngü tak bekle nöbet,
kitap, kitap
Madde, sömür, istismar, fazlakıymet,
kitap... kitap... kitap...
Manükür:
hayır,
diş fırçası:
evet,
kitap... kitap... kitap...
Bu ne 24 saat,
bu ne 24 saattir ahbap!
Aşk:
yoldaş.
Profesör:
yoldaş.
Zenci
Coni,
Alman
Telman
Çinli
Li,
ve 19 yaşım
yoldaş da, yoldaş da, yoldaş da,
yoldaşım..
Yılların arkasından yuvarlanıyor başım
başım yuvarlanıyor,
Uzun saçlarından tutuşlu yıllar,
yıllar yanıyor,
yanıyor da yanıyor
Oku,
yaz,
boz,
bağır,
çağır!
Bütün kuvvetinle nefes al...
Kalanda
kalbinde,
etinde,
iskeletinde ihtilâl...
İhtilâl...
gündüz-gece...
Gece ormanda çam dalları yakarak,
bembeyaz,
yusyuvarlak,
aya bakarak,
hep bir ağızdan şarkılar söyleniyor...
Ve bu anda,
kuvvetli dinç
bir ağrıdan gelen deli bir sevinç
sıçrar, atlar, köpüklenir, çatlar
kalanda
Haaaayda,
beyaz orduları dumanlı ufuklar gibi önüne katan
bir kızıl süvarisin,
bir kızıl süvariyim,
bir kızıl süvariyız,
bir kızıl .....
Geçti dokuz yıl,
ey benim 19 yaşım,
ormanda çam dalları yaktığımız,
hep bir ağızdan şarkılar söyleyerek
aya baktığımız
gecelerin üstünden...
Ben
yine söylüyorum aynı şarkıları,
Döndürmedi rüzgâr beni havada yaprağa,
ben kattım önüme rüzgârı...
Ve sen ki en yıkılmazları yıkabilirsin,
gözüme bakabilir
elimi sıkabilirsin...
Ve sen ki
Sen,
benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşım

1930

YARIN 6. YIL ABONE KAMPANYASI OCAK AYINDA DA SÜRÜYOR

Yarın,1981 Eylül'ünden bu yana, yayın yaşamının 6. yılında da toplumcu gerçekçi çizgisiyle gençlerin dergisi, gençlerin söz hakkı olmaya çalışıyor. Bu gün, Yarın üstlendiği bu görevi yerine getirebilmek için ilk günkünden daha güçlü, daha ilerde. Ulaşılan bu noktada, kazanımlarımızda Yarın'ın en büyük güvencesi kendisini oluşturan, geliştiren, okuyan, sahiplenen, dağıtan ve bu günkü saygın konumuna getiren özverili, dost okuyucularıdır. Evet, Yarın bunun için kendisine güveniyor ve 80'li yılların gençliği konuşulduğunda Yarın'ın konuşulacağına inanıyor. Çünkü eleştirilerini ileten, yazılar, şiirler getiren, abone olmak istediğini belirten binlerce mektup ve konuk bunun kanıtı. İşte Yarın, gençlerin dergisi derken bu dostluğu, bu sevgiyi dile getiriyoruz.

Yarın bu dostluk, bu sevgi ve bu güvenceyle her türlü zorbalığa, baskıya, yasadışı uygulamaya, karalamaya, keyfiliğe, komploya göğüs gerdi, germekte. Çeşitli güçlüklerin dayattığı şu günlerde Yarın'ın kendine, okuyucularına güvenmekte ne denli haklı olduğu bir kez daha görüldü, kanıtlandı. Dostluğun ve dayanışmanın güçlü eli bir kez daha uzandı. Son 3 ay boyunca temsilciliklerimizin, bürolarımızın kapıları her gün yeni insanlar tarafından çalındı. Dergimizi tanımaya, sohbet etmeye, hatırımızı sormaya, abone olmaya, arkadaşlarını abone yapmaya getiren okurlarımız kampanyamıza canlılık getirdiler, güvenimizi haklı çıkardılar.

Bu yoğun ilgi ve canlılık bizi 6. yıl abone kampanyamızı bir ay daha uzatmaya zorladı. Ocak ayı boyunca da süren kampanyamıza katılan tüm okuyucularımıza burada teşekkür ederiz.

Yarınlara Yarın'la Birlikte Ulaşmak İçin Yarın Bir Kez Daha Okuyucularını Dayanışmaya, Görev Başına Çağırıyor.

Unutmayalım Her Yeni Abone, Her Yeni Okuyucu Birlikteliğimizin, Gücümüzün Simgesi Olacaktır.

Haydi Dayanışmaya...

Abone kampanyası süresince okuyucularımız % 25, abonelerimiz % 40 indirimle eksik sayılarını edinebilirler. Ayrıca tükenen (1, 3, 25, 48) sayılar dışındaki sayıları paketler halinde edinebilirler.

1. cilt dergileri : 200 lira
2. cilt dergileri : 500 lira
3. cilt dergileri : 800 lira
4. cilt dergileri : 1000 lira
5. cilt dergileri : 1200 lira

CİLT VE CİLT KAPAĞI

1. ve 3. cilt tükendi
2. cilt: 3500 lira
4. cilt: 3500 lira
5. cilt: 3500 lira
5. cilt kapağı: 1500 lira

KASETLER

Abonelerimiz 1000, okuyucularımız 1200 liradan isteyebilirler. Takım isteklerde % 10 indirim uygulanacaktır.

1. Victor Jara I (Şili)
2. Quilapayun (Şili
3. Atahualpa Yupanqui (Arjantin)
4. İnti-Illimani (Şili)
5. Paul Robeson (ABD)
6. Pete Seeger (ABD)
7. Isabel Parra (Şili)
8. Woody Guthrie (ABD)
9. Victor Jara II
10. Daniel Vigletti (Uruguay)
11. Amerikan İşçi Baladları

ANAHTARLIK

Abonelerimiz 400, okuyucularımız 500 liradan edinebilirler.

KİTAP KULÜBÜ

Abonelerimiz aşağıda isimleri bulunan yayınevlerinin kitaplarını indirimli olarak edinebilirler. Ayrıntılı bilgi isteyen abonelerimiz bize bildirdiklerinde kitap kataloğu adreslerine postalacaktır.

1. Yarın Yayınları (% 25 indirim)
2. Bilim ve Sanat Kitapları (% 20 indirim)
3. Sol Yayınları (% 20 indirim)
4. Onur Yayınları (% 20 indirim)
5. Sosyal Yayınlar (% 20 indirim)
6. Kuzey Yayınları (% 20 indirim)
7. De Yayınevi (% 20 indirim)
8. Hil Yayınları (% 20 indirim)
9. Kalem Yavınları (% 20 indirim)
10. Dayanışma Yayınlan (% 20 indirim)
11. Söylem Yayınları (% 20 indirim)
12. Yurt Yayınları (% 20 indirim)
13. Teori Yayınları (% 20 indirim)
14. Maya Yayınları (% 20 indirim)
15. Ayko Yayınları (% 20 indirim)
16. Yazko (% 20 indirim)
17. Havass Yayınları (% 20 indirim)
18. Birey ve Toplum Yayınları (% 20 indirim)
19. Gündem Yayınları (% 20 indirim)
20. Değişim Yayınları (% 20 indirim)
21. 4 Eylül Yayınları (% 20 indirim)
22. Kerem Yayınları (% 20 indirim)
23. Hacan Yayınları (% 20 indirim)
24. Mayıs Yayınları (% 20 indirim)

— Tüm isteklerinizi YARIN Abone Kulübü, P.K. 723 Kızılay/Ankara adresine bildirmenizi, tutanarını "164860" nolu posta çeki hesabımıza yatırmanızı ya da posta pulu olarak göndermenizi bekliyoruz.

YENİ BİR ETKİNLİK DAHA

YARIN,, Bütçelerimize küçük de olsa bir katkı ve bugünün ağır koşullarını hep birlikte dayanışma içinde göğüslemek için yeni bir etkinliğe başlıyor. Abonelerimiz, aşağıdaki isimleri bulunan kuruluşların hizmetlerinden indirimli olarak yararlanabilecekler. Bunun için YARIN Abone Kartı'nın gösterilmesi ya da fotokopisinin ilgili kuruluşa gönderilmesi yeterli olacaktır. (Bir fotoğrafını gönderen abonelerimizin kartlarını adreslerine gönderiyoruz).

Bu liste her ay genişleyecek. Etkinliği üç büyük ilin dışına yaymak için, tüm okurlarımızı dayanışmaya çağırıyoruz.

KONAK KİTABEVİ (% 15 indirim)
Belediye Pasajı D-16 Konak/İZMİR
ERDEM KİTABEVİ (% 10 indirim)
Bornova/İZMİR
GÜN DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim)
856. Sk. 3/502 Konak/İZMİR
DOĞUŞ KİTABEVİ (% 10 indirim)
Konak/İZMİR
SERGİ KİTABEVİ (% 10 - % 20 indirim)
Konak/İZMİR
GENÇLİK KİTABEVİ (% 10 indirim)
İSTANBUL
ORTAKÖY SANAT MERKEZİ (% 10 indirim)
İSTANBUL
EKİN SANAT KİTABEVİ (% 20 indirim)
İSTANBUL
DOSTLAR TİYATROSU
İSTANBUL
BİLİM VE SANAT DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim)
Sümer Sk. 36/1 - A Kızılay/ANKARA
FOTOĞRAF DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim)
AFSAD. P.K. 830 Kızılay/ANKARA
AFSAD Fotoğraf Kursu (% 20 indirim)
EVRENSEL KİTABEVİ (% 10 indirim)
Engürü Pasajı, 2. Kat Bakanlıklar/ANKARA
İLHAN İLHAN KİTABEVİ (% 10 indirim)
Bayındır Sok. 23/6 Kızılay/ANKARA
FOLKTUR (Üyelik, aidat, gece vb. etkinliklerde % 20 indirim)
Necatibey Cad. Deniz İşhanı No: 58/11 ANKARA
YÖNTEM Spor Giyim (% 25 indirim)
Sıhhiye Sağlık Sk. 26/A ANKARA
PENEZ Antika-Gümüş (% 10 indirim)
Tunalı Hilmi Cad. Kuğulu Pasajı (alt kat) No: 18/49 ANKARA
GÜRÜN KİTABEVİ (% 20 indirim)
Nalbantoğlu Mh. Kent İşhanı Z. Kat. Heykel/BURSA
KÜLTÜR ÜRÜNLERİ MERKEZİ (% 15 indirim)
Alsancak/İZMİR
AKMAN KİTABEVİ-KIRTASİYE (% 20 indirim)
Atadan Cd. No: 19 Buca/İZMİR
ELİF KAFETERYA (% 20 indirim)
Buca/İZMİR
BİZİM TİYATRO (% 20 indirim)
Halk Cad. No: 37 Üsküdar/İSTANBUL
DÜŞÜN KİTABEVİ (% indirim)
Konur Sok. Yenişehir/ANKARA
DÜNYA KİTABEVİ (% 10 indirim)
Atatürk Cad. ADANA
HAZİRAN KİTABEVİ (% 10 indirim)
Turan Cemal Beriker Bulvan, Kaloğlu İşhanı. Bodrum Kat No: 13 ADANA
BİLİM KİTAP-KIRTASİYE (% 10 indirim)
2. Anf. Mh. Cumhuriyet Cad. No: 75 MANISA